SÉBASTIEN
JAPRISOT

SUDIEV, DRAUGUŽI

Sébastien
Japrisot

SUDIEV, DRAUGUŽI

Detektyvinė apysaka

Iš prancūzų kalbos vertė
RAMUTĖ RAMUNIENĖ

ŽALTVYKSLĖ
VILNIUS, 1993

UDK 840 - 3
Ža 52

Versta iš leidinio
Japrisot
Adieu l'ami
Denoël, 1968
ISBN 2-07-037777-6

Prancūzų rašytojo Sébastien Japrisot (Sebastijano Žaprizo) romanai išversti į daugelį pasaulio kalbų ir apdovanoti ne viena premija. Jį skaito Europa, Amerika, Japonija.

Sébastien Japrisot gimė Marselyje, italų imigranto šeimoje. Tikroji jo pavardė - Jean - Baptiste Rossi (Žanas Batistas Rosi). Už pirmąjį savo romaną, kurį parašė būdamas septyniolikos metų ir išleido tikrąja savo pavarde, jis gavo premiją, paskirtą garbingos žiuri - joje buvo ir tokie garsūs prancūzų rašytojai: Sartras, Aragonas, Merlis.

Rašo S. Japrisot romanus, detektyvus, kino apysakas - scenarijus filmams. Už detektyvinį romaną "Pinklės Pelenei" (Piège pour Cendrillon), išverstą ir į lietuvių kalbą, jis buvo apdovanotas Didžiąja detektyvinės literatūros premija, o kita knyga, taip pat išversta į lietuvių kalbą - "Moteris automobilyje su akiniais ir šautuvu" (La dame dans l'auto avec des lunettes et un fusil) - buvo pripažinta geriausiu detektyviniu romanu Anglijoje (Best Crime Novel) ir apdovanota Garbės premija Prancūzijoje. Kurį laiką jis rašo scenarijus filmams - kino apysakas. "Sudiev, drauguži" (Adieu l'ami) kaip tik ir yra viena iš jų. Filme, sukurtame pagal "Sudiev, draugiži" scenarijų, svarbiausius vaidmenis atliko garsūs aktoriai - prancūzas Alain Delon (Alenas Delonas) ir amerikietis Charles Bronson (Čarlzas Bronsonas).

S. Japrisot romanas "Mirties vasara" (L'été meurtrier) 1978 m. taip pat apdovanotas premija.

Naujausia jo knyga "Ilgas sužadėtuvių sekmadienis" (Un long dimanche de fiançailles), išėjusi 1992 m., kritikos sutikta labai palankiai. Čia atsiskleidžia, kaip pabrėžia kritikai, visi trys S. Japrisot talento bruožai: tai ir romanas, ir detektyvas, ir kino apysaka.

Pora paskutinių šios knygos sakinių buvo parašyti mano draugui, aktoriui Jean Gaven. Ir viso kito nebūčiau be jo parašęs.

Viskas prasideda tada, kai, išleidusi garą, sustaugia laivo sirena - net ausys plyšta.

Iš karto po to - ant medinių lengvai siūbuojančių grindų - pasirodo stiklinė. Ji sklidina viskio, aplink ją primėtyta suglamžytų banknotų.

Virš viskio, kuris tuoj tuoj pasipils per kraštus - ranka, vyro ranka, (sprendžiant iš dėmėtos desantininko uniformos rankovės) laiko penkių frankų monetą. Ranka atsargiai paneria ją į viskį.

Nukritusi ant dugno, moneta atsiduria šalia keleto kitų panašių monetų. Viskio paviršius neįtikėtinai iškyla, tarsi kokia kepuraitė, bet, priešingai negu visi laukia, neišsilieja per kraštus.

Vyro ranka čiumpa suglamžytus banknotus, ir tuo pat metu pasigirsta pergalingas šūksnis ryškiu amerikietišku akcentu:

- *Yeahh!..*

Paskui pasirodo didžiulis revolveris, 45 - o kalibro su ištrauktu būgneliu; jį laiko kitas vyras, dėvintis chaki spalvos karininko uniformą.

Aiškiai matyti, kad iš šešių kulkų būgnelyje trūksta vienos.

Staigus judesys: būgnelis grįžta į savo vietą, vamzdis grėsmingai nutaikytas. Vėl pasigirsta šūksnis:

- *Yeahh!..*

Šaižus garsas. Šį sykį automobilio "D. S.", turbūt patekusio į sangrūdą, signalą paspaudžia moters ranka.

Matyti tik ši nekantri ranka, dalelė vairo ir

dvi kojos, kyšančios iš po sijono - ilgos, įdegusios saulėje.

Paskui dešinė koja paspaudžia akceleratorių, automobilis čiūžteli, ir trečią kartą nuskamba šūktelėjimas su aiškiu amerikietišku akcentu:

- *Yeahh!..*

Marselis. La Žolietės krantinėje iš laivo išsilaipina gausus karinių dalinių transportas.

Tai įvairiausio amžiaus, įvairiausios kilmės ir visokiausiomis uniformomis kareiviai, bet visus juos vienija ta pati ant veidų sustingusi nuovargio ir abejingumo išraiška.

Visa ši žmonių minia - su ginklais ir manta - iš lėto srūva krantine, praeina skirstymo užtvaras, lipa į sunkvežimius, kurie vienus nugabens į Šv. Martos stovyklą, kitus - į Karpjaną arba į Miui kareivines. Šitame žmonių sraute visai atsitiktinai vienas šalia kito atsiduria du vyrai.

Vienas jų - Dinas Baranas. Iš pažiūros - trisdešimties metų. Gražus, bet jo niauriame veide yra kažkas agresyvaus, lyg ir neigiančio jo jaunatvę. Jis dėvi karo gydytojo uniformą su atitinkamais ženklais ir leitenanto antsiuvais.

Antras - Francas Propas. Išblukusi desantininko uniforma, Svetimšalių legiono ženklai. Jis vyresnis, veidas išraiškingesnis. Sunkią chaki spalvos kuprinę persimetęs per dešinį petį, kairėje rankoje - stiklinė su viskiu. Žingsniuodamas kartu su kitais, jis po truputį gurkšnoja, abejingas viskam šioje žemėje.

Ištuštinęs stiklinę, sviedžia ją į uosto vandenis. Užkliudo Barano kuprinę. Ant krantinės grindinio nukrinta sunkus daiktas: revolveris drobiniame dėkle.

Propas žiūri į ginklą, nukritusį jam po kojomis, paskui pakelia, ištraukia iš dėklo, pavarto rankoje. Atiduoda gydytojui. Nei vienas, nei kitas nepratarla nė žodžio.

Baranas įkiša revolverį į savo nešulį ir žengia toliau. Ir vėl kareivių srautas atskiria jį nuo legionieriaus.

Žiemos rytas. Alžyre seniai nutilo ginklai.*

* *Karas Alžyre už nepriklausomybę baigėsi 1962 m. kovo mėn.*

FRANCAS PROPAS

1.

Anapus vielinės tvoros, kuria atskirta krantinė ir kur ką tik išsilaipino kareivių transportas, prie automobilio "D. S." vairo sėdi jauna moteris ir laukia.

Pro priešakinį automobilio langą ji stebi kareivius, kuriuos karinės mokyklos kursantai baltais šalmais skirsto ir nukreipia į sunkvežimius. Moteris nerimauja, jaudinasi.

Tai Izabelė. Jai apie trisdešimt, apsirengusi gero siuvėjo siūtu kostiumu, liauna kaip pantera.

Jos žvilgsnį slepia juodi akiniai, tačiau nesunku įspėti, kad ją sudomina tai vienas, tai kitas kareivis, žengiantis anapus pynučių.

Visi tie, kuriuos palydi jos žvilgsnis, gydytojai.

Pirmasis jų - prakaitu apsipylęs storulis, jis šluostosi kaktą nosine. Antrasis, vos perėjęs skirstymo užtvarą, puola į glėbį žmonai. Trečiasis - Dinas Baranas.

Jaunoji moteris nusiima akinius ir išlipa iš automobilio. Ji bėga šaligatviu, kol, susilyginusi su Baranu, ima žingsniuoti greta, nuo jo atskirta tvoros. Dėl to jai reikia skverbtis pro žmones, atėjusius pasitikti tėvynėn grąžintų kareivių.

Priartėjusi tiek, jog pasiekia jį, iškiša ranką pro pynutes ir, stvėrusi už rankovės, sulaiko.

Baranas sustojęs žvilgteli iš pradžių į įsikibusią ranką, paskui - į ją.

Moteris skubiai užkalbina jį:

Izabelė. - Kuo jūs vardu?

Jis. - Baranas.

Izabelė. - Jūsų aš ir ieškau.

Ji taria šiuos žodžius be mažiausios abe-

jonės balse, akys maldaute maldauja. Jis nepažįsta jos ir gūžteli pečiais.

Baranas. - Na, ir sekasi man!

Ir žengia sau toliau kitų kareivių būryje. Izabelė stengiasi neatsilikti. Ji jam kažką sako, balsas neramus, baimingas, ji kalba vis garsiau, kad perrėktų minios erzelį.

Izabelė. - Jūs ten pažinojote vieną mano draugą. Jis turėjo grįžti!

Baranas. - Kas?

Izabelė. - Jo pavardė Mocartas. Kaip to muziko. Jis gydytojas! Kaip jūs!

Baranas. - Nepažįstu.

Izabelė. - Kaipgi! Pažįstate! Prisiminkite! Mocartas!.. Paklausykite, ką pasakysiu.

Šią akimirką vielinė tvora baigiasi, ir prieš jaunąją moterį išnyra siena, kuri staiga atskiria ją nuo Barano.

Nustebusi, nebegalėdama toliau kalbėtis, ji puola tekina įėjimo link, kur tikisi su juo susitikti.

Ant šaligatvio turi prasibrauti pro žmones, kurių neįleido ant krantinės.

Jau pribėgusi vartus, gauna staiga atšokti, nes prieš ją išdygsta pilnas kareivių sunkvežimis, lėkdamas visu greičiu.

Sunkvežimis pasuka ir pravažiuoja pro ją. Kėbule taisosi sėsti Baranas, įšokęs į jį paskutinę minutę. Jis net nežvilgteli į ją.

Izabelė stovi suakmenėjusi minioje, tarp žmonių, su neviltimi veide, sutrikusi.

2.

Tos pačios dienos rytas, šiek tiek vėliau. Kambarys Šv. Martos kareivinėse. Salėje dviaukštės lovos. Kai kurie tranzitu važiuojantys kareiviai lošia kortomis, kiti bando užmigti.

Ką tik į salę įžengęs Baranas dairosi laisvos vietos ir numeta mantą ant vienerių neužimtų apatinių gultų. Atsisėdęs išsitraukia iš krepšio pradėtą degtinės butelį. Kelia gurklį prie burnos, bet iš viršaus nusileidusi ranka pačiumpa iš jo butelį.

Ant viršutinių gultų pusiau guli, pusiau sėdi Propas, legionierius iš La Žolietės krantinės, jo lūpose klaidžioja keista - draugiška ir kartu grėsminga - šypsena.

Baranas nė nekrusteli.

*Propas. - Nice gun!**

Atsikemša butelį ir apsižiojęs gurklį geria. Paskui šypsodamasis visu veidu sako:

*Propas. - And nice girl!..***

Baranas ima kraustyti daiktus iš nešulio.

Propas. - Klausyk, dakai***... kas gi ten buvo?

Jis kalba su baisiu amerikietišku akcentu. Baranas atsakinėja nepakeldamas galvos.

Baranas. - "Smitas ir Vesonas", 45 - o kalibro.

Propas. - Ne revolveris. Mergina!..

Baranas. - Ieškojo kažko.

Propas. - Visi ko nors ieško, dakai...

* *Šaunus revolveris!.. (angl.)*

** *Ir mergina šauni!.. (angl.)*

*** *dakas - daktaras (angl. slengu)*

Baranas. - Aš nieko nepažįstu.

Propas išsitiesia visu ilgiu ant gultų, atsidūsta nusivylęs.

Propas. - Tokia mergina kaip šita - žinau, ko nori! Aš atsakyčiau: "Panelyte, su tuo tipeliu aš žaidžiau golfą Djen - Bjen - Phu". Nesvarbu ką!

Baranas (keldamasis). - Tu amerikietis?

Propas. - Truputį amerikietis, truputį vokietis, visko po truputį. Priklauso nuo to, kas moka. O tu? Prancūzas?

Baranas. - Ne, girtuoklis. Ir, be to, šykštuolis.

Ir gydytojas ryžtingai ištraukia legionieriui iš rankų savo butelį.

3.

Ankstyvas popietis, stovyklos kanceliarija. Uniformuotas sekretorius už stalo antspauduoja Barano keliaraštį ir įteikia jam demobilizacijos pašalpą - nedidelį naujų banknotų ryšulėlį.

Už Barano - ilga demobilizuotų kareivių vora su keliaraščiais rankose. Ši vora pro atviras duris driekiasi per visą saulės nutviekstą kiemą.

Sekretorius. - Linkiu sėkmės, daktare.

Baranas pasitraukia, užleisdamas vietą paskui jį stovinčiam kareiviui. Jį, einantį durų link, sustabdo kitas gydytojas. Vienas iš tų, kurie buvo uoste - tas prakaitu apsipylęs storulis. Ir dabar jis šluostosi kaktą nosine.

Gydytojas. - Na kaip, Baranai?.. Nebesisamdote? Baigta?

Baranas neatsako, mėgina praeiti. Anas

savo putliais pirštais duria į banknotų ryšulėlį Barano rankoje.

Gydytojas. - O vis dėlto esama kariuomenėje ir kai ko gero, ar ne?

Baranas staiga griežtu mostu, ta ranka, kuria laiko banknotų pluoštelį, atstumia storulio ranką. Ir nueina.

Lauke stovykla nutvieksta ryškios šaltos saulės.

Kai Baranas išeina iš kanceliarijos, nuo sienos atsiskiria vyras ir seka jam iš paskos, tiesiog lipdamas ant kulnų.

Tai Propas su savo išblukusia uniforma.

Eidamas per metrą už Barano kareivių prisikimšusiu kiemu, jis mėto ant delno mažą sunkų volelį, su kuriuo niekad nesiskiria: tai į foliją susuktų penkių frankų monetų ritinėlis.

Propas. - Jei nusprendei nebekišti galvos į kilpą, tai ką manai veikti, dakai?

Atsakymo nėra. Baranas net neatsigręžia. Tačiau legionierius seka įkandin per kiemą.

Propas. - Pažįstu frajerių, kuriems reikia gydytojo... Galiu tau šį tą pasiūlyti.

Baranas staiga atsigręžia. Jis ramus, kalba ramiai, bet jo žvilgsnyje užsidega neįtikėtinai agresyvi liepsnelė.

Baranas. - Klausyk, tėvai... Aš ne gydytojas... Visas mano darbas buvo lopyti luošius, kad paskui juos vėl būtų galima siųsti į skerdyklą ir ten galutinai nugalabyti. O dabar man per gerklę eina. Ir luošiai, ir skerdykla, ir tu su amžinu savo painiojimusi man po kojų. Aišku, tėvai? Išgaruok!..

Propas nesispyrioja.

Baranas žengia keletą žingsnių pirmyn,

lyg ir norėdamas pasišalinti, paskui vėl atsigręžia.

Baranas. - Geriau padėk žmogui. Kur galėčiau šituos iškišti?

Jis pamojuoja savo naujų banknotų pluošteliu. Legionierius, kuris buvo stabtelėjęs, šypsodamasis prieina artyn.

Propas. - Tau ir pinigai eina per gerklę?

Baranas. - Tarsi čia pinigai. Tai mano atlyginimas.

4.

Penketas vyrų atlapom krūtinėm, tarp jų Baranas, lošia pokerį. Jau seniai.

Sėdi aplink stalą, pasistatę jį dušų salėje. Aplinkui vaikščioja kareiviai - įeina, išeina, prausiasi, mankštinasi.

Oras įkaitęs, prirūkytas, jame tvyro kažkoks nerimas, aišku, kad tie, kurie čia sėdi, pažįsta vienas kitą ne pirmą dieną - tai viena gauja. Tik Baranas čia svetimas.

Jis pralošinėja.

Priešais jį sėdi nuogalis, juosmenį apsijuosęs chaki spalvos rankšluosčiu, užsivožęs ant makaulės šlapią desantininko beretę. Atrodo, kad tai gaujos vadas. Vienas jo bendras - palaižūnas vėsindamas lėtai pila jam ant galvos šaltą vandenį iš ąsočio.

Vienas žaidėjas. - Pas.

Baranas. - Statau vieną.

Pastumia vieną banknotą ant stalo. Nuogalis padaro tą pat.

Kiti meta kortas.

Nuogalis. - Vieną kortą.

Tas, kuris dalija, duoda kiekvienam po kortą.

Baranas žiūri į tą, kuri jam atiteko: septynakė. Jo rankose dar viena septynakė ir trys damos. Jis stumteli ant stalo, tarp kitų banknotų, visą atlyginimo likutį.

Baranas. - Atidengiu.

Nuogalis, nuo kurio teka vanduo, stebi jį pašaipiomis ir atidžiomis akimis, kramtydamas sumirkusį ploną cigrą. Pagaliau stumteli tiek pinigų, kiek yra banke.

Nuogalis. - Aš ne toks gražuolis kaip tu, leitenante. Jei įsigeidžiu moterų, turiu mokėti.

Vyrai aplinkui šaiposi.

Baranas išdėsto fulį. Nuogalis meta ant stalo keturis tūzus, čiumpa banką ir įsmeigia į priešininką akis, gręždamas savo sumirkusią beretę.

Baranas atsistoja, susisegioja mundurą, pasiima cigaretes.

Nuogalis (skaičiuodamas išloštus pinigus). - Et! Dėl leitenanto galvos man neskauda. Jis bet kada ras sraigtasparnį ir parsigaus namo.

Baranas, jau bežengiąs durų link, staiga sustoja, bet į nuogalį nežiūri. Žiūri į stalą. Garų pritvinkusioje salėje ūmai stoja gūdi tyli.

Nuogalis. - ...O paskui jam užkabins medalį.

Baranas puola su netikėtu įsiūčiu, griebia desantininką už plaukų ir traukia jį per stalą savęs link, kaip pajacą.

Nuogalis net nebando priešintis. Priplotu prie stalo veidu jis tebesišiepia.

Taip pat ūmai, kaip gydytojas, sureaguoja ir kiti žaidėjai. Aplink blyksteli treji

ašmenys: skustuvai, įspūdingesni už peilius.

Akimirką visi sustingsta. Paskui Baranas vienu mostu nusviedžia nuogalį atgal ant kėdės.

Pats atsitiesia ir pasuka durų link.

Tarpduryje į sieną atsirėmęs nejudėdamas stovi Propas su savo apdrizgusia dėmėta desantininko uniforma.

Propas (pusbalsiu). - Dar turi ką pralošti, dakai?

Baranas stabteli, žiūri į jį. Propo lūpose ta pati amžina šypsena.

5.

Tuščias kareivinių kambarys. Lauke jau tamsu.

Ant stalo - stiklinė, sklidina viskio. Propas sėdi prieš ją, akys lygiai su stiklinės viršum, jis paneria į stiklinę keturias penkių frankų monetas, vieną po kitos, bet viskis neišsilieja.

Propas (įspėdamas). - Paskutinė, dakai!..

Penktoji moneta nuslysta ant stiklinės dugno, kepurė virš stiklinės kraštų dar išsipučia, bet viskis neišsipila.

Propas. - *Yeahh!..*

Jis atsistoja. Baranas, nenuleisdamas nuo jo akių, maunasi kelnes, rengiasi civiliais drabužiais, megztiniu, striuke. Nė žodžio netardamas, išsiima iš kuprinės revolverį, tą pat, kur rytą buvo nukritęs krantinėje ant grindinio, ir sviedžia jį su dėklu legionieriui. Paskui baigia rengtis. Propas patenkintas apžiūrinėja revolverį. Pastebi, kad viena tūtelė tuščia, ir išima ją iš būgnelio.

Propas. - Kodėl trūksta vienos kulkos, dakai?

Atsakymo nesulaukia.

Propas (vartydamas rankose revolverį). - Pirmasis revolveris, kurį turėjau gyvenime, buvo dar didesnis. Buvau vaikėzas, žinai, vos pakeldavau.

Baranas dėbteli į legionierių, bet nieko nepasako.

Propas. - ...Tai buvo pirmasis mano pralaimėtas karas! Kai pasirenku kurią nors stovyklą, gali būti tikras, kad laimės kiti.

Baranas vis tyli.

Propas (įkiša ginklą į dėklą). - Nesvarbu, mano amatas turi ateitį. Mūsų dar laukia daug karų, kuriuos reikės pralaimėti.

Baranas segasi krepšį, ruošiasi išeiti. Propas staiga stoja priešais jį ir jau prabyla kitu tonu.

Propas. - Žinau, kaip pralįsti į Kongą, dakai. Eime su manimi.

Baranas. - Aš jau atsakiau, tėvai.

Propas (berdamas žodžius). - Važiuoja penkiolika žmonių, radistas, daktaras ir kiti. Galų gale dalinsimės *(nusišypso)*. Pagaliau, kas žino? Gal jau nebebus penkiolikos...

Užuot atsakęs, Baranas smogia legionieriui į žandikaulį taip stipriai, kad tam vos nenulekia galva.

Propas atsiduria ant žemės, garsiai trinktelėjęs į metalinę spintą, iš burnos jam srovena kraujas.

Baranas išeina, nešdamasis kuprinę. Propas net nebando keltis. Sėdi ant grindų su revolveriu rankoje, žiūri, kaip gydytojas eina, lūpose - įprasta pašaipi ir grėsminga šypsena.

6.

Du akinantys žibintai perskrodžia nakties tamsą.

Baranas, įėjęs į miestą tuščia La Bel de Mė gatvele, apsigręžia apakintas.

Lėtai traukiasi atbulas, laikydamas kuprinę rankoje. Žibintai gaudo jį. Už jo - pilkos sienos, tvoros, uždaros durys. Niekur nepabėgsi.

Baranas staiga neria į šoną, savivarčio, stovinčio priešais statybas, link.

Prisiplojęs prie sunkvežimio, mato, kaip žibintai užgęsta, girdi atsidarant dureles, paskui sugirgžda žvyras, pasigirsta kažkieno žingsniai, vis arčiau ir arčiau.

Apėjęs savivartį, jis tyliai grįžta prie automobilio, kurio motoras neužgesintas.

Įkiša laisvąją ranką į vidų pro atdaras dureles ir staiga įjungia žibintus.

Su leopardo kailiniais, pakėlusi ranką ir užsidengusi ja akis nuo akinamos šviesos, stovi Izabelė, jaunoji moteris, kuri bandė jį kalbinti La Žolietės krantinėje.

Baranas. - Ko jūs ir vėl iš manęs norite?

Sustingusi už poros žingsnių nuo jo, tarsi paraližuota, Izabelė bando kažką sakyti, bet neįstengia. Užuot atsakiusi, ima raudoti.

Baranas minutėlę žiūri į ją, paskui prieina, čiumpa už parankės ir nusiveda prie automobilio. Atžariai įstumia į mašiną ir sviedžia kuprinę ant užpakalinės sėdynės.

Baranas. - Pasislinkite.

Pats sėdasi už vairo, šalia moters, įsikniaubusios veidu į rankas.

Užtrenkia dureles, ir automobilis pajuda iš vietos.

7.

Šiaurės autostrada, išvažiavus iš Marselio.

Izabelės automobilis, rūkdamas visu greičiu per tamsą, tikra žodžio prasme savo priekiu ryja didžiules geltonas raides "EKSAS" ir strėlę, nupieštas ant asfalto.

Truputį toliau, užlėkęs ant kalvos, automobilis išsuka iš autostrados ir neria į lauko keliuką.

Staiga sustoja šalikelėje.

Viduje Baranas išjungia šviesą. Jo ir jaunosios moters veidą apšviečia tik šmėkščiojantys mašinų žibintai, kai jos autostrada pakyla ant kalvos. Automobiliai rieda labai greitai, ūždami, sunkvežimiai pravažiuoja ne taip ūmai, burgzdami, kai keičia pavaras ir paleidžia motorą visu galingumu.

Tarp šių šviesos žybtelėjimų - tamsos duobės.

Baranas sėdi neatsigręždamas į jaunąją moterį.

Patylėjęs prabyla ramiai, šiek tiek konfidencialiai, nežiūrėdamas į ją.

Baranas. - Na ką gi, jūsų Mocartą... aš iš tiesų pažinojau. Žaidžiau su juo golfą Djen - Bjen - Phu...

Izabelės veide dar nenudžiūvusios ašarų žymės, tačiau ji staiga nusikvatoja. Nuoširdžiai, nenumaldomai.

Kai prabyla, jos balsas skamba taip pat konfidencialiai, kaip Barano.

Izabelė. - Jis niekad nėra buvęs Djen - Bjen - Phu.

Tada Baranas atsigręžia į ją, pasislenka

artyn ir ima ramiai atseginėti jos kostiumą, kuriuo ji apsivilkusi po leopardo kailiniais.

Baranas. - Pavardė ir vardas.

Ji. - Moro... Izabelė Moro.

Jos mostai, kai ji atsako, prieštarauja vienas kitam. Viena ranka ji bando neleisti Baranui atsegti kostiumo švarko, kita - apsikabinusi prisitraukia artyn, pasiruošusi bučiniui. Galiausiai rankos nusvyra, bet Baranas jos nepabučiuoja.

Nuo vieno autostradą šluojančio žibintų švystelėjimo iki kito, nuo vienos atsegtos sagos iki kitos tardymas vyksta toliau.

Baranas. - Ištekėjusi?

Ji. - Ne.

Baranas. - Specialybė?

Ji. - Fotografė... Didelėje bendrovėje.

Baranas. - Kokioje bendrovėje?

Ji. - Naftos produktų, tekstilės ir panašiai.

Po kostiumu ji teturi liemenėlę.

Baranas. - Marselyje?

Ji. - Ne. Paryžiuje.

Tamsa. Šviesa. Tamsa. Šviesa.

Baranas. - Į šią kelionę jūs leidotės iš meilės muzikai?

Jaunosios moters rankos veltui stengiasi atstumti gydytojo rankas.

Ji. - Aš nesakiau, kad jį myliu.

Baranas. - Tai kam važiavote jo sutikti?

Tyla.

Dabar jau ji karščiuojančiomis lūpomis su įtūžiu ieško Barano burnos.

8.

Ryto saulė. Vyniojasi asfalto kaspinas. Pakelės ženklai." D. S." rieda Valansos link.

Prie vairo su tamsiais Izabelės akiniais sėdi Baranas. Jaunoji moteris, susigūžusi kitame sėdynės kampe, teisinasi, tarsi pratęsdama nakties pokalbį.

Izabelė. - ...Man jo reikėjo, štai ir viskas.

Baranas. - Kam?

Izabelė. - O... Vakar man rodėsi, kad atėjo pasaulio galas, o dabar man vis tiek.

Baranas (primygtinai). - Kodėl?

Izabelė pasikelia, pasitaiso sijoną. Aiškiai matyti, kad delsia, apgalvodama atsakymą. Pagaliau, nenukreipdama akių nuo kelio, atsako:

Izabelė. - Aš pasiūliau Mocartą bendrovei, kur dirbu, personalo madicinos apžiūrai... Jis man pažadėjo...

Tyla.

Izabelė prisislenka ir padeda galvą Baranui ant peties. Šisai tyli, jo žvilgsnį slepia tamsūs akinių stiklai. Mygdamas signalą, jis staiga išlenda iš eilės ir lenkia kitą automobilį.

9.

Izabelė užsidega cigaretę ir ištiesia ją Baranui, kuris vairuoja susikaupęs, mediniu veidu.

Baranas. - Nejau tai medicinos apžiūrai neatsirado civilio gydytojo?

Atsakymo nesulaukia.

Baranas, sprigtelėjęs pirštu, įsiūbuoja

didžiulį žiedą raktams, įkištą į degimo spynelę.

Baranas. - Sukari, paplūdusi ašaromis, ten ir atgal 2 000 kilometrų samdytu automobiliu, kad pasikviestum kariškį darbui, kurį gali atlikti bet kuris gydytojas... Įdomu.

Atsakymo nesulaukia.

Baranas staiga nusiplėšia juoduosius akinius.

Baranas. - Ką tu, šaipaisi iš manęs?

Izabelė žiūri į jį liūdnomis akimis, jos lūpos dreba.

Izabelė (nusisukdama). - Medicinos apžiūra vyksta bendrovės požeminėje patalpoje, rūsyje, prieš pat Kalėdų atostogas.

Viskas. Ji išrėžė šiuos žodžius vienu atokvėpiu; lyg puldama į vandenį.

Baranas. - Na, ir kas iš to?

Izabelė. - Ne kiekvienas gydytojas sutiktų ten užsidaryti paskutinį vakarą.

Baranas nespėja nusistebėti, šią akimirką "D. S." įsmunka į vieną iš tunelių, kuriais įvažiuojama į Lijoną.

Jis rieda palyginti greitai tamsoje, kurioje šmėkščioja raudonos ir geltonos ugnelės, kėbulų atšvaitai.

Baranas ir Izabelė ištirpę tamsoje.

Baranas. - Kas yra tame rūsyje?

Izabelė. - Seifas.

Tyla.

Baranas. - Kas tame seife?

Izabelė. - Nieko.

Baranas. - Tai kodėl užsinorėjai jį atidaryti?

Automobilis išneria iš tunelio į ryškią saulės šviesą.

Baranas žiūri į jaunąją moterį. Išsiėmusi iš

rankinuko storą žalių akcijų pluoštą, laiko jį abiem rankom ir sutrikusi rodo jam.

Izabelė. - Reikia ten įdėti štai ką... Tai akcijos, kurias aš nudžioviau... Čia jų už penkis milijonus...

10.

Ankstyvas popietis. Morvano plokščiakalnis.

"D. S." stovi atviromis durelėmis prie pakelės restorano. Nuošaliau stoviniuoja dar keletas automobilių.

Įsitaisęs ant sėdynės, šalia vairo, pasidėjęs prieš save padėklą, Baranas gardžiai valgo hamburgerį ir salotas.

Izabelė stovi prie automobilio ir baigia vedžioti lūpų pieštuku ant išorinės priekinio stiklo pusės savotišką planą.

Baranas kramsnodamas žiūri į tas raudonas linijas, kurios šakojasi tarp jo ir jaunosios moters veido, palinkusio iš kitos stiklo pusės.

Izabelė. - Pastatas turi trisdešimt aukštų. Rūsys skirtas reklamos skyriui... Tai didžiulė patalpa su daugybe koridorių... Žiūrėk, medicinos apžiūra vyksta štai čia, paskaitų salėje... Kambarys su seifu lygiai šalia...

Lūpų pieštuku ji braižo kryželius, žymėdama vietas, apie kurias pasakoja.

Baranas. - O kaip ten būtų įėjęs Mocartas?

Izabelė. - Durys atsidaro automatiškai. Aš turiu elektros grandinių ir jungiklių planą.

Baranas. - O seifas?

Izabelė. - Jis atsidaro surinkus septynių skaitmenų kombinaciją. Mes sugalvojome gudrybę, kaip ją sužinoti.

Baranas. - Kas "mes"? Mocartas ar tu?

Izabelė. - Abudu.

Baranas, baigęs valgyti, nustumia padėklą šalin ir įjungia automobilio valytuvus. Iš Barano mosto matyti, kad jis suirzęs. Ar pavydi to "abudu"? Ar netiki istorija, kuri aiškiai neišlaiko kritikos? Nežinia. Niekada nežinia, kas slypi už medinio Barano veido.

O valytuvai teplioja ant stiklo Izabelės lūpų pieštuką ir nutrina jos planą.

11.

Saulės nutviekstas kelias, iš šalių - pliki juodi medžiai.

Baranas leidžia mašiną visu greičiu, koja atsirėmusi į grindis, žvilgsnis įdėmus, judesiai tikslūs, o veidas atšiaurus, svetimas.

Izabelė. - Tu taip skubi atvažiuoti?

Atsakymo nesulaukia.

Izabelė apglėbia jį rankomis, padeda galvą ant peties, kuris, sprendžiant iš visko, ne per daug svetingas.

Izabelė (maldaudama). - Dar nors vieną naktį!..

Baranas neatsako, veidas vis toks pat suakmenėjęs, bet galiausiai sulėtina greitį.

Baranas (staigiai). - O jei Mocartas būtų įkliuvęs, besilauždamas į seifą?

Izabelė. - Šiaip ar taip, tai ne Prancūzijos Bankas! Be to, būčiau pasakiusi tiesą: kad jis daręs

tai dėl manęs, nes reikėję grąžinti pinigus. Galų gale, gerai pagalvojus, kas čia blogo?

12.

Kaimo kelias, vėlyva naktis.

Sustojusio "D. S." viduje apšviestas tik pultas: Baranas ir Izabelė įsitaisė nakčiai ant nuleistų sėdynių.

Baranas sėdi automobilio gale, rūko cigaretę; kai užsitraukia, viskas nušvinta raudonai. Jis sklaido jaunosios moters akcijų pluoštą.

Izabelė guli nuoga šalia jo išdrikusiais plaukais. Prislopusiu balsu baigia pasakoti.

Izabelė. - ...Prieš pusmetį kanceliarijos viršininko kabinete aš pamačiau akcijų pluoštą, jos dar buvo nenuneštos į seifą... Atsirinkau smulkiąsias kupiūras, nes jas lengviau paleisti apyvarton. Aš ir neįsivaizdavau, kad visa tai sudarys tiek...

Baranas tyli, ir ji pasislenka artyn, bandydama raudonoje cigaretės šviesoje įžiūrėti, ką jis galvoja.

Izabelė. - Supranti, iš pat pradžių maniau, kad jas išpirksiu. O paskui - kad Mocartas pagelbės man jas padėti į vietą prieš metinį patikrinimą... Pasitikėjau juo...

Baranas atsigręžia ir žvelgia į ją prietemoje. Paskui keistai, lyg nuvargęs, atsidūsta, numeta cigaretę ir apglėbia jaunąją moterį.

13.

Ką tik patekėjo saulė.

Gulėdamas automobilyje, Baranas atmerkia akis ir nustemba, pamatęs arklio galvą už durelių lango; į jį žiūri tikras, gražus, gyvas arklys.

Dabar matyti, kad "D. S." stovi priekalnėje, didelės pievos pakraštyje, tolokai nuo kelio, kuriuo jie atvažiavo, ir kad aplink juos - koks pustuzinis ramių, nuostabių arklių.

Automobilyje pabunda ir Izabelė. Naktį ji užsimetė ant savęs Barano mundurą.

Prisispaudę vienas prie kito, meilužiai valandėlę žiūri į arklį už stiklo.

Paskui pasibučiuoja ir persimeta žvilgsniu.

Izabelės veide pamažu blėsta šypsena, kai ji prisimena savo rūpesčius.

Baranas. - Kiek moka už tą medicinos apžiūrą?

Izabelė. - Tris šimtus, keturis šimtus tūkstančių, nežinau.

Baranas linguoja galvą, paguldo ją su tuo per dideliu jai munduru.

Baranas. - Na gerai, dar pamiegok. Aš pavaduosiu tau tą Mocartą.

Pirmą akimirką Izabelei pasirodo, kad ji blogai nugirdo, paskui šypsena vėl nušviečia jos veidą, ji gyvai prisitraukia Barano ranką, pabučiuoja ją. Iš šitų dviejų žmonių nuoširdesnė, sprendžiant iš viso, yra ji.

Izabelė patikliai užsimerkia.

Baranas atsidaro dureles, išlipa, pasirąžo vėsiame ryto ore. Jam pasirodžius, arkliai nurisnoja

šalin. Tuomet jam nusmelkia širdį, jis suvokia, kad už tos nuožulniai besileidžiančios pievos, už tų laukų, dar tolimas, bet jau čia pat, prieš jį atsiveria Paryžius.

14.

Tame atsivėrusiame Paryžiuje, iš arčiau, stambesniu planu, matyti Por Rojalio kvartalas ir Val de Graso ligoninės kupolas.

Dar iš arčiau - vieno ligoninės aukšto langai.

Galiausiai - tik vienas plačiai atvertas langas.

Balsas. - O pirmiausia, sakyk, kam tau tas gydytojas?

Vidus - gailestingųjų sesučių rūbinė baltomis sienomis. Prie atviros metalinės spintos, kur kabo balti chalatai, stovi jauna moteris, kuri ką tik kalbėjo - šviesiaplaukė, graži, rimto veido. Ji apsivilkusi karišku, jai per dideliu munduru, nuogomis kojomis: lygiai kaip Izabelė automobilyje ant nuleistų sėdynių.

Kambaryje, be jos, dar yra vyras, iš pradžių tematyti jo kojos, su mokasinais, užkeltos ant kėdės atlošo. Jis atsakinėja su aiškiu amerikietišku akcentu.

Propas. - Noriu apmokėti jam ištaigią kelionę, lėlyte.

Jaunoji moteris, nusivylusi, atsigręžia į legionierių.

Propas sėdi - arba, tiksliau, pusiau guli - ant kėdės, kojas užkėlęs ant kitos kėdės atlošo. Jis

apsivilkęs eilute, baltais marškiniais, užsirišęs kaklaraištį. Mėto ant delno savo penkiafrankių monetų ritinėlį. Kaip visada, šypsosi.

Jaunoji moteris. - Tu ir vėl išvyksi?

Propas. - Per daug klausinėji... Man svarbiausia - rasti daktarą, kuris neklausinėtų.

Jaunoji moteris, supratusi, kad nieko nepeš, nusivelka mundurą ir meta ant stalo, kur jau pūpso krūva kitų kariškų drabužių.

Jaunoji moteris. - Tavo drabužiams rasiu pirkėją.

Ji su kelnaitėm ir liemenėle. Liūdnai atsidūsta.

Jaunoji moteris. - Žinai, tu nepasikeitei...

Propas plačiai nusišypso, tarsi sakydamas: "Iš tikrųjų, ne per daug".

Ji nusigręžia atviros spintos link, nusikabina chalatą, apsivelka.

Kol ji stovi į jį atsukusi nugarą, Propas atsainiai atsilošia, siekteli rankinuko, kurį moteris paliko ant stalo.

Atsidaro, nežiūrėdamas išsitraukia keletą sulenktų banknotų, įsikiša į viršutinę švarko kišenėlę.

Paskui atsikelia lėtai, kaip laukinis žvėris. Visi jo judesiai tokie, kaip laukinio žvėries - liaunūs ir tylūs.

Žingsniuodamas durų link, praeidamas jis spusteli jaunosios moters petį, ji baigia segiotis chalatą.

Jaunoji moteris (švelniai). - Ar greitai tave pamatysiu?

Propas. - Kai surasi man gydytoją.

Pabučiavimu į lūpas jis truputį sušvelnina savo sausą atsakymą, paskui išeina. Žengia

koridoriumi, atsigręžęs palydi akimis kitą kelyje sutiktą gailestingąją seserį, nusileidžia laiptais į pirmą aukštą. Mėto rankoje savo monetų ritinėlį.

Laiptų viduryje sustoja.

Apačioje, prie administracijos langelio, stovi Baranas. Kiek legionieriui iš tos vietos, kur jis yra, matyti, Baranas registruoja kažkokius popierius. Apsirengęs jis gero kirpimo kostiumu, puikiai atrodo.

Propas minutėlę jį stebi, paskui vėl pakyla laiptais pas savo draugužę.

Pasiekia rūbinės duris tą akimirką, kai sesutė pro jas išeina, rišdamasi ant veido baltą medžiaginę kaukę. Kai ji sustoja prieš Propą, matyti tik jos akys. Šisai ramiai ją apgręžia ir baigia rišti kaukę, tyliai sakydamas:

Propas. - Ten, apačioje, stovi toks tipas... Gydytojas leitenantas Baranas. Man reikia jo adreso.

Jaunoji sesutė vėl atsigręžia į jį, įsmeigia savo plačiai atvertas akis į jo.

Propas. - Noriu sužinoti, ko jis čia atėjo ir ką veikė kariuomenėje.

Netarusi nė žodžio, neparodžiusi žvilgsniu, kad sutinka, jaunoji moteris praeina pro jį ir nutolsta koridoriumi.

Propas žvelgia jai įkandin, paskui įeina į rūbinę, kurios durys liko atviros.

Sesutės rankinukas tebeguli toje pačioje vietoje. Jis išsitraukia iš švarko kišenės ką tik paimtus banknotus, įdeda į rankinuką ir jį uždaro.

15.

Baranas, vienmarškinis, atveria duris atėjusiam svečiui. Kažkąs iš visų jėgų smogia jam kumščiu į veidą.

Nusviestas per visą kambarį, jis sudrimba sėdomis prie sienos.

Šypsodamasis įeina Propas, uždaro duris. Dešine ranka mėto monetų ritinėlį, kurį buvo suspaudęs delne, kai trenkė.

Na, o dėl to kumščio smūgio, tai abu vyrai elgiasi paprastai, tarsi tas, kuris pasiskolino, atėjęs grąžino skolą, tarsi dabar jie būtų atsiskaitę.

Kol Baranas keliasi, legionierius apžiūrinėja butą, kuriame atsirado, susižavėjęs švilpčioja: minkštas kilimas, šviesios sienos, elegantiški baldai. Pro didžiulį langą matomas Defansos kvartalas. Jo centre, tarp kitų modernių pastatų, žėri žiemos saulės spindulių nutviekstas trisdešimties aukštų namas.

Propas. - Na žinai, dakai!.. Geroką kelio galą nuėjai nuo Marselio laikų!

Baranas. - Per trumpą, kadangi tu čia.

Jis žiūri į vaikštinėjantį po kambarį legionierių, trindamasis veidą toje vietoje, kur anas smogė kumščiu.

Propas (liūdnai). - O aš, žinai, savo kelio dar nesuradau.

Baranas. - Nenoriu piršti tau savo nuomonės, bet Kongas, man rodos, priešingoje pusėje.

Propas (dar liūdniau). - Negalėjau važiuoti vienas, dakai... O tu nežinai, kokie bjaurūs šiandien

frajeriai... Nori būti tokie kaip visi... Valdininkai!.. Narvuose!..

Kalbėdamas jis atsistoja prieš langą. Žiūri į trisdešimties aukštų namą priešais, kitoje Senos pusėje, į daugybę jo langų. Sunkiai dūsauja.

Propas. - ...Arba gal slaptomis tvarko savo reikaliukus, nė žodžio neprasitardami... *(Pasišlykštėjęs)* Slapukauja!...

Paskui tiesiog, be jokio perėjimo, pirštu parodo Baranui į didįjį stiklo pastatą, į kurį žiūri, ir staiga pakeičia toną.

Propas. - Tai ten vyks medicinos apžiūra?

Tyla. Baranas atlaiko smūgį. Kokiomis gudrybėmis šitas knisius sugebėjo sužinoti ne tik jo adresą, bet ir planus?

Baranas. - Ko tau čia reikia?

Nieko neatsakydamas, Propas išsitraukia iš švarko kišenės didįjį "Smito ir Vesono" revolverį, kurį išlošė Šv. Martos stovykloje. Pakiša jį audekliniame dėkle Baranui prieš nosį.

Baranas. - Kiek?

Propas (šypsodamasis). - Pats spręsk.

Baranas ištraukia komodos stalčių ir, nusigręžęs nuo Propo, ima iš ten pinigus.

Propas. - Taip ir nepasakei man, kodėl trūksta jame vienos kulkos...

Baranas grįžta prie jo, skaičiuodamas keletą banknotų.

Propas (su klastinga šypsena). - Bet šitą aš taip pat atkasiu.

Baranas. - Tada jame trūks dviejų.

Jie akimirką žiūri vienas į kitą, paskui

Propas sukrizena ir meta revolverį ant lovos. Baranas ištiesia jam suglamžytus banknotus.

Baranas. - Kad daugiau tavęs nematyčiau.

Propas žengia durų link, kišdamasis pinigus į kišenę. Prieš išeidamas, atsigręžia, lėtai pagraso pirštu.

Propas. - Dar pasimatysime, dakai.

Žengdamas pro duris, jis susiduria su Izabele, apsikrovusia maisto paketais, ji pasilenkusi deda ryšulius ant slenksčio, prieš atsirakindama duris.

Žiūri į Propą iš apačios į viršų, o jis į ją - iš viršaus į apačią. Abu tyli. Propas praeina, nenuleisdamas nuo jos akių, paskui savo atsainia ir stamantria eisena nutolsta koridoriumi.

Izabelė susirenka pirkinius, įeina į butą ir uždaro duris.

Baranas stovi prie praustuvo vonioje. Vilgo veidą, naikindamas smūgio žymes.

Izabelė. - Kas jis?

Baranas (neatsigręždamas). - Toks tipas.

Izabelė pasideda ryšulius. Pamato ant lovos "Smitą ir Vesoną", lėtai prieina artyn.

Baranas grįžta į kambarį, šluostydamasis veidą frotiniu rankšluosčiu.

Izabelė (tarsi užburta žiūri į revolverį). - Tavo?

Baranas. - Taip, mano.

Jis paima ginklą ir įmeta į stalčių.

Už jo, lango rėmuose, matomas Defansos kvartalas ir didysis stiklo pastatas.

16.

Prieš Baraną - su paltu, baltais marškiniais, tamsiu kaklaraiščiu - ir pagyvenusį griežtos, orios povyzos vyrą pilka eilute prasiveria sunkios lifto durys.

Vyras praleidžia Baraną, nenutraukdamas pradėto pokalbio, jo balsas šaltas, kaip kiekvieno valdininko, turinčio reikalą su statistika.

Vyras. - ...Dirbu čia personalo viršininku jau keturiolika metų. Per tą laiką esu priėmęs šešetą jūsų kolegų, daktare Baranai. Jūs jauniausias iš jų, ir aš džiaugiuosi...

Įžengęs paskui Baraną į liftą, paspaudžia mygtuką. Durys užsiveria, ir liftas pajuda. Ant šviečiančios lentelės, nuo viršaus į apačią, mirkčioja apskriti žirneliai, žymintys aukštus.

Viršininkas (vienu atsikvėpimu). ...Vyras produktyviausias tarp trisdešimties ir keturiasdešimties metų. Visi jūsų kolegos, daktare Baranai, buvo per lėti. Mūsų bendrovėje - trys šimtai tarnautojų. Vienam žmogui apžiūrėti reikia penkių minučių, šešiems žmonėms - pusvalandžio, dvylikai - valandos, devyniasdešimt šešiems - dienos. Taigi iš viso - trijų dienų... Mes ir numatėme tris.

Baranas klausosi šitų tarsi iš kulkosvaidžio byrančių skaitmenų mandagiai, bet abejingai. Švarko atlape viršininkas įsisegęs raudoną ženklą, ant kurio užrašytas bendrovės pavadinimas "SINTEKO".

Tuo tarpu liftas galvotrūkčiais slysta žemyn per trisdešimt aukštų ir sustoja rūsyje.

Atsivėrus metalinėms durims, žvilgsnis šį sykį išvysta merginą, skaisčią, dailią, šviesiaplaukę, ne vyresnę kaip dvidešimties metų, su paprasto

kirpimo baltu chalatu, susegiotu iki kaklo. Išėjęs iš lifto, viršininkas pristato ją Baranui.

Viršininkas. - Jūsų asistentė, daktare... Panelė Austerlic, mūsų reikalų valdytojo duktė. Panelė Austerlic - studentė medikė.

Jie stovi milžiniškame, prabangiai įrengtame "SINTEKO" reklamos skyriui skirtame rūsyje, viename iš jo ilgų koridorių; išdažytas jis labai šviesia spalva, beveik baltas.

Mergina paspaudžia Baranui ranką. Ji tik greitomis dirsteli jam į akis ir tuoj pat nukreipia žvilgsnį šalin. Jis nesuprato, ar iš antipatijos, ar iš drovumo.

17.

Rentgeno aparato ekrane - žmogaus krūtinės ląsta truputį neaiškiais kontūrais.

Baranas. - Arčiau.

Moteris. - Šalta.

Ląsta išryškėja.

Aparatas išsijungia, kambaryje užsidega šviesa. Už rentgeno aparato ekrano stovi "SINTEKO" tarnautoja, kurią tikrina Baranas, apsirengęs baltu chalatu. Jai dvidešimt penkeri metai, ir ji, kaip ir dera tokiu atveju absoliučiai abejinga.

Baranas (kildamas nuo kėdės). - Galite rengtis. Ar seniai jūsų reakcija tuberkuliozei teigiama?

Tarnautoja. - Nuo pernai.

Eidama iš už ekrano, ji užsitraukia ant krūtinės rausvai oranžinę džersio suknelę, savotišką uniformą, viršutinę jos dalį, kurią buvo

nuleidusi žemyn. Iš tiesų, darbo metu visi bendrovės tarnautojai dėvi tokius pačius drabužius: vyrai - pilkos spalvos, moterys - rausvai oranžinės. Ir kiekvienas įsisegęs širdies aukštyje raudoną "SINTEKO" ženklą.

Medicinos apžiūra vyksta paskaitų salėje, apšviestoje iš viršaus didžiulės plokštės - šviestuvo. Stalas ir kėdės, įprastinė šios salės apystata, sustumdyti prie sienos, kad būtų kur pastatyti Baranui reikalingus aparatus.

Kol tarnautoja baigia segiotis suknelę, gydytojas pereina į gretimą, mažesnį kambarį. Čia, prie metalinio rašomojo stalo, sėdi panelė Austerlic. Jai pavesta tvarkyti sveikatą pasitikrinusių tarnautojų korteles.

Nežiūrėdama į Baraną, pratiesia jam kortelę. Jis pasilenkia ties stalu, brūkšteli keletą žodžių ir pasirašo.

Panelė Austerlic. - Pakviesti kitą, daktare?

Baranas. - Kol kas ne. Kai reikės, pasakysiu.

Mergina atsistoja. Praeina pro jį spintelės link. Staiga išsitiesęs, Baranas čiumpa ją už alkūnės, atgręžia išsigandusią į save.

Baranas (sausai). - Ar jūs iš viso mokate žiūrėti žmonėms į akis?

Net šią minutę panelė Austerlic nusuka akis į šoną, jos lūpos trūkčioja iš susijaudinimo, kaip užsispyrusio vaiko.

Baranas. - Nepatinka mano fizionomija?

Atsakymo nesulaukia, jos nieko nematantis žvilgsnis pabrėžtinai įsmeigtas į tolį.

Baranas staiga suima merginą už pečių, šiurkščiai prisitraukia prie savęs ir pabučiuoja į lūpas.

Paskui, jai net nesuspėjus mostelėti rankomis, žado netekusią atstumia nuo savęs.

Dabar ji žiūri į jį. Plačiai atvertos akys reiškia nuostabą, gėdą ir pyktį, bet šį sykį žvilgsnio nenukreipia.

Baranas ją šitokią ir palieka. Grįžta į paskaitų salę ir uždaro paskui save duris. Tarnautoja, kurią jis apžiūrėjo, jau išėjo pro kitas duris, tiesiai į koridorių, ir Baranas patikrina, ar jos taip pat gerai uždarytos. Toliau jis viską atlieka iš anksto apskaičiuotais judesiais, negaišdamas nė minutės, nedvejodamas.

Paima nuo stalo kaktos reflektorių su baterine lempa, kurį naudoja tikrindamas pacientus. Užsideda ant galvos, prieina prie didžiulės metalinės spintos, stovinčio [illegible] enos sienos, atitraukia ją į šoną. Lygiai tiek, kad galėtų įsprausti už jos kėdę ir ant jos užlipti.

Sienoje, sulig jo akimis - ventiliacijos anga, maždaug penkiolikos centimetrų ilgio ir tiek pat pločio, patikimai uždaryta grotelėmis.

Anapus šios sienos - betoninės ir, matyt, labai storos - tamsu.

Baranas įjungia reflektorių ant kaktos.

Pro groteles jis mato nedidelį kambarėlį cementinėmis grindimis, kuris atrodo visai tuščias.

Lempos spindulių pluoštas slysta kairės sienos link ir sustoja ties sunkiomis seifo durimis, seifas įmontuotas į betoną. Plieninių durų viduryje - septyni skrituliai su skaitmenimis - aplink atidarymo smagratį.

Baranas išjungia reflektorių, ir viskas paskęsta tamsoje.

18.

Nakties tamsą skrodžia prožektoriai, kaip pašėlęs daužosi varpas, klykauja minia, pakinkyti arkliai skriete skrieja bėgimo taku ilgais šuoliais, mirga įvairiaspalviai vežėjų švarkai: Venseno miške baigiasi lenktynės.

Tą pačią minutę iš stovėjimo aikštelės hipodrome išvažiuoja prabangus juodas "Rols Roisas".

Mašinoje, pro kurios langus lekia Venseno miškas, ant vienos užpakalinės lentynėlės stovi stiklinė, iki pat briaunų pripilta viskio. Jos dugne guli kelios penkių frankų monetos, ir Propas ranka atsargiai nardina dar vieną monetą į beveik beišsiliejantį skystį.

Tuo pat metu, kai vyksta ši operacija, pasigirsta ramių ramiausias legionieriaus balsas su baisiu amerikietišku akcentu.

- Francas Propas... Aš vadinuosi Francas Propas.

Penkių frankų moneta nusileidžia šalia kitų į stiklinės dugną, bet iš stiklinės nenusilieja nė vienas lašas viskio.

Propas. - Yeahh!..

Mašinoje į jo šūksnį atsiliepia juokas. Vyrai pratiesia jam banknotus.

Propas sėdi auto gale, apsitaisęs tamsia eilute, šypsosi, atrodo ramus, toks kaip visada.

Šalia jo sėdi jauna, labai graži ir šiek tiek dirbtinai prašmatni moteris, įsisiautusi į juodus kailinius. Ji meiliai spaudžia jam alkūnę, džiaugdamasi, kad jis laimėjo lažybas.

Be vairuotojo tamsiai mėlyna livrėja, automobilyje dar trys nepažįstami vyrai: du priekyje,

atsigręžę į Propą, ir vienas - užpakalyje, storas didžiulis penkiasdešimtmetis, juokingai išdribusiu pilvu, kuris kliuksi, kai jis juokiasi - savotiškas pabaisa trumpa barzdike, mielas, nors prie širdies dėk. Visi šitie vyrai su smokingais.

Juokui aidint, Propas gurkšteli iš stiklinės viskio, pasiima jam ištiestus banknotus, padeda ranką moteriai ant kelių.

Propas. - Čia mano draugė, Katerina. Katerina, pasakyk visiems "labas vakaras".

Katerina (paklusniai, linktelėdama kiekvienam iš eilės). - Labas vakaras, labas vakaras, labas vakaras.

Storulis (rodydamas į stiklinę). - Jūs niekad nepramaunate pro šalį, ponas Propai?

Katerina (įsiterpdama). - Niekad!

Storulis (Katerinai). - Ar seniai priklausote ponui Propui?

Katerina. - Nuo šio vakaro.

Vyrai nusikvatoja.

Vairuotojas šaltai stebi jaunosios moters veidą savo veidrodėlyje. Ji sėdi tarp Propo ir storulio. Ilgi šviesūs jos plaukai kukliai sukelti ir susegti viršugalvyje. Ji atsidusdama atsilošia į sėdynės atkaltę.

Katerina. - Norėčiau būti lėle. Francas traukytų virvutę mano nugaroje, o aš sakyčiau, žinote ką: "Aš jus myliu, aš jus myliu, aš jus myliu!"

Vairuotojas juokiasi garsiau negu kiti.

Tą minutę storulis nukelia suskambėjusio prieš jį telefono ragelį. Jis aiškiai patenkintas vakaru. Automobilis rieda per šviesose skendintį Paryžių, pasipuošusį Kalėdoms.

Storulis (kalba telefonu). - Marta?.. Marta,

šį vakarą mes būsime penkiese... Žinok, man bus baisiai apmaudu, jei nerasiu namie lėlės... Taip, Marta, lėlės...

Kalbėdamas telefonu, jis įsmeigia į Kateriną sunkų žvilgsnį - baikštų ir drauge geidulingą. Jaunosios moters veide nuo šio žvilgsnio pamažu blėsta šypsena.

19.

Ryškioje šviesoje matyti Katerinos nugara. Nuoga nugara vakarinės trumpos baltos suknelės iškirptėje. Katerina lėtai sukasi aplink, burzgiant galingam elektriniam motorui.

Kai atsigręžia veidu, matyti, kad ji išsigandusi, bet stengiasi nepasirodyti, kad bijo. Nukreipta į ją šviesa rėžia jai akis.

Visa tai vyksta turtingoje viloje, dideliame garaže. Jaunoji moteris nejudėdama stovi be batelių ant ratu besisukančio didžiulio disko, skirto mašinoms.

Lygiu atstumu nuo disko stovi trys "D. S." uždegtais žibintais, nukreiptais į Kateriną. Prie kiekvieno jų - vyras su smokingu. Tai tie trys vyrai, kurie sėdėjo "Rols Roise". Jie geria ir juokiasi. Laikydami rankose banknotus, lošia savotišką loteriją, kurioje gali laimėti Kateriną.

Prie betoninio stulpo Propas manipuliuoja skritulio rankena. Jis nusigręžęs nugara, kad viską lemtų tik atsitiktinumas.

Diskas sustoja.

Katerina nerangiai nusimauna kojinę - ji jau tik su viena kojine - ir numeta vyrui, prieš kurį atsidūrė.

Tai vienas tų, sėdėjusių "Rolso" priešakyje. Jis pakelia kojinę nuo žemės, pergalingai kvatodamas. Visų trijų automobilių radijai paleisti visu garsu, iš jų verčiasi roko papliūpos.

Propas vėl paleidžia suktis diską ratu ir renka aplinkui banknotus, kuriuos jam duoda vyrai, visiškai juo pačiu nesidomėdami. Visų žvilgsniai įsmigę į jaunąją moterį.

Antras žaidėjas jau laiko rankose Katerinos batukus ir kailinius.

Storulis su trumpa barzdike telaimėjo neiloninę kojinę. Jis patogiai įsitaisęs Liudviko XIII stiliaus krėsle, šalia vienos "D. S." Negeria. Tyli. Ryja akimis kaip užburtas Kateriną.

Ant kelių laiko didžiulę lėlę, nervingai tampydamas neiloninį siūlą, užsibaigiantį žiedu. Pro juoką ir muziką keletą kartų nuaidi mechaninis bespalvis žaislo, kalbančios lėlės, balsas:

- Tėtės nėra?.. Tėtės nėra?..

Kokių keturiasdešimties metų moteris ilga suknele, atšiauri, elegantiška, su briliantų vėriniu, kuris sužėri protarpiais kontrastinėje garažo šviesoje, eina aplinkui vyrus su padėklu, siūlydama išgerti. Tai Marta - ar storulio ekonomė, ar žmona, ar sesuo, taip ir liks neaišku.

Diskas sustoja. Katerina, vis nerangesnė, vis labiau išsigandusi, pradeda atsisegioti suknelę.

Storulis, prieš kurį diskas sustojo, pasimuisto krėsle, meta staiga į ją negerą žvilgsnį.

Storulis. - Nereikia suknelės! Mes dar nelošėme iš suknelės!

Du kiti lėbautojai, taip pat kažką šūktelėję, mirksi žibintais. Katerina nežino, ką daryti, beviltiškai stengiasi, kai šviesa blyksteli, pamatyti Propą.

Neįmanoma. Pagaliau pakiša ranką po suknele ir nuleidžia vienintelį apatinį drabužį, kurį turi.

Storulio žvilgsnis dar labiau apsunksta. Šalia jo, pasidėjusi ranką ant Liudviko XIII krėslo atkaltės, į Kateriną įrėmė akis Marta su pasismaginimo ir paniekos išraiška jose.

Kai storulis pagauna baltą apatinuką, kurį jam meta Katerina, diskas vėl ima važiuoti aplink.

Bespalvis lėlės balsas kartoja tuos pačius kvailus žodžius:

- Tėtės nėra?.. Tėtės nėra?..

Diskas staiga sustoja. Jaunoji moteris dvejoja, paskui atsisega suknelę viršuje, ir ji nuslysta žemyn.

Kai suknelė nukrinta jai prie kojų ir vyrai pamato aukštą, liekną, nuogą moterį, staiga stoja mirtina tyla. Radijai nutilo. Vyrai liovėsi juokęsi. Šioje tyloje Propas paskelbia:

- Didysis burtas, *brothers!** Statoma dešimteriopa suma!

Nuoga moteris ima važiuoti aplink, burzgia motoras.

Propas, nė karto nežvilgtelėjęs į Katerinos pusę, eina ratu ir renka ištiestus jam banknotus. Ramiai grįžta prie komandinio sverto, skaičiuodamas išloštus pinigus.

Katerina staiga sustoja veidu į storulį, pūpsantį kaip bjauri rupūžė su lėle ant kelių. Jo lūpose vėl ta pati keista - baikšti ir geidulinga - šypsena, kaip truputėlį anksčiau "Rolse".

Raudonai aprengta lėlė - šviesiaplaukė, kaip jaunoji moteris. Putlūs namų šeimininko pirštai

* *broliai (angl.)*

staiga nuplėšia plaukų segtuką, ir lėlės plaukai išsiskleidžia.

Sustingusia širdimi, nukreipusi žvilgsnį, Katerina pakelia rankas, atsega savo sunkų šinioną, atsargiai kresteli galvą, ir jos plaukai išsiskleidžia ant pečių.

20.

Marta kursto ugnį židinyje, virš kurio kabo didelis veidrodis, paskui išsitiesia ir pasišalina, ant jos juodos suknelės žėri briliantų vėrinys.

Katerina stovi prieš ugnį nuoga, nugara į tris vyrus, sėdinčius ant sofos didžiulėje prabangioje barokinėje svetainėje, kurią puošia Kalėdų eglutė.

Stovi nejudėdama, tiesi, nukorusi rankas ir vengia susidurti su savo pačios žvilgsniu veidrodyje.

Aplink jos kaklą apvyniota sidabrinė girlianda, nuimta nuo eglutės. Storulis juokiasi, geria mėtų gėrimą su ledais, laiko kitą girliandos galą ir nervingai jį tampo, kaip ką tik darė su kalbančios lėlės virvute.

Katerina (monotonišku balsu). - ...Gimiau Monpeljė... Man dvidešimt ketveri metai... Aš graži.

Storulis (staiga įsiutęs). - Ne, ne! Ne taip!..

Katerina. - Aš nebežinau!..

Storulis. - Kvailė!

Ir taip piktai trukteli girliandą, jog jaunoji moteris susvyruoja.

Po kambarį, su taure rankoje, slankioja Francas Propas su savo suglamžyta eilute, atrodo

mirtinai nusigėręs. Lengvai svyrinėdamas, suka holo link. Visa tai vyksta atskirame name, aplinkui - tyla, begalės krištolinių sietynų ir kolonadų.

Storulis. - Na, laukiu!

Keletą kartų papurto girliandą.

Katerina (gailiu balseliu sulig kiekvienu timptelėjimu). - Tėtės nėra?.. Tėtės nėra?.. Tėtės nėra?..

Trys vyrai juokiasi.

Propas tuo tarpu jau atsidūrė hole. Staiga jo girtumas dingsta. Jis skuba prie plačių marmurinių laiptų, kylančių į kitus aukštus. Praeidamas pro statulą, įdeda jai į ranką savo taurę ir paplekšena per skruostą.

Viršuje, iš pradžių viename, paskui kitame kambaryje, jis ramiai ir mikliai, kaip profesionalas, naršo stalčius.

Apačioje nuaidi šūksniai; Katerina šaukia: "Ne! Ne!.. Paleiskite mane!"

Propas klausosi, nesiryždamas. Tačiau ir toliau atidarinėja stalčius ir pagaliau čiumpa radęs viename jų banknotų ryšulį.

Pirmame aukšte - didžiulis triukšmas. Vyrų juoko nebegirdėti . Rėkia tik Katerina.

Propas puola laiptais žemyn.

Bėgdamas mato, kaip vienas iš vyrų apačioje vejasi siaubo apimtą Kateriną, kuri bando užsivilkti kailinius.

Pamatęs Propą, vyras nustumia šalin moterį ir šoka ant jo. Tą akimirką, kai jis atsiduria prie laiptų, Propas spiria jam iš visų jėgų į veidą ir partrenkia ant žemės.

Iš svetainės pasirodo antras vyras, puola į pagalbą draugužiui. Propas smogia jam, čiumpa

už smokingo apykaklės, neleisdamas visai susmukti, ir ištraukia iš kišenės piniginę.

Jis laiku suspėja atsigręžti, kad kitu kumščio smūgiu, - rankoje jis turi sugniaužęs savo penkių frankų monetų ritinėlį, - parblokštų tą pirmąjį, šokusį ant laiptų, o dabar vėl atsikėlusį.

Pagriebęs dar vieną piniginę, legionierius neria į svetainę. Marta lediniu veidu jau pakėlė telefono ragelį, ruošiasi iškviesti policiją. Propas staiga stabteli, atsigręžia į holą. Jo draugė renkasi drabužius, aunasi batukus.

Storulis suakmenėjusiu, persikreipusiu veidu sėdi ant kėdės, už svetainės durų sąvaros. Propas iš pradžių apstulbsta, pamatęs jį čia pasislėpusį, paskui įkiša ranką į jo švarką, paima piniginę. Storulis įsmeigia į jį akis, bet ranka nemosteli, jo akyse - jokios išraiškos.

Katerina tuo tarpu stveria taurę, kurią Propas buvo įdėjęs statulai į ranką, ir godžiai ją ištuština.

21.

Minutei kitai praėjus, garaže, kur ką tik buvo žaidžiama loterija, dabar pati Katerina, ant nuogo kūno užsimetusi kailinius, manipuliuoja disku.

Vienas iš automobilių atsisuka į garažo duris. Prie vairo sėdi Propas. Atlikusi reikiamą manevrą, jaunoji moteris skubiai įšoka į automobilį, ir Propas paleidžia motorą.

Prieš juos automatiškai pakyla sunkios garažo durys. Mašina visu greičiu įsuka į vieną gatvę ir nuvažiuoja.

Paryžių gaubia šalta ankstyvo ryto tamsa.

"D. S." sustoja prie išvažiavimo iš Bulonės miško, priešais didžiąją Port Majo kryžkelę.

Katerina, sėdinti šalia Propo, rengiasi. Ji jau apsivilko suknele, maunasi kojines. Jisai tuo tarpu deda į krūvelę pavogtus banknotus, išmeta pro langą pinigines. Jie skuba kiek įmanydami, nežiūrėdami vienas į kitą.

Propas. - Buvo sunku?

Katerina. - Pakenčiama.

Kiekvienas išlipa iš savo pusės, užtrenkia dureles, palieka automobilį.

Kitame Port Majo kryžkelės gale Propas įsodina jaunąją moterį į taksi. Jis lieka stovėti ant plento.

Katerina (vairuotojui). - Į Monparnasą.

Ji žiūri į Propą, kuris dalija į dvi lygias dalis nakties grobį. Vieną dalį ištiesia jai, kitą įsikiša sau į kišenę. Trumpas, nerūpestingas bučinys.

Propas (švelniai). - Sėkmės.

Jaunoji moteris šiek tiek liūdnai linguoja galva.

Katerina. - Aš net nežinau, kur tave vėl rasti.

Propas. - Manyk, kad tau pasisekė.

Ir legionierius nueina, susikišęs rankas į kišenes, pasistatęs švarko apykaklę.

Sėdėdama nuvažiuojančiame taksi, Katerina žiūri pro užpakalinį stiklą, kaip dingsta iš jos gyvenimo šis žmogus - tiesus, vienišas ir valkata, ištirpdamas tuščioj Port Majo kryžkelės aušroje.

22.

Tos pačios dienos rytas, penktadienis, gruodžio 22 - oji.

Žingsniuojame didžiuliu prabangiu "SINTEKO" rūsiu. Mus lydi Barano žingsnių aidas, tarsi ne jis, o mes įeiname į patalpas.

Sargybinis juoda uniforma, prie dešinio klubo su dėklu, iš kurio išlindusi revolverio rankena, atsigręžia į mus veidu prie įėjimo į labirintą, tarnautojų garažų pusėje.

Sargybinis (iš priekio). - Laba diena, daktare.

Iš fotostudijos į mėlyną, garsą sugeriančia medžiaga išmuštą koridorių pasipila būrys jaunų merginų, ekstravagantiškai išsidažiusių manekenių, margaspalvėmis ekscentriškomis suknelėmis. Jos taip pat atsigręžia į mus.

Viena manekenė (iš priekio). - Laba diena, daktare.

Ilgame raudoname koridoriuje du pilkai apsirengę vyrai geria kavą iš popierinių stiklinių. Praeiname tarp jų.

Vienas iš vyrų (iš priekio). - Laba diena, daktare.

Prieš mus žalsvai žydru koridoriumi žengia trisdešimties metų moteris, apsirengusi begėdiškai ją aptempusia "SINTEKO" uniforma, ji neša vitrinos maketus. Pasisukdama vienoje kryžkelėje, pamato mus ir sustoja.

Jaunoji moteris (iš priekio). - Laba diena, daktare.

Praeiname. Kažkas subilda. Atsigręžiame į jaunąją moterį ir matome, kad jai iš rankų iškrito

maketai, ji pritūpusi juos renka, ir pakelia į mus sutrikusį žvilgsnį.

Mes klausiame ją Barano balsu:

- Sakykite, kurioje pusėje baltasis kvartalas?

Jaunoji moteris (susikrimtusia veido išraiška). - Dirbu čia tik pusmetį ir dar ne viską žinau... *(Mosteli ranka)* Man rodos, kažkur ten...

Pagaliau atsiduriame jau mums pažįstamame baltame koridoriuje. Prieš medicinos apžiūros kabinetą, ant suolų ir kėdžių, sėdi keletas tarnautojų ir laukia savo eilės.

Tarp jų - Izabelė.

Laukdama ji žingsniuoja pirmyn ir atgal. Sustoja veidu į mus, kai einame pro ją, bet jos veide - jokios išraiškos. Ji tiesiog seka mus akimis.

Kambaryje, greta apžiūros kabineto, panelė Austerlic taip pat ką tik atėjo. Atsigręžia į duris, kai jos atsiveria, ir jos veidas nušvinta šviesia, nuoširdžia šypsena.Ji dar nenusivilkusi palto, nenusiėmusi raudono šaliko, kurio spalva pritaikyta prie beretės.

Panelė Austerlic. - Laba diena, daktare.

Dabar mes matome įeinantį Baraną. Rankoje jis nešasi juodą lagaminą.

Pasirodo, kad ir panelė Austerlic laiko rankoje lagaminą, prašmatnų turtingų tėvų vaiko lagaminėlį.

Baranas (šypsodamasis). - Savaitgalis?

Panelė Austerlic. - Savaitgalis.

Baranas su savo lagaminu rankoje pereina į apžiūros kabinetą. Staiga atsigręžia.

Panelė Austerlic stovi nejudėdama su lagaminėliu rankoje ir žiūri įsmeigusi į jį savo didžiules akis.

Baranas (niurzgliai, bet geraširdiškai). - Neprašiau jūsų visą laiką į mane žiūrėti!... Galite ir ką kita veikti.

Panelė Austerlic sutrikusi nusigręžia.

23.

Tas pats rytas, kiek vėliau.

Izabelė baltu kombinezonu stovi apžiūros kabinete pas Baraną. Gydytojas ligi kaklo užsegiotu chalatu klausosi priėjęs prie panelės Austerlic kambario durų. Užrakto duryse nėra, bet anoje pusėje viskas atrodo ramu.

Jis mosteli draugei, kad prieitų prie jo ten, kur stovi juodas lagaminas.

Baranas. - Kada jie atidaro seifą?

Izabelė. - Po pietų... penktadieniais jie įdeda ten apyskaitos knygas.

Iš juodo lagamino kiekvienas iš eilės traukia įdomios fotografinės aparatūros dalis. Abu dirba darniai, taupydami kiekvieną judesį, kalbasi tyliai, bet ramiai, be jokios ypatingos intonacijos.

Baranas traukia savęs link metalinę spintą, stato už jos kėdę.

Izabelė lipa ant kėdės ir tvirtina prie ventiliacijos angos grotelių juodą fotokamerą, nukreipusi objektyvą į saugyklą. Pažiūri į vaizdo ieškiklį, nustato pakrypimo kampą.

Izabelė. - Aparatas darys tris seifo nuotraukas per sekundę. Tau lieka tik jį įjungti, kai jie įeis į kambarį, ir išjungti, kai išeis.

Baranas vynioja laidus ir tiesia juos taip,

kad nebūtų matomi, ligi lagamino, kuriame paslėpta baterija.

Baranas. - Ar nebus nieko girdėti?

Izabelė kaip tik lipina izoliacine juosta permatomo orgstiklo lapą ant ventiliacijos angos, prieš fotoaparato objektyvą, kad nebūtų girdėti fotokameros motoro. Pati kamera įdėta į izoliacinį grubaus darbo futliarą iš plastmasės.

Izabelė. - Iš anos pusės ne. Čia padariau, ką galėjau.

Nulipa nuo kėdės. Baranas pastato juodąjį lagaminą ant stalo, kad būtų jam po ranka.

Izabelė. - Keista... Šiandien pirmas vakaras, kai mes nebūsime kartu... Tu pasigesi manęs?

Baranas. - Ne.

Jis uždaro juodąjį lagaminą.

24.

Elektrinis laikrodis baltajame koridoriuje rodo 15 valandų ir 15 minučių.

Staiga per garsiakalbius, įtaisytus požeminio labirinto kryžkelėse, pasigirsta moters balsas, salsvas kaip aerouostuose.

- Personalo direkcijos įsakymas: bendradarbiai, dirbantys požeminėse patalpose, prašomi pasišalinti iš koridorių... Bendradarbiai, dirbantys požeminėse patalpose, prašomi pasišalinti iš koridorių...

Tarnautojai, laukę savo eilės pas gydytoją, paklusniai atsistoja. Panelė Austerlic įleidžia juos į savo kabinetą ir užveria duris.

Balsas iš garsiakalbių be perstojo kartoja jau be ceremonijų:

- Neatidėliotinas direkcijos įsakymas: pasišalinti iš koridorių.

Prie įėjimo į rūsį, nuo liftų pusės, raudonais koridoriais eina keletas vyrų. Pirmas žengia personalo viršininkas. Paskui jį - du juodai apsirengę sargybiniai, kiekvienas su išsikišusia revolverio rankena ant dešinio klubo. Už jų - pilkai apsirengęs vyras neša dvi sunkias metalines skryneles. Pagaliau - dar du ginkluoti sargybiniai.

Pro pravertas medicinos apžiūros kabineto duris Baranas su chalatu, ne visai gerai suprasdamas "SINTEKO" įpročius, žiūri į baltų ištuštėjusių koridorių anfiladą.

Mato, kaip iš vienos sankryžos pasirodžiusi toji grupė sunkiai žengia jo link.

Jo dėmesį visų pirma patraukia dvi metalinės skrynelės, kurias neša žmogus būrio viduryje. Jos pritvirtintos prie jo riešų grandinėle.

Be to, visi tie vyrai su pirštinėmis.

Eisena sustoja už poros žingsnių nuo Barano, prieš saugyklą.

Vienas iš sargybinių pastebi, kad gydytojo durys praviros. Priėjęs ryžtingai, nė žodžio netardamas, užtrenkia.

Baranas susimąstęs grįžta prie savo darbo kabinete.

Ant apžiūros stalo sėdi jaunutė pacientė. Abejingai ir tyliai laukia, kad jis toliau ją apžiūrinėtų. Jos suknelės viršus nugaroje nuleistas, priekį ji laiko prispaudusi prie krūtinės.

Baranas neskubėdamas eina pasiimti baltos nosinės nuo stalo, kur stovi juodasis

lagaminas. Eidamas žiūri į metalinę spintą. Nors spinta vėl pristumta prie sienos, kur įtaisyta Izabelės kamera, tarp jos ir sienos likęs tuščias tarpas. Šitame tarpe staiga blyksteli šviesa: nušvito ventiliacijos anga - vadinasi, į gretimą kambarį įėjo personalo viršininkas ir sargybiniai.

Baranas įkiša ranką į lagaminą ir įjungia fotokameros bateriją. Tuoj pat pasigirsta - kas sekundę tris kartus - spragtelėjimas, kuris dabar jau nenutils.

Sustingusiuose kadruose, nespalvotuose, keistai deformuotu kampu matome, ką mato kamera: sargybinius saugykloje, personalo viršininką, pasilenkusį prie seifo ir pasiruošusį rinkti kombinacijos skaitmenis.

Medicinos apžiūros kabinete Baranas uždėjo ant jaunosios tarnautojos nugaros nosinę. Pasilenkia prie jos ir klausosi kvėpavimo.

Baranas. - Kodėl reikia pasišalinti iš koridorių?

Trumpa tyla, kurią trikdo silpni, bet klausa pagaunami fotokameros trakštelėjimai.

Tamsiaplaukė mergina, abejingu žvilgsniu, kantriai laukianti, kada gydytojas baigs ją apžiūrėti, atsako, nepasukusi galvos.

Tarnautoja. - Jie neša Kalėdų dovanas.

Baranas. - Kalėdų dovanas?

Tarnautoja. - Taip, atlyginimus, naujametinius apdovanojimus... Per šventes bankai juk uždaryti.

Jos suknelės viršus kliudo Baranui, ir jis paprasčiausiai jį nuleidžia, apnuogindamas merginos krūtinę. Mergina sukryžiuoja rankas, prisidengdama, bet jos veidas visiškai abejingas.

Baranas. - Kosėkite. *(Ji kosti...)* Jie laiko tuos pinigus seife visą savaitgalį?

Tarnautoja. - Turbūt.

Baranas. - Didelę sumą?

Tarnautoja. - Turbūt.

Kai ji nutyla, fotokameros traškėjimas virsta tikrai grėsmingu.

Mergina, iki šiol marmuriniu veidu, staiga netikėtai susijuokia, nepakreipusi akių.

Tarnautoja. - Gal vis dėlto tai ne mano širdis šitaip klapsi?

Baranas (pasilenkia ties ja). - Ne... Sugedo rentgeno aparatas.

25.

"SINTEKO" liftas. Baranas ir Izabelė vienu du slystančioje kabinoje. Jis baltu gydytojo chalatu, ji - rausva suknele, bendrovės uniforma. Už jaunos moters ant apšviestos lentelės mirkčioja trisdešimties aukštų numeriai.

Baranas - atšiaurus, sarkastiškas. Izabelė vos neverkia, kaip Marselyje.

Baranas. - Kodėl man nepasakei?

Izabelė. - Nežinojau!

Baranas. - Kiek ten yra?

Izabelė dvejoja, nenoriai, slopiu balsu atsako.

Izabelė. - Sako, du šimtai milijonų.

Baranas (įvertinęs). - Daugoka trim šimtam tarnautojų!

Izabelė. - Ten ir fabrikų atlyginimas... Aš tau paaiškinsiu.

Kai ji prisislenka prie jo, Baranas nepiktai,

bet smarkiai stumteli ją delnu kabinos sienelės link.

Baranas. - Ką tu man paaiškinsi? Kad šitai verta pasiglemžti? Kad nuo pat pradžių šito ir siekei?

Izabelė pasibaisėjusi purto galvą, bet neranda žodžių savo pasipiktinimui išsakyti.

Šią akimirką liftas pakyla iki paskutinio aukšto. Durys prasiveria, ir į kabiną įeina maketuotojas pilku kostiumu, su didžiuliu reklaminio skelbimo piešiniu rankose.

Kabina vėl leidžiasi žemyn.

Meilužiai, priversti tylėti, net nepažiūri vienas į kitą. Maketuotojas permeta juos akimis.

Nusileidusi tris aukštus, kabina vėl sustoja. Maketuotojas išeina.

Baranas paspaudžia rūsio mygtuką, ir apšviestoje lentelėje ima blykčioti aukštų numeriai.

Izabelė (staiga pagyvėjusi, su ašaromis akyse). - Tu iš proto išėjai!.. Aš noriu, kad atidarytum seifą ir padėtum mano pinigus! Mano! Nieko daugiau tavęs neprašau!... Mano nusistatymas nepasikeitė!

Baranas (su nepatiklia šypsena). - O tie du šimtai milijonų? Jų neliesti?

Izabelė. - Jokiu būdu ne! Tu iš proto išėjai!

Atsakymas nuaidėjo taip aiškiai, spontaniškai, taip energingai, jog moters nuoširdumu abejoti negalima.

Liftas sustoja rūsyje. Durys prasiveria. Baranas susimąstęs žiūri savo draugei į akis.

Pamatęs tada vyrus su pinigais, žengiančius į saugyklą, jis elgėsi taip, tarsi nė kiek

nenustebo, tarsi nuo pat pradžių tikėjosi, kad visa ši istorija baigsis paprasčių paprasčiausiu apiplėšimu. Nustemba jis dabar. Jei Izabelė ir slepia kažkokį kėslą, tai čia kažkas kita. Bet kas?

Galų gale, išeidamas iš lifto, jis išsitraukia iš švarko kišenės kameros filmo rulonėlį.

Baranas. - Kiek tau reikia laiko šitam išryškinti?

Izabelė. - Šeštą valandą bus padaryta.

Baranas pritariamai linkteli galva, meta jai filmą.

Lifto durys susistumdamos atskiria meilužius.

26.

Baltajame koridoriuje elektrinis laikrodis rodo 6 valandą.

Baranas, įleidęs į kabinetą paskutinį dar neapžiūrėtą tarnautoją, neramiai žvilgteli į laikrodžio rodykles.

Po trijų minučių ant panelės Austerlic rašomojo stalo jis pasirašo paciento kortelę.

Ji tvarkosi popierius. Taip pat ruošiasi išeiti.

Pastebi, kad Baranas skuba: viena ranka pasirašinėdamas, kita atsisegioja chalatą.

Jų akys susiduria, gydytojas stengiasi atrodyti natūraliai.

Baranas. - Štai ir baigėme. Dėkoju už bendradarbiavimą šitas tris dienas.

Ištiesia jai ranką.

Baranas. - Linksmų Kalėdų, panele Austerlic.

Nelaukdamas atsakymo, grįžta į kabinetą, nusivelka chalatą, nusikabina apsiaustą iš spintos ir išeina.

Leidžiasi tekinas raudonojo kvartalo koridoriumi prie išėjimo iš požemio, garažo pusėje.

Prie durų, prieš stiklinę būdelę, stovi ginkluotas sargybinis juoda uniforma, prispaudęs prie ausies cigarečių pakelio dydžio mažytį tranzistorių.

Sargybinis žiūri į praeinantį Baraną. Gydytojas, vėl žengdamas normaliu žingsniu, rankas susikišęs į kišenes, linkteli jam galva.

Sargybinis. - Linksmų Kalėdų, daktare.

Baranas. - Ačiū. Jums taip pat.

Sargybinis. - O, aš, aš pasiliksiu čia... *(Išdidžiai)* Savo dovaną aš jau gavau.

Jis nori parodyti gydytojui savo mažąjį tranzistorių, bet šisai jau nutolo.

Sargybinis nusivylęs nuseka jį akimis. Ant juodų marškinių jo registro numeris: 555.

27.

Kavinė išdekoruota raudonai ir auksu, blizga sienų paneliai, veidrodžiuose žiba atsispindinčios lempos.

Baranas eina per salę, ieškodamas akimis Izabelės. Ji sėdi nuošaliau nuo kitų lankytojų, prieš ją - viskio taurelė.

Laukia jo nekantriai ir prabyla, kai tik jis atsisėda prieš ją.

Izabelė. - Visko reikia atsisakyti.

Baranas žiūri į ją, netekęs iš nuostabos žado.

Izabelė (su neviltim). - Turiu tik tris skaitmenis iš septynių.

Ji deda prieš gydytoją vieną po kitos tris dideles nespalvotas nuotraukas, ištraukusi jas iš praviro rankinuko.

Nuotraukos rodo nepaprastai padidintus, grūdo deformuotus seifo skritulius tą minutę, kai personalo viršininkas surinko reikalingą kombinaciją.

Izabelė (iš eilės rodydama fotografijas). - Trečiasis... ketvirtasis... ir paskutinysis.

Baranas mato skaitmenis: 6, 1 ir 5.

Izabelė. - Tai ir viskas. Visos kitos netikusios.

Ji pažeria ant stalo kitą fotografijų pluoštą, kurį sutrikęs Baranas ima sklaidyti. Skaitmenis užstoja tai viršininko ranka, tai vieno iš sargybinių petys.

Gydytojas trumpai susimąsto, ištiesia sugniaužtą ranką draugei prieš akis, atlenkia vieną po kito keturis pirštus.

Baranas. - ...10 - 100 - 1000 - 10 000... Mums trūksta keturių skaitmenų. Tai dešimt tūkstančių galimų kombinacijų... Turiu tris dienas ir tris naktis visoms joms išbandyti.

Izabelė. - Ne!

Baranas. - Taip, taip! O gal pati pirmoji bus ta, kurios reikia!..

Izabelė. - Ne, nenoriu! Paaiškinsiu jiems, grąžinsiu pinigus *(dvejodama)*. Jei pinigus grąžinsiu, jie man nieko blogo nedarys!

Ne visai aišku, ar ji teigia, ar klausia.

Baranas. - Suteik kam nors vieną

vienintelę progą tau pakenkti ir gali būti tikra: *jis tau pakenks!*

Išsiima iš kišenės parkerį ir, atsiplėšęs popierinės staltiesės kampą, skubiai užsirašo: ??61??5.

Izabelė (kol jis rašo). - Juk turėsi valgyti, gerti!

Baranas. - O! Ten pilna automatų.

Žvilgteli į savo rankinį laikrodėlį.

Baranas. - Šį popietį jie visi buvo su pirštinėmis.

Izabelė. - Aš pagalvojau apie tai.

Ji numeta ant stalo pirštines.

Izabelė (paaiškindama). - Saugykloje nėra nė vieno piršto atspaudo. Tai tabernakulis.

Baranas paima pirštines, įsikiša į kišenę, išgeria ant stalo stovinčio viskio taurelę. Pakyla. Izabelės žvilgsnyje atsispindi nepasitikėjimas. Taip pat noras jį sulaikyti.

Baranas. - Jei neišsikrapštysiu iš ten anksčiau, susitiksime pas mane antradienio rytą.

Paspaudžia savo draugei ranką ir jau nori eiti. Ji dar kartą, paskutinįsyk, sulaiko jį už rankovės.

Izabelė (liūdnai). - Štai mes jau dvi savaites draugaujame, o aš ligi šiolei nežinau tavo vardo.

Baranas (kiek patylėjęs). - Dinas.

Ji dar jo nepaleidžia. Jaunosios moters veide keistai atsispindi liūdesys, nerimas - bet ir abejonė. Baranas skuba (iš tikrųjų ligi "SINTEKO" uždarymo teliko kelios minutės), ir dabar iš jųdviejų jis atrodo labiau pasiryžęs leistis į šį nuotykį. Izabelės akyse galima aiškiai įskaityti: "Nejaugi jis ketina pasiglemžti sau personalo atlyginimą?"

Izabelė. - Tu tikrai nieko neliesi tame seife?

Baranas neatsako. Ištraukia ranką ir nueina.

Laikrodis rodo 18.25.

DINAS BARANAS

28.

Sutemose, pribarstytose įvairiaspalvių šviesėlių, įdėmus it roplio žvilgsnis. Franco Propo žvilgsnis.

Legionierius stovi priešais didelį stiklo pastatą. Seka akimis Baraną, kuris, atsisveikinęs su Izabele, plačiais žingsniais grįžta "SINTEKO" link, susikišęs rankas į apsiausto kišenes.

Ramiai sekdamas įkandin gydytojo, susidurdamas, kaip ir jis, su pirmomis išeinančių tarnautojų bangomis, Propas įeina į milžinišką bendrovės garažą.

Per visą pastatą aidi skambutis, skelbiantis darbo pabaigą.

Kyla sumaištis, kaip paprastai penktadienio vakarais, prieš ilgą savaitgalį, pažįstama visoms įstaigoms.

Propas žengia pirmyn garažu tarp vyrų ir moterų, kurie tekini puola prie savo automobilių, kad pirmieji išsprūstų iš šitos maišalynės.

Aplinkui kurtinantis triukšmas: burzgia starteriai, girdėti skubomis metamas linkėjimas: "Linksmų Kalėdų, ligi antradienio!", pokši durelės, skardi nervingi mašinų pypsėjimai. O visa tai nustelbia atkaklus skambutis per visus trisdešimt aukštų.

Legionierius prasilenkia su jam nepažįstamais, mūsų jau matytais tarnautojais, kurie laukė savo eilės pas gydytoją, paskui ir su panele Austerlic, kuri bėga nešina savo prašmatniu lagaminėliu ir vos neužlekia ant jo. Ji žvilgteli į Propą. Niekas čia niekuo nesidomi. Laisvėn ištrūko atostogų išalkę žmonės.

Stiklinė būdelė prie įėjimo į rūsį, bet sargybinio Nr. 555 nėra.

Atvėręs duris, ant kurių užrašyta: "Įėjimas darbuotojams", Propas niekieno nekliudomas įsmunka į raudonąjį labirintą. Čia jau prieš keletą minučių viskas ištuštėjo.

Jis žengia atsainiai, nesidairydamas į šalis, rudu kostiumu, su savo amžina pusiaušypsena lūpose, vienas. Kai pasiekia baltuosius koridorius, skambutis, skelbiantis darbo pabaigą, nutyla. Požemis dėl to atrodo dar tuštesnis, dar slopesnis.

Propas ramiai žengia toliau, atidarinėja ištuštėjusių kabinetų duris, ieškodamas Barano. Ir staiga šisai išdygsta jam iš paskos. Pasislėpęs savo tamsiame kabinete, gydytojas laukė, kad paskui jį užsidarytų rūsys. Pamatęs legionierių, nustėrsta ir perpyksta.

Baranas. - Ką tu čia veiki?

Propas (šypsodamasis). - O tu, dakai?

Išsiaiškinti nespėja.

Jie stovi po garsiakalbiu, ir tą pačią akimirką iš jo pasigirsta salsvas moters balsas, kurį jau girdėjome, pasigirsta taip arti, kad jie sustingsta it statulos.

Balsas. - Dėmesio!... Bendradarbiai, neišėję iš požemio, prašomi tuoj pat pasišalinti!.. Dėmesio!.. Bendradarbiai, neišėję iš požemio, prašomi tuoj pat pasišalinti!

Šitas balsas aidi tuščiais koridoriais, atrodo, kad jis kreipiasi asmeniškai į Baraną ir Propą.

Baranas. - Eime. Tu turi išeiti.

Jis nusitempia Propą antrojo išėjimo link, liftų pusėje.

Bet tuoj pat gauna sustoti.

Jų link artėja sunkūs žingsniai.

Tai keturi sargybiniai juodom uniformom, su kyšančiomis iš dėklų revolverių rankenomis ant klubų; jie išsivaikšto po labirinto koridorius, tikrindami, ar neužtruko kuris nors iš tarnautojų. Žengia lėtai, tiesiai laikydami galvas, akmeniniais veidais, su metaliniais numeriais ant krūtinių, visi augaloti, keistai panašūs vienas į kitą. Sakytum, robotai.

Baranas instinktyviai įstumia legionierių į tamsų kabinetą, prisispaudžia kartu su juo prie uždarytų durų.

Sargybinių žingsniai nutolo. Balsas garsiakalbiuose nutilo.

Kai pavojus, kad juos gali pastebėti, atrodo praėjęs, Baranas ir Propas išlenda iš savo slėptuvės ir eina toliau, išėjimo link.

Kai jie jau beveik pasiekia vieną liftą, jo durys staiga ima gausdamos slysti ir užsiveria jiems prieš nosis.

Abu vyrai tuoj pat puola į baltojo kvartalo koridorių, nutįsusį išilgai vienos labirinto pusės, kuriame išsirikiavęs koks dešimtis kitų slankiojančių durų. Liftai vienas po kito užsidaro, vyrai lenktyniauja su jais, bet šito beprotiško bėgimo baigmėje, koridoriaus gale, pralaimi. Visi liftai užsidarė.

Kito išėjimo iš požemio pusėje tas pats metalinių durų gausmas, aidintis tuščiais kvartalais.

Tą pat akimirką visur ima blėsti ir užgęsta šviesos. Tik vienur kitur lubose lieka spingsėti geltonos naktinės lempelės.

Vyrai žiūri vienas į kitą, uždusę, suakmenėję, patekę į spąstus kaip žiurkės.

Baranas. - Po velnių! Ko tu visą laiką tąsaisi paskui mane?

Propas baksi sau smiliumi į nosies galą.

Propas. - Kai kur nors kas nors pinkliojama, man čia niežti.

Junti, kad Baranas mielai pasmaugtų legionierių.

Propas. - Galėtume šūktelėti!

Baranas. - Ne.

Propas nuolankiai gręžiasi, ketindamas eiti atgal. Gydytojas piktai stveria jį už alkūnės. Rodo jam už pusės metro nuo grindų, ant abiejų koridoriaus sienų, kiaurymes, kurios įsižiebė kartu su naktinėmis lempelėmis: tai fotoelektrinės signalizacijos akys.

Baranas. - Tokios įtaisytos visose sankryžose.

Paleidęs legionierių, gulasi kniūpsčias ir šliaužia po šviečiančiomis akutėmis. Paskui atsistoja.

Propas neklausinėdamas padaro tą pat.

Jie grįžta į kabinetą, kur vyko medicinos apžiūra.

Baranas. - Sargybiniai apeina patalpas kas dvylika valandų: 12 valandą dienos ir 12 valandą nakties. Sugalvok, kaip iš čia išeisi.

Propas. - O tu, dakai?

Baranas. - Eik velniop.

29.

Laikrodis prieš gydytojo kabineto duris rodo 19.00.

Baranas ir Propas stovi truputį toliau koridoriuje, nepriėję sankryžos, kur prasideda raudonasis kvartalas.

Visur rūsyje ant sienų iškabinėti didžiuliai reklamos plakatų pavyzdžiai - tikriausiai geriausi "SINTEKO" darbai.

Vienas jų - jį mes jau pastebėjome per gydytojo apžiūrą - reklamuoja akinius nuo saulės. Tai nespalvota fotografija, vaizduojanti tirštą žmonių minią, iš priekio, rimtais, beveik tragiškais veidais - ir visi su tamsiais akiniais. Per visą didžiulio plakato plotį išrašytos stambios auksinės raidės:

"VISI KARTU".

Sulenkta viela Baranas atrakina mažą spynelę, įtaisytą šitame fotopano. Kairioji jo pusė nuslysta į šoną, kaip durys, ir pasirodo į sieną įtvirtintas elektros skydas su daugybe kaištukų, saugiklių, jungiklių.

Legionierius tylėdamas žiūri, kaip dirba gydytojas.

Baranas pasikloja ant grindų elektros grandinių schemą. Suskaičiuoja pirštu ant skydo keletą rankenėlių, stabteli ties viena ir nuleidžia ją.

Už penkiolikos žingsnių koridoriuje pasigirsta spragtelėjimas. Šarvuotosios saugyklos durys tyliai atsiveria, Propas atsigręžęs stebi jas kobros žvilgsniu.

Baranas, toliau žvelgdamas į schemą, ieško skyde saugiklio su užrašu "Seifo aliarmas" ir ištraukia jį. Pagaliau vėl suveria reklaminį pano

“Visi kartu”. Maudamasis pirštines, gautas iš Izabelės, eina saugyklos link. Propas seka įkandin jo, susikišęs rankas į kišenes, su įdėmia ir pašaipia šypsena lūpose.

Vis taip pat tylėdamas gydytojas stumteli šarvuotąsias duris, jose srovė jau išjungta. Tada pasirodo tuščia, nedidelė patalpa betoninėmis sienomis, apšviesta tik tos geltonos šviesos, kuri sklinda iš koridoriaus.

Šitoje šviesoje seifas, įmūrytas į sieną priešais duris, žvilga plienu. Kadangi čia nėra į ką daugiau žiūrėti, Propas taip pat pastebi šį žvilgesį.

Nuo šios akimirkos legionierius, nors nesiskirs su savo šypsena, elgsis jau ne taip atsainiai.

Propas. - Štai mes ir čia.

Baranas šiurkščiai išstumia jį į koridorių.

Baranas. - Būk čia, o tai išlėksi į orbitą!

Legionierius nereaguoja, net neišsitraukia rankų iš kišenių. Akmeniniu veidu laukia, kas bus toliau.

Baranas iš pradžių grįžta į savo buvusį kabinetą, išeina iš ten su reflektorium ant kaktos ir kažkokiu tamsiu mediniu daiktu nešinas - kiniškais skaitytuvais. Paskui įžengia į saugyklą.

Prisitaikęs ant galvos reflektorių ir įjungęs jį, atsitupia prieš seifą ir apžiūri septynis didelius skritulius.

Ant kiekvieno - skaitmenys nuo 0 iki 9.

Baranas išsitraukia iš kišenės popierinės staltiesės skiautelę, ant kurios užsirašė nufotografuotus skaitmenis. Lengvais spragtelėjimais pasuka trečią, ketvirtą ir paskutinį skritulius: 0061005.

Paskui pabando ant nuomonės pajudinti

vieną iš skritulių. Nepavyksta. Viską reikia nustatyti ant žymės "0" ir kiekvieną sykį kombinaciją pradėti nuo pirmo skritulio.

Baranas nusivylęs atsidūsta.

Atsirėmęs į koridoriaus sieną, priešais saugyklą, legionierius nenuleidžia nuo jo akių.

Propas. - Kiek tame seife pinigų, dakai?

Baranas. - Nė sudilusio sū.

Užgesinęs lempą, gydytojas atsistoja ir išeina iš saugyklos. Propas seka jam iš paskos į medicinos apžiūros kabinetą, kur dar stovi rentgeno aparatas ir guli medicinos instrumentai, kuriais Baranas naudojosi tas tris dienas.

Propas. - Tai kam nori jį atidaryti?

Baranas (nežiūrėdamas į jį). - Turiu įdėti pinigus.

Propas nepatikliai ir pasibjaurėjęs sukikena. Gydytojas, vilkdamasis švarką, dėbteli į jį. Staiga iš juodojo lagamino, stovinčio ant stalo, jis ištraukia Izabelės akcijas - penkis milijonus. Tai dideli lakštai, suvynioti į ritinį ir suveržti gumele.

Kad labiau įtikintų Igionierių, gydytojas pamojuoja ryšulėliu ore.

Baranas. - Matei?

Propas supranta - ar mano, kad supranta. Jis kaip stovėjo prie sienos, taip ir nuslysta sėdomis ant grindų, purtydamas galvą, tarsi norėtų įsitikinti, kad jis nemiega, nesapnuoja: prieš jį neįtikėtiniausias sentimentalus mulkis, kokį kada nors yra matęs gyvenime. Jam šleikštu.

30.

Po kelių valandų.

Saugykloje, kurios durys atviros į koridorių, prieš seifą, su reflektorium ant kaktos, su pirštinėmis, vienmarškinis tupi Baranas. Dešine ranka sukinėja skritulius, o kairiąja po kiekvieno bandymo perkelia ant žemės padėtų skaitytuvų rutuliukus, taip pasižymėdamas jau išmėgintų kombinacijų serijas.

Laikrodis koridoriuje rodo beveik vidurnaktį.

Propas stovi prieš gėrimų ir sumuštinių automatą baltajame kvartale. Pasikišęs švarką po pažastim, iš skardinės geria alų ir žiūri į pano "Visi kartu".

Į koridorių išeina Baranas, atidaro elektros skydą ir pakelia seifo kambario rankenėlę. Šarvuotosios durys vėl užsiveria. Jis rūpestingai užstumia fotopano.

Baranas. - Eime. Tuoj pasirodys sargybiniai.

Legionierius numeta tuščią skardinę į šiukšlių dėžę ir nė žodžio netardamas nuseka paskui jį į gydytojo kabinetą. Tvarka.

Lygiai 12 valandą koridoriuose užsidega šviesa, kitame rūsio gale suūžia durys.

Labirinte pasirodo keturi sargybiniai juodom uniformom ir išsiskirsto po koridorius.

Vienas jų, sargybinis Nr. 112, atidarinėdamas vieną po kito darbo kabinetus, užmesdamas į vidų akį, prieina prie medicinos apžiūros kabineto.

Įžengia į vidų, - ant klubo aiškiai matyti revolverio rankena, - apžiūri patalpą, apšviestą iš

koridoriaus krintančios šviesos. Buvo jau beišeinąs, kai į kabinetą pas jį užsuko sargybinis Nr. 708.

Nr. 708 (abejingu balsu). - Sargybinio Nr. 555 nėra garažo būdelėje. Manau, kad paprasčiausiai neatėjo, jo ten nevakarieniauta.

Nr. 112 (tokiu pat balsu). - Jei direkcija sužinos, mes visi galime išlėkti. Argi galima pasišalinti iš posto, kai seife yra du šimtai trylika milijonų?

Nr. 708. - Paprašysiu 315 - ojo, kad pabūtų jo vietoje.

Virš jų galvų - didelė spalvoto stiklo plokštė, dviejų metrų ilgio, tiek pat pločio, kabanti ant metalinių strypų, lyg ir kokios antros lubos, slepiančios lempas. Nežvilgtelėję aukštyn, abudu sargybiniai išeina ir nutolsta.

31.

Sargybinių žingsniai nutilo.

Medicinos apžiūros kabineto prietemoje, ant šitos stiklo plokštės - šviestuvo, vienas šalia kito kniūpsti guli Propas ir Baranas.

Pirmasisi pajuda ir prabyla legionierius. Po to, ką išgirdo iš sargybinio lūpų, dabar širsta jis.

Propas. - Sakei, ten nė sudilusio sū nėra, tiesa?..

Baranas. - Nekviečiau tavęs čia.

Propas. - Bet aš čia, dakai! Ir noriu savo dalies.

Jie guli kniūpsčiomis, laukdami, kada baigsis apžiūra. Kalba prislopintais, įtūžusiais balsais.

Baranas. - Įsikalk į makaulę! Šitų pinigų negalima liesti.

Propas. - Tu, tu jų neliesi? Liaukis niekus tauškęs!

Baranas. - Galvok, ką nori!

Šviesos koridoriuose staiga užgęsta, lieka tik naktinės lempelės. Girdėti, kaip užsiveria durys kitame rūsio gale. Apžiūra baigta. Gydytojas ir legionierius nušoka ant grindų kiekvienas iš savo plokštės pusės. Baranas grįžta prie pano "Visi kartu".

Kol jis knibinėja užraktą savo sulenkta viela, Propas stovi už poros metrų nuo jo, prie storų stiklinių durų, dalijančių baltąjį koridorių. Iš abiejų sąvarų atlapota tik viena.

Propas. - Ar tu nori, ar nenori, o leisti man atidaryti šį seifą, dakai, turėsi, reikės juk tau pamiegoti.

Baranas. - Aš turiu tris kombinacijos skaitmenis, o tu - nieko. Tau prireiktų šešių mėnesių.

Užuot atsakęs, Propas kojos spyriu atkelia į sieną atremtą stiklinių durų sąvarą.

Baranas jau buvo benuleidžiąs elektros srovės rankenėlę. Pastebėjęs legionieriaus judesį, vienu šuoliu prišoka prie stiklinių durų, kad neleistų joms užsitrenkti. Bet Propas jau nuleido metalinę velkę, uždarančią abi sąvaras. Žinoma, Baranas galėtų išmušti stiklą, bet tada liktų aiškus jo buvimo rūsyje pėdsakas, ir Propas žino, kad jis to nepadarys. Jis šaiposi. Pro stiklines duris Barano ausį pasiekia jo duslus juokas.

Atskirtas nuo tos koridoriaus dalies, kur yra seifo kambarys, gydytojas stengiasi tvardyti savo įtūžį. Rankenėlė, atverianti šarvuotąsias duris,

yra jo pusėje: Propas prie seifo prieiti negali. Tarsi daugiau nesidomėdamas legionieriumi, jis sėdasi prie stiklinių durų, nugara atsiremia į sieną, akis įsmeigęs tiesiai prieš save, ištiesęs kojas. Laukia. Laikas dabar bėga dykai.

32.

Kiek vėliau.

Už stiklinių durų Propas geria alų, valgo sumuštinį, nes automatas jo pusėje.

Baranas nepajudėjo iš vietos.

Propas barškina į stiklą, kad atkreiptų savo priešininko dėmesį, ir rodo jam, kaip gardu valgyti ir gerti.

Baranas abejingai išsiima iš kelnių kišenės pakelį cigarečių. Jis tuščias. Gydytojas suglamžo jį, bet nerodo savo susierzinimo.

O Propas išsitraukia tiesiai iš viršutinės švarko kišenės cigaretę. Siūlo ją gydytojui, tarsi norėdamas duoti. Baranas instinktyviai ištiesia ranką.

Propas šypsodamasis suploja cigaretę į stiklą.

Baranas gūžteli pečiais. Paskui staiga išsitraukia iš kišenės popierinės staltiesės skiautę, ant kurios buvo užsirašęs žinomus kombinacijos numerius, ir prispaudžia prie stiklo.

Propas skaito, stengdamasis įsiminti.

Abu kartu atsistoja. Propas pakelia durų velkę ir atidaro sąvarą.

Tą pat akimirką Baranas atsivėdėjęs trenkia jam kumštim iš dešinės su tokia jėga, kad jautį iš kojų išverstų. Laimė, legionierius tikėjosi

šios reakcijos ir, atšokęs atgal, išvengė smūgio. Jis susvyruoja, bet Baranas nori nenori turi liautis: Propo rankoje blykstelėjo ašmenys. Skustuvas.

Baranas (sunkiai alsuodamas). - Sutinku. Atidaryti bandysime pakaitomis. Bet kai atidarysime, jokių dalybų. Arba tu viską paimsi, arba aš tau neleidžiu! Tu arba aš!.. Supratai?

Propas neskubėdamas užlenkia skustuvą.

Propas (su bloga šypsena lūpose). - Supratau.

Baranas nusimauna nuo kairės rankos pirštinę ir meta legionieriui. Propas grąžina ją Baranui.

Propas. - Aš ne kairys, dakai.

Gydytojas vėl ją meta.

Baranas. - Priprasi.

Dabar juos užvaldė tokia neapykanta, kad vienas kitą gyvą suėstų, užtenka tik į juos pažiūrėti.

33.

Propas su reflektoriumi ant kaktos darbuojasi seifo kambaryje. Baigia vieną iš kombinacijų. Tuščias darbas. Pažymi ant skaitytuvų išbandytą seriją.

Jis vienmarškinis, išvargęs. Darbuojasi tik kaire ranka.

Baranas sėdi už jo, atsirėmęs į sieną. Kniostelėjęs pramerkia vokus. Akys jam limpa, bet jis iš paskutiniųjų kovoja su miegu.

Baranas. - Kiek ten dabar?

Propas. - Maždaug du tūkstančiai... Buvai užmigęs, dakai?

Baranas (rąžydamasis). - Baisu!..

Propas. - Melagis!

Baranas atsistoja ir prieina prie legionieriaus. Propas pakelia akis.

Propas. - Šitaip nieko nebus... O jei tikroji bus pati paskutinė?

Baranas. - Nebūtinai paskutinė *(suka durų link)*. Aš žinau, esu bandęs.

Išeina į koridorių.

Priėjęs prie automato, išsitraukia iš kišenės monetų. Mato neaiškų savo atvaizdą aparato stikle. Nejučiomis įsižiūri sau į akis.

Staiga į galvą jam šauna mintis. Paskubom kiša vieną monetą po kitos į automatą, kiekvieną sykį ištraukdamas čia skardinėlę, čia sumuštinį, kol visai jį ištuština.

34.

Baranas - pustamsiame medicinos apžiūros kabinete.

Greitosiomis, bet tyliai kiša alų, koka kolą, sumuštinius į metalinės spintelės stalčius. Uždengia produktus aplankais.

Paskui, gurkšnodamas iš skardinės, grįžta pas Propą, į seifo kambarį.

Legionierius baigia vieną iš kombinacijų serijų, vis tuščiomis. Nustato visus skritulius ant "0" ir narsiai, susitaikęs su likimu, pradeda naują kombinaciją.

Baranas. - Nenori gerti?

Patylėjęs Propas nusisega reflektorių nuo kaktos, nustebęs, nepatikliai pakelia į gydytoją akis. Netardamas nė žodžio, Baranas įdeda jam į dešinę ranką savo tuščią alaus skardinę.

Legionierius trenkia ją į žemę, pašoka ir puola į baltą koridorių. Bėga tiesiai prie automato. Tuoj pat įsitikina, kad jis tuščias.

Įsiutęs grįžta prie seifo kambario durų.

Baranas, užsidėjęs reflektorių ant kaktos, jau užėmė vietą prieš seifą.

Propas. - Šitaip elgtis neturi teisės, dakai!

Baranas. - Sakiau: tu arba aš!

Propas aprimsta, gūžteli pečiais. Eina į medicinos apžiūros kabinetą, apsidairo, žvilgteli į viršų, į dvigubas lubas. Baranas negalėjo suspėti produktus paslėpti kur nors toli.

Jis prisitraukia po didžiąja stiklo plokšte medicinos apžiūros stalą ant ratukų ir užsikaria ant jo.

Kai jis, pasistiebęs sulig lubų šviestuvu, pasižiūri ir supranta, kad ne čia produktų slėptuvė, staiga koridorių nutvieskia ryški šviesa.

Tą pat akimirką išgirsta, kaip suūžia atsidarydamos požemio durys.

Saugykloje esantis Baranas nustemba ne mažiau kaip Propas.

Jis iššoka į koridorių, apšviestą kaip dieną, ir pirmiausia žvilgteli į laikrodį: dar tik dvidešimt minučių po vienuoliktos, tai ne patrulis, kadangi patalpos apeinamos lygiai vidurdienį ir lygiai vidurnaktį. Ką tai reiškia?

Baranas galvotrūkčiais puola prie elektros skydo, kilsteli saugyklos rankenėlę, užsklendžia pano "Visi kartu". Jau pasigirsta dviejų sargybinių žingsniai, artėjantys prie baltojo kvartalo.

Tylomis bėgdamas, gydytojas sprunka į medicinos apžiūros kabinetą.

Propas jau guli ant didžiosios stiklo plokštės ir ištiesia ranką, padėdamas Baranui

užsikarti. Baranas įsikimba į plokštę ir į šitą ranką, drimba paslikas, nematomas, šalia legionieriaus.

Koridoriumi sunkiais žingsniais artėja sargybiniai Nr. 708 ir Nr. 112, robotų veidais ir su revolveriais ant dešinių klubų.

Jie žengia tiesiai į medicinos apžiūros kabinetą, apšviesti lempų iš koridoriaus. Nesidairo, netaria nė žodžio. Paprasčiausiai dviese paima metalinę spintelę, kur Baranas paslėpė maistą, ir išsineša.

Dar minutėlė, ir suūžia užsidarydamos durys rūsio gale. Spingsi tik naktinės lempelės koridoriuose.

Propas ir Baranas nuslysta ant grindų kiekvienas iš savo pusės.

Gydytojas įsmeigia akis į tuščią vietą, kur stovėjo spintelė. Jis niekaip negali suvokti, kas čia atsitiko. Tai, kas įvyko, atrodo kažkas antgamtiško, tarsi ten, aukštai, iš jų tyčiotųsi kažkieno valia.

Baranas (tarytum pats save įtikinėdamas). - Ši spintelė turbūt buvo atnešta medicinos apžiūrai... Tikriausiai!

Tik pažiūrėjęs į jo fizionomiją, Propas viską supranta.

Propas (įtūžęs) - Tu viską ten buvai sukišęs?.. Ten?

Baranas. - Iš kur aš galėjau žinoti?

Jie sunkiai atitoksta po šio likimo smūgio. Išeina į baltąjį koridorių, akimirką dvejodami stabteli tarpduryje.

Propas. - O gal yra automatų ir kituose koridoriuose?..

Baranas neatsako.

Jie žiūri vienas į kitą. Abipusis nepasitikėjimas vėl išlenda į paviršių. Jie leidžiasi vienas šalia kito koridoriaus galo link. Pro pano "Visi kartu" praeina nesustodami. Vis labiau spartina žingsnį.

Vienoje sankryžoje Propas staiga pralenkia gydytoją, krinta ant grindų ir mitriai pravinguriuoja po fotoelektrinės signalizacijos akutėmis. Atsikėlęs tekinas pasuka į koridorių, tiesiai prieš save.

Nepraėjus nė dešimtai sekundės daliai, Baranas taip pat neria pojomis. Atsikelia ir bėga - į priešingą koridoriaus pusę.

Dabar kiekvienas sau.

35.

Popierinė stiklinė veikiančiame automate. Nulaša du trys kavos lašai, ir viskas. Aparatas tuščias, ir jo burzgimas nutyla.

Jį raudonajame kvartale surado Baranas.

Gydytojas nedelsia. Eina, ropoja po signalizacija, vėl eina, ieško labirinte kitų automatų.

Propas dingo žaliajame kvartale. Jis taip pat eina, ropoja, vėl eina iš koridoriaus į koridorių.

Beieškodamas automato, legionierius nepastebi elektrinio laikrodžio ant sienos.

Jis rodo lygiai 12 valandą dienos, ir tuoj pat visur užsidega šviesos, suūžia durys: šį sykį iš tikrųjų sargybiniai!

Propas, pavirtęs statula, atsigręžia į laikrodį.

Jis girdi, kaip išsivaikščioja po koridorius sargybiniai, o jų sunkūs žingsniai aidi per patalpas.

Leidžiasi bėgti. Supranta, kad kelia per didelį triukšmą. Nusiauna batus. Bėga kur pakliuvo nuo besiartinančių žingsnių.

Baranas geltonajame kvartale toks pat paklaikęs. Jis nusiavė batus, kuriuos, surišęs raišteliais, užsikabina ant kaklo. Jis taip pat medžiojamasis žvėris šitoje medžioklėje.

Sargybiniai nepermaldaujamu žingsniu žengia per koridorius, atidarinėja duris, žvalgosi po kabinetus.

Kiekvienas turi rankoje T formos raktą, kuriuo kiekvienoje sankryžoje užblokuoja fotoelektrinę signalizaciją, paskui, ją praėjęs, vėl įjungia.

Propas, kaip ir Baranas, turi pulti ant žemės, ropoti, pertraukdamas bėgimo ritmą.

Vienu metu legionierius nori smukti į geltonąjį koridorių. Bet čia pat atšoka atgal, nes koridoriaus gale išdygsta sargybinis.

Šliaužia priešinga kryptimi, atsikelia ir bėga į kitą požemio arteriją.

Baranas stabteli koridoriuje - šį sykį žaliame - ir, dvasią gaudydamas, klausosi. Jam rodosi, kad sargybinių žingsniai iš visų pusių artėja jo link.

Jis vėl leidžiasi tekinas, pasuka į dešinę, paskui į kairę, staiga sustoja it įbestas už kelių centimetrų nuo fotoelektrinės signalizacijos, puola ant grindų.

Šitoje sankryžoje, kai jis šliaužia, kaip šito mokoma kariuomenėje, jam visiškai apmiršta širdis. Jis girdi, kaip iš kairės, visai čia pat, žengia sargybiniai. Sustingsta kniūpsčias, įsitikinęs, kad

dabar jį tikrai sučiups. Ne, tai legionierius, kuris, kaip ir jis, šliaužia šnopuodamas!

Propas (gaudydamas kvapą). - Ar tai neprimena tau senų gerų laikų, dakai?

Jie keliasi - pirma gydytojas, paskui legionierius - ir žengia vienas greta kito, klausydamiesi, kaip artėja gaudynės. Vėl sustoja.

Koridoriaus gale netikėtai pasirodo du sargybiniai.

Propas neria į koridorių kairėje, Baranas - į koridorių dešinėje.

Pabėgėję porą metrų, atsiskyrę, jie atsigręžta. Susitikti jie jau nebegali.

Jų žvilgsnyje - lyg ir gailesys, lyg ir solidarumo išraiška, kuri, matyt, abu nustebina.

Paskui girdėti vis sunkesni, vis įsakmesni sargybinių žingsniai, juodu galutinai išsiskiria, bėga tyliai, tiesiai kur akys veda.

36.

Koridoriuje gęsta apšvietimas, lieka naktinės lempelės. Suūžia išėjimo iš rūsio durys. Tyla.

Propas, nusigalavęs, išlenda iš kažkokio kabineto, kur buvo pasislėpęs. Pasileidžia per geltonąjį labirinto kvartalą, ieškodamas kelio.

Tyliai švilpteli, šaukdamas Baraną.

Niekas neatsiliepia.

Ten, kur susiduria raudonasis ir baltasis kvartalai, Propas pagaliau randa koridorių, kur yra saugykla.

Baranas jau ten. Jis stovi, laukia ramus, šypsosi kitoje pusėje uždarytų stiklo durų. Šįsyk

priėjimą prie seifo kambario legionieriui užtveria jis, Propas - jo belaisvis.

Jie keletą akimirkų žiūri vienas į kitą pro stiklą; tas bendrumo jausmas, kuris švystelėjo pavojaus akivaizdoje, išgaravo.

Propas slepia kiek įstengdamas jį apėmusį apmaudą. Žino, kad partiją pralaimėjo jis.

Baranas kitoje pusėje rodo į laikrodį, pirštu piešia ore ratą: dabar Propui teks laukti, kol rodyklės apsuks jį visą. Iki kito sargybinių pasirodymo.

Gydytojas nutolsta saugyklos link.

Propas žiūri į jį pro stiklą ir supranta, kad jis pats vienas bandys kombinacijas.

Šoka prie fotoreklamos "Visi kartu". Bet nieko negali padaryti. Skydas užsklęstas, nepasiekiamas, be to, Baranas viską numatė: savo juodu lagaminu užstatė atviras saugyklos duris.

Gydytojas peržengia per jį, atsigrįžęs į Propą. Dabar jis gali pasišaipyti ir dėtis atsainus.

Vos tik įėjęs į kambarį betoninėmis sienomis, ima veikti kiek įmanydamas greičiau, jo judesiai skubrūs: jis nori žūtbūt atidaryti seifą prieš kitą sargybinių pasirodymą, kai reikės išlaisvinti legionierių.

37.

Baranas darbuojasi prie seifo. Pažymi vieną iš kombinacijų serijų ant skaitytuvų.

Jis mirtinai nusikamavęs. Jį pjauna miegas. Kankina troškulys ir alkis. O seifas vis dar neatidarytas, tikriausiai niekad ir nepavyks to padaryti.

Neramiai žvilgteli į rankinį laikrodėlį. Jau septynios - vakaro ar ryto, jis nebežino.

Jis išsitiesia ant grindų, norėdamas minutėlę kitą pasilsėti. Užsimerkia.

Baltajame koridoriuje, kitoje stiklinių durų pusėje, atsirėmęs į sieną, užmigo ir Propas su savo į foliją suvyniotų monetų ritiniu dešinėje rankoje.

Per miegus paleidžia volelį iš rankos, ir šis nurieda sienos link.

38.

Elektrinis laikrodis koridoriuje rodo 23.48: dvylika minučių iki sargybinių pasirodymo.

Seifo kambaryje, išsitiesęs visu ilgiu, tebemiega Baranas. Koridoriuje, kitoje stiklinių durų pusėje, miega Propas. 23 valandos 58 minutės. Spragtelėjimas: 8 virsta 9.

Staiga Propas krūpteli. Pirmiausia jis žvilgteli į rankinį laikrodėlį. Užblokuotas jis negali nei pašaukti, nei ką nors daryti, viskas žuvo. Vis dėlto, pakėlęs galvą, jis rikteli:

- Baranai!

O Baranas stovi kitoje stiklo pusėje, šypsosi.

Gydytojas pakelia durų velkę, atlapoja durų sąvarą.

Propas atsistoja. Atsainiai peržengia slenkstį, bet staiga, praeidamas pro Baraną, įžūliai įbeda jam į krūtinę pirštą.

Propas. - Na, palauk!.. Užmokėsi man savo kailiu!..

Ir pasuka medicinos apžiūros kabineto link.

O Baranas, per daug jo žodžių į širdį nesidėdamas, sustoja prieš saugyklą ir pakelia lagaminą nuo grindų. Sunkios elektrinės durys, atleistos, tyliai užsiveria.

Po minutės kitos sargybinis Nr. 112 žengia it robotas baltuoju koridoriumi. Šviesos dega. Tai naktinė rūsio apžiūra. Propas ir Baranas jau beveik trisdešimt valandų uždaryti požeminiame labirinte.

Sargybinis Nr. 112 atidaro patalpą, kur buvo panelės Austerlic kabinetas, ir, įžengęs į vidų, apsidairo.

Krintančioje iš koridoriaus šviesoje matyti, kaip pro duris, skiriančias šias patalpas, jis įeina į medicinos apžiūros kabinetą.

Tą pačią akimirką pro kitas duris iš koridoriaus išdygsta sargybinis Nr. 315.

Nr. 315. - Man įkyrėjo vienam riogsoti garaže. Reikėtų paskambinti tam 555 ir sužinoti, kur jis prapuolė.

Nr. 112. - Klausyk, juo mažiau istorijų, juo geriau.

Prie įėjimo į požemį liftų pusėje sargybinis Nr. 708 paspaudžia vieną po kito keletą elektrinio skydo jungiklių, tikrindamas, ar gerai veikia. Ir medicinos apžiūros kabinete staiga užsidega lubų šviestuvas. Virš Nr. 112 ir Nr. 315 galvų visiškai aiškiai matyti kniūpsčiomis gulintys ant didžiosios stiklinės plokštės Baranas ir Propas, prisiplоję veidais, beginkliai. Tereikėtų sargybiniams kilstelėti akis, ir jie būtų surasti. Laimė, sargybiniai pirmiausia atsigręžia į kitą lempą, kuri užsidegė ant stalo.

Nr. 112. - Kas čia?

Mes matome abu sargybinius Propo ir Barano akimis, juos deformuoja šviečianti plokštė,

tarsi koks didinamasis stiklas; sargybiniai panėši į du didžiulius vabzdžius, visai čia pat jų.

Nr. 315. - Nežinau.

Staiga lubų šviestuvas užgęsta.

Nr. 112 pakelia galvą į stiklo plokštę, dabar jau nepermatomą. Gūžteli pečiais ir išeina su draugu iš kambario.

39.

Saugykloje, žymiai vėliau.

Atviros durys priremtos Barano lagaminu.

Propas darbuojasi, visiškai nuo koto nusivaręs.

Nusiima nuo kaktos beblėstantį reflektorių ir paduoda gydytojui, kuris stoja į jo vietą.

Propas. - Penktasis skritulys pradeda užsikirsti. Atsargiai.

Jis pasitraukia šalin ir atsiremia į sieną šalia seifo. Remiasi jis kaire pirštinėta ranka, kad neliktų atspaudų.

Baranas, klūpėdamas ant grindų, koridoriaus naktinių lempelių prieblandoje keičia kaktos reflektoriaus baterijas.

Baranas. - Kiek jau išbandėme kombinacijų?

Propas. - 3650.

Reflektorius vėl ryškiai nušvinta.

Baranas, sukdamas vieną po kito seifo skritulius, surenka numerį: 1861805.

Propas (svajingai). - Jie ten valgo žąsies paštetą, austres, kalakutą... Šlykštu!.. O aš turėjau susitikti su viena mergina... Mergina su palaidinuke, ant kurios išsiuvinėtas pingvinas!..

Jis baksteli pirštu į krūtinę toje vietoje, kur širdis, ir ima stypinti per kambarį, pamėgdžiodamas juokingą pingvino eiseną. Bet Baranas nežiūri.

Kai jis pasuko priešpaskutinį skritulį - 0 -, labai aiškiai pasigirdo spragtelėjimas, kažkas užkibo. Tačiau seifo smagratis nepajuda.

Baranas karštligiškai vėl nustato viską ant "0". Legionierius, taip pat išgirdęs spragtelėjimą, susidomėjęs prieina artyn.

Baranas suka skritulį po skritulio: 1861815.

Šį sykį - jokios abejonės, seifo spyna atsisklendžia. Gydytojas gali pasukti smagratį ir atidaryti seifą.

Abu vyrai, išbandę tokią begalę kombinacijų, negali įsivaizduoti, kad jie pataikė, kad tai tikroji kombinacija. Baranas pritūpęs atsigręžia į legionierių. Jie apmirę žiūri vienas į kitą.

Propas (dusliu balsu). - Na, ko lauki, pirmyn!

Baranas vienu atsivėdėjimu trukteli į save sunkias duris.

Jos atsidaro. Abu vyrai palinksta. Ir tada - nors stauk, - viskas praranda prasmę: *seifas tuščias!*

Iš pradžių gydytojas nenori tikėti savo akimis nei savo reflektoriaus šviesa. Jis įkiša ranką į vidų, apčiupinėja tuščias lentynėles.

Tuščia!

Nei aplanko, nei metalinės skrynutės, nei vieno sū - nieko!

Propas, nustūmęs šalin bendrą, savo ruožtu įsitikina, kad jam nesisapnuoja.

Baranas nusiima nuo kaktos reflektorių, peržengia lagaminą, laikantį saugyklos duris, ir puola į koridorių. Legionierius neria paskui, paveja

jį, kai tas jau kraunasi daiktus medicinos apžiūros kabinete.

Propas (įtūžęs). - Ką darai?

Baranas. - Po poros minučių pasirodys sargybiniai. Kai tik atsidarys durys, reikia sprukti.

Propas. - Kol nepasakysi, kas pasigvelbė pinigus, nepajudėsi iš vietos.

Nusivylimas įvarė juos į pasiutimą.

Per visą kabinetą dėbčioja vienas į kitą įtūžusiomis akimis. Legionierius stovi prieš duris, apšviestas gelsvos, iš koridoriaus krintančios šviesos. Ir štai Baranas ramiai nusiima rankinį laikrodėlį, padeda ant stalo.

Propas daro tą pat.

Vienų vieni šiame požemyje, kur jiems nebėra daugiau ką laimėti, kur jie absurdiškai pateko į nelaisvę, dabar jie apvainikuoja šį absurdą: ima muštis.

Pirmas tvoja Baranas. Smūgiu į žandikaulį nubloškia Propą į koridorių.

Kai legionierius bando atsikelti, Baranas jau užšokęs ant jo.

Jėgos lygios, abu įgudę muštis. Talžo vienas kitą, smūgis už smūgį, abiejų veidai apsipylę kraujais.

Ir staiga, kai Baranas, nusviestas, lekia į atvirą saugyklą, o Propas neria paskui jį, persivertęs per lagaminą, koridoriuje nušvinta visos lempos, abiejuose rūsio išėjimuose suūžia durys: sargybiniai! Iš pradžių abu vyrai, talžydami vienas kitą, net nepastebi, kas vyksta aplinkui.

Baltojo koridoriaus gale jau pasirodė du sargybiniai, jie artėja atidarinėdami kabinetų duris, išjungdami ir vėl įjungdami fotoelektrinę signalizaciją.

Legionierius pirmasis pastebi, kad šviesos dega.

Propas. - Žiūrėk!

Baranas, jau užsimojęs, nebesusitvardo ir išverčia jį iš kojų. Atsigręžta į atviras duris, jo veidas sužalotas, perkreiptas, jis uždusęs. Vos spėja sugriebti lagaminą ir prisitraukti prie savęs.

Sunkios šarvuotos durys tyliai užsiveria.

Koridoriuje sargybiniai Nr. 112 ir Nr. 708 praeina pro pano "Visi kartu". Nieko įtartino nepastebi. Nutolsta raudono kvartalo link sunkia, ramia robotų eisena.

Po ketvirčio valandos, baigę apžiūrą, abu sargybiniai susitinka su vienu iš savo draugų, Nr. 627, kuris laukia jų prie išėjimo, liftų pusėje.

Netarę nė žodžio, jie visi išeina iš rūsio.

Durys paskui juos ūždamos užsiveria. Lieka tušti ir šalti labirinto kvartalai. Dabar čia vyrauja tyla.

Baltajame koridoriuje masyvesnė, tragiškenė tapo beakė sustingusi minia, ant pano "Visi kartu".

O už sunkių saugyklos durų tamsoje įkalinti liko du vyrai.

Rūsyje gęsta lempos, įsijungia naktinės lempelės.

Tada iš už šarvuotų durų pasigirsta prislopęs, vos ne vos ausim pagaunamas trumpas duslus bildesys.

40.

Saugyklos viduje.

Baisiam trenksmui aidint, Baranas įjungia

reflektorių, gulintį ant žemės, nuo jo ant lubų atsispindi didelis laužytas ratas.

O tą trenksmą kelia Propas, abiem kumščiais kaip beprotis daužydamas plienines duris.

Baranas. - Ei, klausyk, nesivargink!

Propas liaujasi daužęs ir apsidairo, dar negalėdamas patikėti tuo, kas juos ištiko. Dabar jie uždaryti betoninėje dėžėje - keturi žingsniai ilgio, keturi pločio, visa paguoda - tuščias seifas. Be vandens, be duonos, be laikrodžio ir - netrukus, kai išsieikvos reflektoriaus baterijos - be šviesos.

Ant abiejų vyrų - nebaigtų muštynių žymės: pabrinkę veidai, sudraskyti marškiniai, kruvinos rankos.

Propas prapliumpa bepročio juoku. Baranas negali šito pakęsti. Užsimojęs trenkia iš visų jėgų jam į žandikaulį, nusviesdamas jį ant žemės, prie sienos.

Baranas (šaukdamas). - Jei būtum manęs paklausęs, būtume jau lauke!

Propas atsistojo, o dabar iš lėto - nes jie abu pavargę - prisitaiko ir atsilygina Baranui už jo smūgį. Gydytojas savo ruožtu lekia ir atsitrenkia į betoninės dėžės sieną.

Propas (rėkdamas). - O jei tu būtum manęs klausęs, mes niekad nebūtume čia atsidūrę!

Baranas atsistoja, dar garsiau rėkdamas, pasiutęs iš pykčio.

Baranas. - O kur būtume? Tire, kur taikoma į negrus? Tu man šlykštus! Visi tokie sukčiai kaip tu man šlykštūs! Tu dvoki.

Ir jis vėl puola legionierių.

Propas dar nevisiškai išsisėmęs. Betoninė dėžė, apšviesta kaktos reflektoriaus spindulių, virto

uždaru lauku, bokso ringu, kur du vyrai daužosi ir drimba - tai vienas, tai kitas, - ir tęsia savo beprasmiškas muštynes.

41.

Kiek vėliau.

Reflektoriaus šviesa dar labiau priblėso.

Baranas, įsikibęs abiem rankom į grotuotos ventiliacijos angos kraštą, užlipęs ant savo juodojo lagamino, žiūri, ar neįmanoma būtų kaip nors per čia išlįsti iš spąstų.

Bet anga siaura, betono siena stora, grotelės stiprios.

Gydytojas sunkiai nušoka ant grindų.

Tuo tarpu Propas, pastebėjęs betono sienoje, šalia durų, siaurą tinkuotą juostą, skustuvu gremžia joje griovelį.

Baranas. - Ką tu ten sugalvojai?

Propas (darbuodamasis). - Viena žinau apie elektrą - turi būti laidų!

Abu atsilapoję, kruvini, bet ramūs. Daro kiek galima mažiau judesių, visų pirma, aišku, taupydami jėgas, bet taip pat dėl to, kad žino, jog galų gale šitoje uždaroje patalpoje pritrūks oro.

Propas (burba sau po nosim,kandžiai). - ... Nei spynos, nei rakto, nei lango, nei pinigų seife, užtat laidų - gyvas velnias...

Tą akimirksnį jo skustuvo ašmenys iš tikrųjų paliečia į sieną įmūrytus laidus.

Įvyksta trumpas sujungimas. Pažėręs kibirkščių puokštę, skustuvas šokteli iki lubų, o Propas pritrenktas griūva ant grindų.

Baranas puola prie jo, pasodina atrėmęs į sieną, masažuoja pečius ir pakaušį.

Legionierius pagaliau atsimerkia ir vos girdimu balsu ištaria.

Propas. - Tai buvo durys?

Baranas. - Ne.

Gydytojas palieka savo bendrą ir nuėjęs atsisėda prie sienos priešingoje pusėje.

Abu nejuda. Tyli.

42.

Daug vėliau.

Saugykloje nepakenčiamai karšta. Reflektorius teapšviečia sienas iki pusės aukščio, oras išretėjęs.

Abu vyrai nepajudėjo iš vietos, tik Baranas nusivilko sudraskytus marškinius.

Legionierius taip pat nusimeta savuosius. Jis laiko prispaudęs prie krūtinės ranką, į kurią trenkė elektra. Žiūri į lubas, paskui apveda akimis sienas.

Propas. - Matyt, nutraukiau oro kondicionierių.

Baranas (be pykčio). - Progos kiaulystei iškrėsti tu nepraleidi.

Keletą akimirkų jie tyli, jų veidais ir krūtinėmis žliaugia prakaitas.

Propas (kalbėdamas tarsi pats su savim). - Kartą Indokinijoje aš aštuoniolika valandų išlindėjau duobėje... *(patyli)* pilnoje vandens! *(Vėl patyli)* Buvau vienas...

Baranas klausosi nejudėdamas, jo veidas kruvinas.

Baranas. - Reflektoriaus baterija silpsta.

43.

Praėjo keletas valandų.

Betono dėžėje šviesa dar blausesnė, karštis pragariškas.

Sėdėdami vienas prieš kitą, vyrai tyli. Baranas prisitraukia juodą lagaminą, atvožia, ištraukia iš ten Izabelės akcijų pluoštą.

Apžiūri vieną jų gulinčio ant grindų reflektoriaus šviesoje.

Propas. - Jos netikros?

Baranas. - Ne, tikros.

Propas. - Tada jos padvisusios. Numeriai užrašyti banke ar panašiai.

Baranas. - Neketinau jų pasisavinti.

Gydytojas staigiu mostu sviedžia pluoštą per kambarį į orą. Didžiuliai lakštai išsisklaido ir lekioja tarsi paukščiai tarp keturių sienų.

Propas. - Tu taikeisi į tuos du šimtus milijonų, dakai?

Baranas. - Tikrai ne.

Propas atsistoja, įsižiūri į gydytoją, stengiasi suprasti. Izabelės akcijos išsibarstė po visą kambarį ir nuklojo grindis aplink abu vyrus.

Propas. - Tai ko tau čia reikėjo?

Baranas (sėdi kaip sėdėjęs). - Ištisa istorija, tėvai. Manęs čia nėra! Jai reikėjo mulkio šitame požemyje, ir aš sulygau būti tuo mulkiu... Esu dubleris, vaiduoklis.

Propas. - Bet kodėl?

Baranas (patylėjęs). - Todėl, kad yra dalykų, kuriuos žmogus privalai atlikti.

Propas vis tiek nesupranta.

Šią akimirką po saugyklos durimis

blyksteli ryškus šviesos ruožas: labirinto koridorius užliejo šviesa.

Baranas, pašokęs ant kojų, puola prie lempos ir išjungia.

Baranas. - Sargybiniai!

Tamsoje, kurią kerta šviesos spindulys ir kurioje nuspėji esant du žmones, trumpam stoja tyla. Paskui vėl nuaidi Propo balsas, ne ką tylesnis, tarsi jam visai vis tiek, kad sargybiniai taip arti jų.

Propas. - Ar dabar vidurdienis ar vidurnaktis, dakai?

Baranas. - Nebežinau.

Dar minutė kita, ir šviesos spindulys dingsta. Baranas vėl įjungia kaktos reflektorių. Jie sėdi iš vienos ir kitos šarvuotų durų pusės, atsirėmę į betono sieną, nejuda.

Propas. - Jei ten vidurnaktis, jie valgo Kūčių vakarienę.

Baranas. - Kaip tu ten sakei? Paštetas, austrės, kalakutas... Ir mergina su palaidinuke?

Propas (šypsodamasis). - ...Su išsiuvinėtu pingvinu ant palaidinukės... Ir nieko po palaidinuke.

Jie nutyla. Abu svajoja apie tą merginą su pingvinu, kurios gydytojas nepažįsta.

Baranas (švelniai). - Linksmų Kalėdų, mesjė Propai.

Propas. - Merry Christmas, mister Baranai.

44.

Reflektorius gęsta, tarpais mirkčioja; karšta kaip pirtyje, kankina troškulys.

Propas sėdi ant žemės, apsipylęs prakaitu, mėto vieną po kitos į atdarą seifą sugniaužytas Izabelės akcijas.

Propas (nuvargęs, su kiekvienu metimu). - Aš turtingas... Aš turtingas... Dedu pinigus į banką...

Baranas, pilvu prisiplojęs prie sienos, burna prilipęs prie betono, išskėstom rankom, tarsi įsikibęs į kažką gyvą, laižo susikondensavusius lašus.

Propas. - Klausyk, dakai... Kaip mes iš čia išeisim antradienio rytą?

Baranas. - Kojom pirmyn.

Propas. - Kiek laiko žmogus gali išgyventi negėręs?

Baranas. - Tik ne iki antradienio ryto.

Reflektoriaus šviesa ilgai tirta. Abu žiūri į ją įdėmiai, bet pasidavę likimo valiai. Paskui ji užgęsta.

Tamsoje:

Propas. - Dabar, kai visa tai nebeturi prasmės, dakai... Kodėl tavo revolveryje trūko vienos kulkos?

Saugyklą staiga nutvieskia plevenanti šviesa. Tai Baranas uždegė vieną Izabelės akciją.

Gydytojas ištiesia šį savotišką deglą Propui, o pats ima ruošti kitus, kruopščiai lankstydamas didelius lakštus.

Valandėlę patylėjęs, atsiklaupęs ant grindų, jis pradeda kalbėti ramiu, nerūpestingu balsu, tarsi iš tikrųjų jo būsimas prisipažinimas nebeturi prasmės.

Baranas. - ... Jis vadinosi Mocartas, kaip tas muzikas. Buvo, kaip ir aš, gydytojas... Viską darėme kartu: laikėme egzaminus, mylėjome

merginas, girtuokliaudavome, mušėmės... Buvo gabus viskam, tau net įsivaizduoti sunku... Ypač visokioms kiaulystėms... Man rodos, kiti laikė jį šunsnukiu. Bet užtat koks vyrukas... O man jis buvo... žodžiu, brolis... Daugiau negu brolis...

Kai Baranas kalba apie Mocartą, net jo balsas pasikeičia. Junti, kaip jis pasineria į prisiminimus, kurie jį kankina, ir kad daro tai visiškai nuoširdžiai ir niūriai.

Propas klausosi, degdamas deglą po deglo. Jis meta ant žemės baigiančius degti skutus, kai nebegali jų išlaikyti.

Abiejų vyrų veidai apšviesti mirgančios šviesos.

Baranas. - ...Kartą naktį Alžyre, netoli Setifo, buvo užpultas mūsų pirmosios pagalbos postas... Aš palaikiau Mocartą vienu iš užpuolikų ir šoviau...

Gydytojas duria pirštu sau į kaktos vidurį.

Baranas. - Štai čia!

Staiga jis atsikelia, išsitiesia šitoje betoninėje dėžėje, visas apsipylęs prakaitu.

Baranas. - Po valandos nugabenau jo lavoną į bazę, sraigtasparniu... Juokingiausia, kad už šitą naktį jie mane apdovanojo medaliu!.. *(Suglemba)* Iš tiesų buvo taip, kaip sakau.

Jis grįžta prie sienos, kur formuojasi lašai. Braukia jos paviršių dešine ranka, ieškodamas bent trupučio drėgmės.

Propas (pasidavęs likimo valiai). - Ne visada atskirsi, kur draugas, kur priešas, dakai... O gal iš esmės didelio skirtumo ir nėra?

Jis taip pat pakyla su deglu rankoje. Jam žengiant per kambarį, tarp keturių jo sienų banguoja

dūmų debesis. Legionierius sušvytruoja liepsna per dūmus ir rodo Baranui.

Propas. - Žiūrėk, visai kaip čia: ji ir šviečia, ir žudo.

Stoja ten, kur stovėjo gydytojas, ir bando surasti ant sienos nusėdusių lašų.

Propas (pakeitęs toną). - Vadinasi, tas, kurio laukė mergina Marselyje, buvo Mocartas?

Baranas. - Taip. Man nesinorėjo apie jį kalbėti.

Propas. - O jis tau apie ją sakė?

Kol Propas rangydamasis, kad pasiektų drėgnąsias vietas, laižo sieną, gydytojas uždega ant grindų kitą sulankstytą akciją.

Baranas. - Jis užsiminė apie kažkokį keistą pažadą, kurį buvo davęs... Savotišką Kalėdų dovaną.

Nutyla.

Propas. - O paskui?

Baranas. - Paskui nieko.

Propas (nepatikliai). - Tu nori pasakyti, kad... Tai dėl jo tu įsivėlei į šitą sumautą kombinaciją!

Vyrai stovi kaktomuša, apšviesti mirgančios degančių lakštų šviesos, ir jų balsai vėl skamba agresyviai.

Baranas. - Aš ne koks šunkara!

Propas. - Koks skirtumas, jeigu jo nebėra.

Baranas (pakelia balsą, kad jį perrėktų). - Jis niekad nebūtų manęs išsižadėjęs - nei gyvas, nei miręs! Aš taip pat niekada!.. O dabar užsičiaupk, tu eikvoji deguonį!

Gydytojas, įtūžęs, apsisuka ir eina kitos sienos link, atsiremia į ją, nežiūrėdamas į legionierių.

Propas nuslysta ir susmunka ant grindų nusigalavęs, bet su šypsena lūpose. Jis žiūri į keturias Barano apšviestas sienas - su pašaipiu abejingumu.

Propas. - Prakeiktas Mocartas!... Jeigu jau buvo toks nepaprastas, sakyk, ką jis darytų dabar, kaip išsikapanotų iš čia? Ei, sakyk, dakai!.

Baranas atsigręžia, ketindamas vėl jį pasiųsti velniop. Sulig legionieriaus klausimu žodžiai jam tartum įstringa gerklėje.

Keletą akimirkų betoninėje dėžėje tarsi atsiranda trečias asmuo - Mocartas.

Propas žino, kad gydytojas negali atsakyti, bet jo žvilgsnis staiga įsminga į sieną, kur jis laiko prispaudęs dešinę ranką. Legionierius žvilgteli į delną. Jis sausas.

Tą pat minutę jis pakelia kairę ranką, prispaustą prie statmenos sienos: ji drėgna nuo nusėdusio garo.

Propas nužvelgia kitas sienas ir paskubom atsistoja.

Propas. - Pašviesk!

Jis stovi prieš tą sienos dalį, kurią Baranas ir jis laižė kaip žvėrys.

Baranas uždega dar vieną lakštą. Propas apčiupinėja sieną nuo viršaus iki apačios.

Drėgmės lašai - tai labai aiškiai matyti, nes jie blizga šviesoje - nusėdę tik vieno metro juostą, einančią nuo grindų iki lubų.

Baranas. - Kas yra?

Propas. - Ten šalta!

Gydytojas kumštimi pabeldžia į betoną vienoje kitoje vietoje. Jokios abejonės: drėgnoji ir šaltoji juosta skamba kaip tuščiavidurė ertmė.

Baranas. - Čia, už šios sienos - šachta!

Jis puola prie seifo. Kol Propas uždega ant grindų keletą lakštų, jis išima vieną iš sunkių plieno lentynėlių. Grįžta prie tuščiavidurės sienos juostos ir daužo ją, kiek dar leidžia likusios jėgos. Bildesys toks, kad gali sprogti ausų būgneliai.

*Propas (šaukdamas). - You crazy!**

Baranas (nesiliaudamas toliau tvatinti). - Ar mus nutvers dabar, ar antradienį, vis tas pats!.. Skirtumas tik toks, kad šiandien mes dar gyvi!.. Na, imkis, tavo eilė!

Plevenančioje šviesoje, sklindančioje nuo grindų, Baranas, visai uždusęs, pasitraukia šalin ir perduoda plieninę lentynėlę legionieriui. Šisai tvirtai įsispiria kojomis ir sunkiai kerta į tą pačią sienos vietą, kur daužė jo bendras.

45.

Praėjo kiek laiko.

Baranas kerta ir kerta, bet jau daug lėčiau.

Jį pakeičia Propas. Jis taip pat nusiplūkęs ir nętveria troškuliu.

Dabar kiekvienas jų turi rankoje po lentynėlę, tarsi kokį kirvį. Nelyginant du įniršę medkirčiai, sukritusiais veidais - apžėlusiais barzda ir apsinešusiais betono dulkėmis.

Jie nusivylę pasiektu rezultatu: sienoje atsiradęs lyg ir koks įskilimas, matyti smūgių žymės, bet atrodo neįtikėtina, kad tie du vyrai galėtų ją pramušti.

Baranas, kurio krūtine ir nugara žliaugia

* *Tu iš proto išėjai! (angl.)*

prakaitas, ranka gainioja patalpoje tvyrantį dūmų debesį.

Baranas. - Geriau daužyti tamsoje! Antraip galą gausim!

Jis savo ruožtu ima laužti sieną, o Propas koja užspaudžia deglus, dar baigiančius kibirkščiuoti ant grindų.

46.

Kiek jau valandų jie čia?

Tamsą perskrodžia ryškus šviesos spindulys po saugyklos durimis. Paskui šviesa užgęsta.

Baranas (tamsoje). - Apžiūra baigėsi. Eime.

Gydytojas uždega susuktą į deglą akciją. Jis sėdi prie sienos, kurią stengiasi pramušti. Plyšys dabar žvaigždės formos.

Propas užmigo, išsitiesęs ant grindų.

Baranas pasiima savo lentynėlę ir svirdinėdamas atsistoja.

Jis tvoja smūgį po smūgio, lėtai telkdamas paskutinius jėgų likučius prieš kiekvieną naują kirtį.

Legionierius praveria akis, nušliaužia prie savo lentynėlės, kyla, remdamasis į sieną.

Prieina prie Barano, ir jie ima daužyti paeiliui tą pačią vietą.

Deglas ant grindų užgęsta.

Ir tą akimirką betonas neišlaiko, griūdama subilda siena.

Baranas uždega dar vieną lakštą.

Sienoje žiojėja skylė, už jos - turbūt kanalas orui kondicionuoti. Abu vyrai plečia išlaužą, su įniršiu skaldydami betoną gabalais.

Kanalas - į jį galėtų įlįsti žmogus - kyla statmenai aukštyn. Baranas įlenda iki juosmens ir apšviečia jį deglu. Lubų aukštyje matyti alkūnė.

Nė vienas neprataria nė žodžio, Propas žiūri, kaip jo bendras spraudžiasi į vamzdį, paskui pats šiaip ne taip įlenda iki pusės, padeda Baranui ropštis į viršų.

Nusviedęs deglą per kanalo alkūnę, Baranas kabinasi rankomis. Galų gale įsitvirtina horizontalioje kanalo dalyje.

Šliaužia dusdamas, o jo tankus alsavimas aidi siaurame praėjime tarsi kalvės dumplės.

Už kelių metrų, ant vienos kanalo sienelės, jis pastebi grotuotą plokštelę. Išspiria ją kojomis.

Atsivėrusi anga išeina į vieną požemio patalpą lubų aukštyje.

Tai savotiškas raštinės reikmenų sandėlis su lentynų eilėmis, dalijančiomis jį į keletą takų. Jis apšviestas tokia pat geltona naktine lempele, kaip ir koridoriai.

Vos tik Baranas meta pirmą žvilgsnį, jam užima amą: tarp dviejų lentynų, tiesiai po juo, ant žemės guli žmogus, kniūpsčias, keistai susirietęs - negyvas.

Jis apsirengęs juoda "SINTEKO" sargybinių uniforma. Jo nugaroje - kelios kruvinos, didžiulės, baisios skylės.

Pusnuogis Baranas nušoka ant grindų, šalia lavono. Pakelia jo galvą, suėmęs už plaukų.

Vyras pastiręs, sustingęs. Tikriausiai miręs prieš daug valandų. Šalia jo - cigarečių pakelio dydžio tranzistorius. Baranas nesąmoningai įjungia jį ir čia pat išjungia.

Gydytojo žvilgsnis nejučiomis užkliūva už

nugerto viskio butelio, stovinčio ant lentynos tarp rašomojo popieriaus šūsnių.

Griebia jį, atkemša ir godžiai geria tiesiog iš gurklio, neatplėšdamas akių, - nieko nesuprasdamas, tarsi kokiame košmare, - nuo gulinčio prie jo kojų sargybinio.

47.

Koridoriuje Baranas nuspaudžia rankenėlę, kuri išjungia elektros srovę saugykloje.

Neužsklęsdamas pano "Visi kartu", jis žengia saugyklos link, nešdamasis rankoje pustuštį viskio butelį.

Stumteli duris į baisiai prirūkusį seifo kambarį.

Propas, juokdamasis ir plodamas rankomis, sėdi tarp betono lūženų ir sudegusių akcijų, pusiau pakvaišęs iš džiaugsmo.

Baranas paduoda jam viskio butelį. Godžiai nurijęs keletą gurkšnių, Propas atgauna aiškią nuovoką - to, kas atsitiko.

Baranas. - Ar tai tau tebeprimena gerus laikus?

Propas. - Dar geriau negu gerus, dakai!

Baranas (grįždamas prie durų). - Na, tai ne viskas - tu dar pažvengsi. Eikš, parodysiu patį geriausią numerį.

Svirduliuodamas iš nuovargio, apžiojęs butelį, Propas velkasi paskui gydytoją koridoriumi. Jie įeina, pusnuogiai, apsipylę prakaitu, dulkini, į rašymo reikmenų sandėlį.

Pamatęs sargybinio lavoną, Propas netenka žado.

Baranas pasilenkia ties negyvėliu, atverčia jį. Tai sargybinis Nr. 555, tas, kuris stovėjo prie stiklinės garažo būdelės, kai Baranas ėjo iš "SINTEKO" į pasimatymą su Izabele kavinėje.

Gydytojas apžiūri žaizdas ir krūtinėje, ir nugaroje.

Baranas. - Nužudytas daugiau negu prieš dvi dienas. Keturios kulkos 45 - o kalibro. *(Pamąstęs)* Šauti galėjo tik penktadienį vakare, žmonėms einant iš darbo, per patį šurmulį...

Gydytojas atsitiesia. Propas pakėlė nuo žemės mažąjį sargybinio tranzistorių.

Baranas. - Kai žmonės ėjo iš darbo, aš palikau Izabelę kavinėje. Tai ne jos darbas.

Propas. - Tai kieno?

Baranas (galvos maktelėjimu rodydamas į lavoną). - Paklausk jo.

Gydytojas išeina į baltą koridorių ir grįžta į medicinos apžiūros kabinetą.

Propas eina įkandin, rankoje tebelaikydamas viskio butelį ir sargybinio Nr. 555 minitranzistorių, kurį jis įjungė ir, prisikišęs prie ausies, klausosi. Baranas, sustojęs prieš elektrinį laikrodį, ištraukia jam iš rankų butelį. Laikrodis rodo 4.40.

Baranas (nurijęs porą gurkšnių). - Jei šiandien antradienis, jie atidarys duris 8 valandą.

Propas. - Antradienis.

Baranas. - Iš kur žinai?

Užuot atsakęs, legionierius paleidžia tranzistorių visu garsu. Girdėti pranešėjo balsas, pasakojantis klausytojams, kaip praėjo Kalėdos. Klausytojai sužino, kad prancūzai sumušė savo pačių rekordą - jie išpirko 2 584 000 lėlių.

Baranas grįžta į seifo kambarį.

Baranas. - Turime tris valandas, per tą laiką reikia nutrinti pirštų atspaudus.

48.

Baranas sėdi ant savo lagamino, prie išėjimo iš rūsio, garažų pusėje.

Ant sudraskytų marškinių jis užsivilko švarką, pasirišo kaklaraištį. Nors tris dienas nesiskutęs, pasistengė kiek galima padoriau atrodyti. Pastiręs ir tylus, jis laukia, pasidėjęs apsiaustą ant kelių.

Kitame labirinto gale, prieš vieną iš liftų, Propas taip pat laukia, kada bus atidarytos durys. Jis vargais negalais grando skruostus savo skustuvu, be vandens ir veidrodžio.

Išgirsta, kaip toli, kažkur koridoriuose, švilpteli Baranas.

Pasižiūri į laikrodėlį: 8 valandos.

Tą akimirką, kai jis sudeda lūpas ir atsakydamas nori švilpteli, visame pastate, tarsi išsiveržęs jam iš burnos, nuaidi kurtinantis skambutis, jau girdėtas penktadienio vakare.

Beveik čia pat ūždamos atsiveria visų įėjimų į rūsį durys.

Baranas apsivilko apsiaustu. Su juodu lagaminu rankoje jis neria į garažą ir sustoja kaip įbestas: stiklinėje būdelėje, nusigręžęs į jį nugara, stovi sargybinis Nr. 315.

Gydytojas dvilinkas prasėlina už aikštelėje paliktų automobilių. Neišleisdamas iš akių sargybinio Nr. 315, jis nepastebėtas prasmunka pro jį ir pasiekia įėjimą į garažą.

Čia jis pamato ilgą statų šlaitą, kylantį

gatvės link, o visai viršuje - didelę saulės nutviekstą angą.

Baranas su lagaminu rankoje pradeda kopti aukštyn.

Kai buvo įveikęs trečdalį šlaito, staiga išeinančioje į gatvę angoje sušvinta du akinantys žibintai - jo link visu greičiu lekia žemyn mašina.

Suvokęs, kad šita riedanti masė jį sutraiškys, Baranas krinta ant žemės ir nusirita iki sienos.

Mašina praneria per porą centimetrų nuo jo, nesulėtinusi greičio, ir įvažiuoja į garažą.

Pastate tebeaidi skambutis, skelbiąs įstaigos darbo pradžią.

Neatsisukdamas atgal, Baranas griebia savo lagaminą ir toliau kopia dienos šv[illegible] link.

Kai išeina į gatvę, jam rėžia akis šviesa. Tą dieną, gruodžio 26 - ją, virš Paryžiaus spindi tikra vasaros saulė.

Baranas tolsta dideliais žingsniais, skindamasis kelią tarp tarnautojų, kurie skuba į "SINTEKO" ir atsigręžę palydi akimis gydytoją.

49.

Beveik tuo pat metu prie rūsio liftų Propas neramiai laukia, kada nusileis kuri nors kabina ir jis galės sprukti.

Pagaliau ūždamos prasiveria vienerios durys.

Jo vos neištinka širdies smūgis: jis akis į akį susiduria su sargybiniu Nr. 112.

Šisai abejingai žvilgteli į jį, nepastebėdamas susijaudinimo. Paprasčiausiai palaiko jį

tarnautoju, kuris atvyko į darbą per garažą. Propas įžengia į kabiną, bando elgtis kuo natūraliausiai.

Kol liftas kyla, sargybinis nenuleidžia nuo jo akių.

Staiga sargybinio veide įsižiebia kažkas panašaus į jausmą.

Sargybinis. - Gerai praleidote savaitgalį?

Propas vos neužspringsta, rydamas seilę.

Propas. - Nuostabiai.

50.

Policijos sirenos skrodžia šaltą ir saulėtą to ryto orą.

Nuo vienos Barano buto palangės staiga purpteli balandis.

Prie pastato, apačioje, šaligatvio pakraštyje, sustoja furgonas ir dvi lengvosios kriminalinės policijos mašinos. Iš jų iššoka keli policininkai civiliais drabužiais, įbėga į pastato vidų. Kiti policininkai, uniformuoti, sudaro kordoną - nepraleisdami iš visų pusių jau besirenkančių žioplių.

Visa tai vyksta labai greitai. Kitoje gatvės pusėje stovi Francas Propas, kuris ką tik čia pasirodė, bejėgis ką nors suveikti, su nerimu sekantis akimis, kas čia vyksta. Jis vėl pakelia akis į Barano langą. Paskui, traukdamasis atbulas, lėtai pasišalina.

Už poros žingsnių, gatvės posūkyje, kažkas už jo pakrebždena lango stiklą.

Legionierius atsigręžia: tai Baranas, kramtydamas sumuštinį, moja jam iš kavinės.

Įsitikinęs, kad Propas jį atpažino, gydytojas

žengia bufeto link, į salės gilumą. Franco Propo veide dar lauke vėl atsirado įprasta šypsena.

Propas. - *Yeahh!..*

Klūpėdama ant kelių, kavinės grindis skuduru mazgoja patarnautoja. Ji kilsteli akis, žvilgteli į legionierių, kuris įeina, susikišęs rankas į sulamdyto švarko kišenes, ir prieina prie Barano, stovinčio prie bufeto.

Paskui vėl mazgoja toliau. Viename salės kampe stovi papuošta Kalėdų eglutė.

Abu vyrai - vieninteliai klientai. Jie kalbasi tyliai, stengdamiesi elgtis kuo natūraliausiai.

Propas. - Blogos naujienos greitai sklinda, dakai.

Baranas (rodydamas į sumuštinį). - Jei ne šitas, būtų mane ten, aukštai, sučiupę.

Tai sakydamas, gydytojas perlaužia savo sumuštinį su kumpiu bei garstyčiomis ir ištiesia pusę jo legionieriui.

Priešais stovi stiklinė ir pusbutelis vyno. Jis persilenkia per bufetą ir paima dar vieną stiklinę Propui.

Legionierius godžiai ryja savo sumuštinį.

Propas. - Ką tu dabar darysi?

Baranas. - Pasistengsiu surasti Izabelę.

Propas papurto galvą, kad nepritaria. Jie žiūri pro kavinės langą: staugdama pravažiuoja policijos mašina.

Propas. - Po valandos bus užblokuotos stotys, aerouostai. Mauk su manim, dakai.

Nesulaukęs atsakymo, legionierius pasirausia vidinėje švarko kišenėje, išsitraukia pluoštelį banknotų ir neskaičiuodamas padalija juos pusiau.

Propas. - Turiu pinigų kaip šieno, pardaviau

vieną lėlytę... Jei tau ko reikia, eik į Val de Grasą, 18 postas... Ten aš gerbiamas.

Jis įkiša pusę pluoštelio į Barano apsiausto kišenę.

Gydytojas ilgai žiūri į jį, įsmeigęs akis, paskui ryžtasi.

Baranas. - Klausyk. Tu išskrendi į Marselį vienu lėktuvu, aš kitu. Susitinkame kavinukėje, prieš Šv. Martos stovyklą.

Propas linksi pritardamas, įsideda į kišenę likusius pinigus.

Baranas. - Ir atsimink: tu niekad nebuvai tame rūsyje ir manęs nepažįsti.

Propas. - Dėl manęs gali nesijaudinti, dakai.

Baranas. - Ne tik dėl tavęs. Jeigu jie sužinos, kad buvome dviese, užkeps po dešimt metų... Moki laikyti žodį?

Propas. - Ne.

Baranas. - Tai duok jį man.

Propas, rodydamas, kad duoda, mirkteli akimis. Paskui, paėmęs nuo bufeto stiklinę ir pakėlęs ją prie gydytojo stiklinės, susidaužia su juo.

Kιırį laiką žiūri vienas kitam į akis, netardami nė žodžio. Pagaliau legionieriaus lūpose pasirodo įprastinė šypsena. Palanki, raminanti.

Propas. - Sudiev, dtauguži.

51.

Po valandos, tą pat saulėtą rytą.

Baranas su savo juodu lagaminu įžengia į didžiąją Orli aerouosto salę.

Štai ką jis pamato pirmiausia, vos tik metęs akį, minioje tarp atskridusių ir į lėktuvus skubančių žmonių - Propas jau čia.

Legionierius stovi prie cigarečių automato.

Imdamas iškritusį cigarečių pakelį, jis stebi Baraną automato veidrodėlyje.

Gydytojas eina "Er Enter" aviakompanijos užtvaros link.

Propas tuoj pat pastebi veidrodėlyje, kad keletas civilių vyrukų, pamažu supdami ratu, žengia jo draugužio link.

Jis ūmai atsigręžia. Prie išėjimo durų jau sustoję keletas policininkų.

Legionierius nedvejoja. Kad atkreiptų į save dėmesį, kumščiais ima trankyti automatą ir garsiai šaukti.

Baranas čia pat reaguoja. Neatsigręždamas, nežiūrėdamas, kas dedasi už jo, jis liuokteli per "Er Enter" užtvarą, nukrinta prie dviejų išsigandusių stiuardesių kojų ir pakilęs dumia per bagažo saugyklą.

Tuo tarpu Propas bėga per salę, prabėgdamas sugriebia į glėbį stiuardesę, abiem rankom kilsteli jos sijoną, bloškia ją ant policininkų, užtvėrusių jam kelią. Siaubo apimtą rėkiančią merginą ištinka nervų priepuolis, kuris sukelia ant kojų visą aerouostą. Iš visų pusių pasigirsta šaižūs švilpukai.

Policininkai civiliais drabužiais, praradę keletą sekundžių dėl Propo sukelto sąmyšio, vejasi gydytoją. Jis pribėga prie atvirų į saulės šviesą durų, kur jį bando sustabdyti du aerouosto tarnautojai. Prasiskina kelią kumščiais - vienam trenkia kairiu, kitam dešiniu - ir iššoka laukan.

Tą pat akimirką Propas kairiu ir dešiniu

kumščiu parmuša du vyrus, kurie pastoja jam kelią kitame aerouosto gale.

Legionierius bėga, kiek kojos neša, vingiuodamas kaip slalome, tarp aikštelėje sustatytų automobilių. Staiga prieš jį sušvytruoja didžiulis kumštis, kuris trenkia jam tiesiai į tarpuakį, šlykščiai subraškėdamas.

Viskas staiga apsiblausia prieš Propą, pargriuvusį ant žemės. Jis mato, kaip kažkokiame absoliučiai tyliame nerealiame pasaulyje ties juo palinksta didžiulio juodplaukio, lietpalčiu apsirengusio žaliūko veidas, ir staiga jis išgirsta šiurkštų, nieko gero nežadantį balsą.

Vyras. - Vyresnysis inspektorius Melutisas... Antuanai, Pjerai, Emili... mesk savo skustuvą!

O kai Propas, apkvaišęs, bet atkakliai pasiryžęs gelbėtis, pakyla ant kelių, pamato, kaip į jį vėl taiko didžiulis kumštis.

Šį sykį viskas paskęsta tamsoje.

Kitame aikštelės gale Baranas, atsiplėšęs nuo jį besivejančių vyrų, brinkteli be kvapo į dengtą džipą.

Vairuotojas, kuris buvo beužvedąs motorą, atsigręžia apstulbęs.

Baranas (gaudydamas orą). - Važiuok, šunsnuki!

Vyrui antrą sykį kartoti nereikia.

Sėdėdamas nuvažiuojančios mašinos gale, Baranas mato slegiantį vaizdą, kuris pamažu tolsta: Francas Propas guli susmukęs stovėjimo aikštelėje ant žemės, tarp apstojusių jį policininkų.

ANTUANAS MELUTISAS

52.

Didžiulio dienraščio rotacinės mašinos.

Spausdinamas numeris, kurio drėgni egzemplioriai kaupiasi stebinančiu greičiu, skelbia per visą pirmo puslapio plotį:

"Kruvinas apiplėšimas Kūčių vakarą".

Po antrašte įdėta didžiulė Barano fotografija, daryta Alžyre.

Krinta vis nauji laikraščių egzemplioriai, dusliai ir nepermaldaujamai trinksi mašinos, o fotografijos gula viena ant kitos.

53.

Mes policijos mašinoje su dviem policininkais. Mašina rieda pro aukštus naujus pastatus. Vyras, sėdintis šalia vairuotojo, dudena į mikrofoną mediniu balsu:

Policininkas. - Kartoju: "Dinas Baranas... Amžius - 32 metai. Ūgis - metras aštuoniasdešimt. Akys mėlynos. Plaukai tamsūs... Turi ginklą. Šauti po pirmo įspėjimo... Kartoju: "Šauti po pirmo įspėjimo..." Baigiau!

54.

Elektrine juosta, skelbiančia naujienas ant Sen Lazaro stoties stogo, bėga žodžiai: "...dingo du šimtai trylika milijonų... dėklas ginklo, kuriuo nušautas sargybinis, rastas pas Baraną..."

Apačioje, kitoje aikštės pusėje, iš vidurdienio minios išsiskyrę smalsuoliai, sustoję ant

šaligatvio, skaito naujienas. Visi šio teršto būrio į viršų pakelti susidomėję veidai - su akiniais nuo saulės, kaip vidurvasaryje.

Tik vieno jų akių neslepia akiniai: Dino Barano. Jis su nuostaba skaito, kas parašyta. Jis pavargęs, purvinas, nesiskutęs. Jaučiasi kaip medžiojamas žvėris, svetimas likusiam pasauliui. O labiausiai jį ėda įsiūtis.

55.

Kiek vėliau, telefono būdelėje.

Baranas renka numerį. Dabar jis su juodais akiniais, kaip visi.

Skambutis, moters balsas ragelyje.

Balsas. - "SINTEKO". Klausau.

Baranas. - Norėčiau pakalbėti su Izabele Moro, fotografijos skyrius.

Balsas. - Prašom minutėlę palaukti.

Baranas žiūri pro būdelės stiklus į abejingą minią, plaukiančią pirmyn ir atgal viena Sen Lazaro kvartalo gatve.

Balsas. - Jūs sakėte Izabele Moro?

Baranas. - Taip.

Balsas. - Deja. Šios pavardės bendrovės personalo sąraše nėra.

Baranas. - Kaip sakote?

Balsas. - Sakau, kad šis asmuo pas mus nedirba.

Ir tuoj padeda ragelį. Gydytojo ausyje pypsi atkaklus, juokingas signalas. Barano nuostaba tetrunka akimirką. O paskui jam pasirodo taip aišku, kad Izabelė nuo pradžios iki galo melavo, jog iš jo lūpų išsiveržia kažkas panašaus į juoką.

Akimirką susimąsto, žiūrėdamas į minią anapus stiklinių durų.

Sakytum, skruzdėlės, skubiai bėgiojančios į visas puses, kiekviena su akiniais ant nosies ir savo smulkiais rūpestėliais galvoje.

Baranas atskleidžia telefonų knygą.

Jo pirštas slenka pavardžių kolona žemyn ir sustoja ties pavarde "Austerlic".

56.

Plati ir brutali vyro ranka įnirtingai daužo stalą. Girdime įpykusį balsą, gaižų ir pašaipų.

Melutisas. - ...Vienas!.. Vienas!.. Visi mes vieni!.. Aš taip pat vienas!..

Vyresnysis inspektorius stovi už stalo, šviesiame kabinete, ultramoderniame ir beveidžiame.

Didžiulio lango rėmuose, už jo, telpa, tik kitu kampu, tas pats kvartalas, kuris matyti pro Barano langą: nauji Defansos kvartalo pastatai iki Neji tilto.

Antuanas Melutisas, nors ir dėvi gerai kirptą kostiumą, atrodo truputį ne to lizdo paukštis.

Tai trisdešimt penkerių - keturiasdešimties metų vyras, uosto kroviko povyzos, primityvaus charakterio. Jis kilęs iš labai kuklios šeimos. Nėra ėjęs mokslų. Nors gabus savo amatui, jam visą gyvenimą skirta likti tik smulkiu žmogeliu, darbo jaučiu. Neturi nei žmonos, nei draugo. Įširdęs ant viso pasaulio. Dažniau rėkia negu kalba.

Melutisas (rėkdamas). - ...Na štai! Tame rūsyje jūs buvote dviese!

Propas. - Savaitgalius aš praleidžiu kaime, o ne rūsiuose.

Vyresnysis inspektorius, įtūžęs, apeina aplink stalą. Legionierius sėdi - arba, tiksliau, pusiau parvirtęs guli kėdėje su cigarete burnoje, be antrankių, apsnūdęs, leisgyvis iš nuovargio, bet visiškai atsipalaidavęs. Kabinete stovi du civiliai apsirengę policininkai. Melutiso pavaldiniai.

Melutisas (skaičiuodamas ant pirštų). - ...Jūs buvote *kartu* Alžyre. Jūs buvote *kartu* repatrijuoti! Jūs buvote *kartu* Šv. Martos stovykloje!.. Ir tu jo nepažįsti?..

Propas. - Sutapimai.

Melutisas. - Kuo tu mane laikai?

Propas. - Faraonu.

Inspektorius rankos mostu sustabdo vieną iš savo pavaldinių, pavarde Gorikas, kuris buvo grėsmingai bešokąs ant legionieriaus.

Melutisas. - Gerai. Tu nepažįsti to Barano, o aš esu faraonas, man aptemę smegenys, niekaip neįtelpa, ką tu sakai. *(Su apsimestiniu entuziazmu)* Bet aš galiu įsitempti! Paaiškink!

Propas (nuvargusiu balsu). - ...Paaiškinti ką?

Melutisas. - Pavyzdžiui, kodėl dar šįryt, tuo pačiu metu, jūs abu buvote Orli... *kartu*!

Propas. - Sutapimas.

Melutisas. - Man rodos, kažkas sutaps su tavo fizionomija! Matai?

Jis išskečia legionieriui prieš akis savo didelę, tvirtą, plokščią kaip kultuvė ranką; legionierius nė nekrusteli.

Propas. - Graži gyvenimo linija!

Melutisas (staugte staugdamas). - Sargybinio ranka taip pat buvo nieko sau! Bet trumpoka!..

Inspektorius sugriebia Propą abiem

rankom už švarko atlapų ir pastato ant kojų.

Propas (nesuglumęs). - Nesu niekad nieko nužudęs, nebent kare. O kare mane septynis kartus apdovanojo medaliais meilūs apsiseilėję generolai. Man iki gyvo kaulo įgriso tie bučiavimai. Atsikabink, faraone.

Melutisas šiurkščiai stumteli jį savo vyrų link.

Melutisas. - Išveskite iš čia ir pradėkite viską iš pradžių. Kai nuvargs, įspėkite mane.

Kol abu policininkai vedasi Propą iš kabineto, Melutisas grįžta prie stalo. Susikišęs nykščius už kelnių diržo, jis atsikvepia, išleisdamas savo įsiūtį. Jei ne tai, jis sprogtų.

57.

Erdvi laiptų aikštelė turtingų buržua name. Ta pati diena, po pietų.

Panelė Austerlic baltu apsiaustu skubiai lipa laiptais aukštyn, ieškodama raktų rankinuke. Eina prie savo buto durų.

Jai besukant raktą, iš už jos nugaros išlindusi ranka užčiaupia jai burną, neleisdama riktelėti. Vyras stveria ją per liemenį ir šiurkščiai įstumia į vidų. Uždaro duris.

Tai Baranas - purvinas, nesiskutęs, pasibaisėtinas.

Baranas. - Nebijokite!

Dejuodama prislopusiu balsu, mergina purto galvą, vaduodamasi iš kietos gydytojo rankos, ir akyse jai sublizga ašaros.

Baranas. - Nusiraminkite!.. Paleisiu, kai tik nurimsite...

Panelė Austerlic liaujasi blaškiusius, bet jos žvilgsnis, įbestas į Baraną, dar pilnas siaubo.

Gydytojas atsargiai ją paleidžia. Ji lėtai traukiasi atbula, neįstengdama pratarti nė žodžio, ir sustoja tik tada, kai atsiremia nugara į kitas uždarytas duris. Jie dideliame prieškambaryje, kurio sienos apkabinėtos veidrodžiais ir senoviniais paveikslais.

Baranas. - Tik jūs galite man padėti... Dėl to aš ir atėjau.

Ji tebežiūri į jį plačiai atvertomis išgąsdinto vaiko akimis. Slopinama rauda neleidžia jai kalbėti: ji tik ranka rodo į vakarinius laikraščius, nukritusius ant kilimo. Pirmame puslapyje - gydytojo fotografija, daryta Alžyre.

Baranas. - Tai netiesa! Viskas netiesa!..

Jis žengia artyn, ir mergina bando atsitraukti, bet nėra kur.

Baranas. - Turiu tik vieną šansą įrodyti, ir tas šansas - jūs.

Šią akimirką, purtydama šviesius plaukus, mergina užsikemša ausis ir šaukia visa gerkle.

Baranas skelia jai smagų antausį.

Staiga stoja tyla.

Ūmai nurimusi, mergina susvirduliuoja. Jis apsidairo.

Baranas. - Jūs čia viena?

Ji linkteli, kad taip, o paskui pamažu tyliai pravirksta, neužsidengusi veido rankomis.

58.

Pikta ranka pakelia už plaukų Franco Propo galvą, kai jis užsnūsta, atsirėmęs kakta į stalo kampą.

Jis sėdi didelėje salėje, kurioje eilėmis stovi keli metaliniai rašomieji stalai. Įsmeigę akis, į jį žiūri policininkai. Tai Kriminalinės brigados inspektorių kabinetas. Pro langus be užuolaidų matyti, kad lauke sutemo ir dega tūkstančiai Defansos kvartalo pastatų žiburiai.

Propui miegoti neduoda Melutisas, jis be švarko.

Propas (monotonišku balsu). - ... Aš nepažįstu to Barano. Nebuvau tame rūsyje. Buvau kaime. Velniop jus visus.

Melutisas. - Kur kaime?

Propas (šimtąjį kartą). - Normandijoje, viešbutyje. Valgiau austres, paštetą, kalakutą!

Melutisas. - Su kuo buvai?.. Su merga?

Legionierius užsimerkęs išskečia du kairės rankos pirštus, lyg sakydamas: "Su dviem".

Propas. - ...Viena šviesiaplaukė, kita tamsiaplaukė *(netverdamas miegu).* Negalėjau sumerkti akių nė minutėlę...

Jo galva vėl krinta ant stalo, bet Melutisas ir vėl pakelia ją už plaukų.

Kitoje rankoje vyresnysis inspektorius laiko tuščią audeklinį chaki spalvos Barano revolverio dėklą. Piktai pakiša jam po nosim.

Melutisas. - Atpažįsti šitą?

Legionierius, vangiai atplėšęs vokus, žiūri į dėklą.

Propas. - O jūs leisite man pamiegoti, jei atpažinsiu?

Melutisas. - Duodu žodį!

Propas. - Tai revolverio dėklas, šerife. Labanakt.

Ir legionieriaus galva trečią kartą nukrinta ant.stalo. Visi čia esantys vyrai žiūri į jį nejudėdami. Melutisas atsidūsta, prieina prie lango. Žiūri į lauke spindinčių žiburių jūrą.

Melutisas. - Pažadinkite jį.

Propą tuoj pat priverčia atsitiesti, jį apakina stipri lempos šviesa.

Melutisas (nusigręžęs). - Kas šovė į sargybinį? Jis ar tu?

Propas. - Nepažįstu to tipo.

Melutisas. - Kas žinojo seifo kombinaciją? Jis ar tu?

Propas pasitrina akis ir pasiima iš peleninės degančią policininko Goriko cigaretę. Melutisas, stebintis šią sceną lango atšvaite, staigiu mostu sulaiko Goriką, pasišovusį reaguoti.

Propas (užsitraukdamas). - Klausyk, faraone. Tai ne mano reikalas, bet tas Baranas - gydytojas, jis mokytas vyras...

Melutisas atsigręžia, įsmeigia į jį akis, kurios - įdomu - visai nepiktos. Jis klausosi.

Propas. - ...Jeigu sargybinį būtų nušovęs jis, būtų kaip reikiant pasiruošęs. Kažin ar tu taip lengvai susidorotum.

Melutisas. - Jis ir pasiruošė.

Vyresniajam inspektoriui davus ženklą, - matyti, kad vyrai be kalbų paklūsta jo autoritetui, įsigytam per daugelį metų, - vienas iš čia esančių policininkų, Miuratis, atneša juodąjį Barano lagaminą. Atidaro jį Melutiso akivaizdoje. Šisai ištraukia Izabelės fotoaparatūrą.

Melutisas. - Matai, šitas atsidūrė pas mus riedančiu taku!

Propas (klastingai). - O pinigai?

Melutisas. - Tikriausiai su savim pasiėmė.

Propas. - Du šimtus plytų? Tai bent glėbys!

Melutis. - Jis galėjo turėti bendrą, kuriam juos perdavė.

Legionierius susikryžiuoja rankas ant krūtinės ir atvirsta kėdėje, vėl ruošdamasis užmigti.

Propas. - Jei radote tik tokį bendrą kaip aš, pats laikas išsijudinti.

Tyla. Policininkai nė nekrustelėjo. Ir staiga Propas pats atsitiesia ir užsipuola Melutisą, visiškai išsibudinęs.

Propas (kreipiasi į Melutisą). - Tu matei to Barano karo tarnybos lapą? Tai puikus šaulys! Tai oficialiai pripažinta!

Melutisas. - Na ir kas?

Propas. - Kur tu matei, kad toks šaulys kaip jis suvarytų keturias kulkas iš 45 - o kalibro į tavo sargybinį? Jam ir pusės kulkos būtų užtekę!

Melutisas (ir įtariai, ir susižavėjęs). - O tu, pasirodo, šį tą žinai!

Legionierius, staiga atsigręžęs ant kėdės, ištiesia ranką ir pirštu rodo į vieną iš čia esančių inspektorių - Goriką.

Propas. - Aš visa tai skaičiau laikraštyje, klausk jo!

Melutisas įsmeigia akis į Goriką, kuris sutrikęs patvirtina.

Tebelaikydamas rankoje Barano dėklą, vyresnysis inspektorius staiga pasisuka, įeina į savo kabinetą ir užtrenkia paskui save duris.

59.

Dideliame kambaryje sunkiomis drapiruotėmis, apstatytame senoviniais baldais, sėdi Baranas, nugara atsirėmęs į dviveres duris, kad panelė Austerlic negalėtų pabėgti. Prieš jį stovi mažas žemas stalelis, apkrautas valgiais, kuriuos mergina paklusniai neša jam iš virtuvės: šaltas viščiukas, kumpis, salotos.

Jis valgo ir geria, baigdamas pasakoti.

Baranas. - ...Aš išėjau per garažą... Ir ten, pačiame šlaito viduryje, tiesiai ant manęs užlėkė mašina!..

Panelė Austerlic. - Tos Izabelės mašina, ta pati kaip Marselyje?

Baranas. - Nemačiau. Bet nemanau. Ta mašina Marselyje buvo išsinuomota... Garstyčių...

Panelė Austerlic stovi prieš jį, apsirengusi kuklia suknele - turtingų kvartalų merginos suknele; šviesiaplaukės, švelnios ir susižavėjusios pasakojimu merginos žvilgsnyje blyksteli nuostaba.

Panelė Austerlic. - Jūs man sakėte, kad ji buvo balta.

Baranas (nervingai). - Aš ne apie automobilio spalvą. Aš sakau: "Garstyčių!" Duokite man garstyčių!

Mergina, skubėdama į virtuvę, vis dar truputį baimindamasi, atsigręžia į jį du kartus.

Gydytojas, likęs vienas, pakelia balsą, kad ji išgirstų.

Baranas. - Jūs netikite nė vienu mano žodžiu?

Tyla. Paskui iš virtuvės pasigirsta merginos balsas. Bet tai ne atsakymas į jo klausimą.

Panelė Austerlic. - O tas amerikietis, kurį jie suėmė, buvo su jumis rūsyje?

Baranas (padvejojęs). - Ne. Aš buvau vienas.

Mergina grįžta su garstyčiomis. Ji stabteli susirūpinusi - kambario viduryje.

Panelė Austerlic. - Bet jei taip, kas paėmė pinigus?

Baranas. - Kažkas, kas puikiai žinojo seifo kombinaciją. Penktadienį vakare, kai pasilikau ten ir mane uždarė, seifas jau buvo tuščias.

Jis atsistoja ir prieina prie merginos paiimti indelio su garstyčiomis, kurio ji taip ir nepadavė. Akimirką stabteli prieš ją - ji mažesnė už jį, žiūri į jį neramiomis akimis, iš visų išgalių stengiasi suprasti.

Baranas. - ...Mane įstūmė ten dėl akių - kad atrodytų, jog tai įspūdingas apiplėšimas, bet tiesa daug paprastesnė... Reikėjo tik paimti ir išeiti...

Tai sakydamas, jis paima iš merginos rankų indelį su garstyčiomis ir grįžta prie žemojo stalelio.

Panelė Austerlic. - Negalimas dalykas! Kada?

Baranas. - Kai tarnautojai ėjo iš darbo ir koridoriai buvo tušti. *(Patylėjęs)* Nelaimei, pasipainiojo tas sargybinis...

Jaunosios merginos, matyt, tai neįtikino. Ji netgi ūmai pagyvėja, pakelia balsą.

Panelė Austerlic. - Bet vis dėlto jis buvo nušautas jūsų revolveriu!

Gydytojas pakelia galvą. Ji prisilytėjo jo skaudamos vietos.

Baranas (šiurkščiai). - Ir. šitą tereikėjo paimti.

60.

Kitas didelis Austerlic buto kambarys, kiek vėliau. Tai svetainė su prabangiais, bet senamadiškais baldais ir kilimais. Stovas pypkėms sudėti, įrėminta fotografija, šachmatų stalelis, golfo lazdos, sukištos į įmovą, liudija, kad paprastai čia gyvena vyras.

Baranas sėdi ant sofos, prieš jį didinantis apšviestas veidrodis. Jis skutasi elektrine skutimosi mašinėle. Mergina - pusiau kalinė, pusiau Gelbėjimo armijos sesuo, lėtai vaikštinėja po kambarį, žvilgčiodama į gydytoją.

Baranas. - Paprastai jūs gyvenate su tėvu?

Panelė Austerlic. - Taip. Jis jau du mėnesiai serga ir gydosi Šveicarijoje.

Baranas. - Kas jam yra?

Panelė Austerlic. - Infarktas.

Baranas. - Kelinti metai studijuojate?

Panelė Austerlic. - Treti... Žodžiu, treti metai pirmame kurse.

Baranas. - Jūs vardą turite?

Panelė Austerlic. - Aš vadinuosi Dominika. Bet visi vadina mane Vaterlo.

Baranas (pakėlęs akis). - Kodėl?

Vaterlo. - Todėl, kad mano pavardė Austerlic.

"Na, žinoma!" - matyt, galvoja Baranas. Jis stebi merginą, pakėlęs akis virš didinančio veidrodžio, kuris deformuoja jo paties veidą. Ji, atrodo, taip pat truputį atsipalaidavo. Jos veide - gaivi, žavi šypsena.

Vaterlo. - Viskas dėl tų egzaminų... Aš turbūt bukagalvė... O, be to, visada išsigąstu...

Šypsena vėl dingsta nuo jos veido.

Baranas išjungia elektrinę skutimosi mašinėlę, užgesina šviesą prie veidrodžio, ištiesia merginai ranką.

Baranas. - Eikšekit, Vaterlo.

Ji prieina, su baikščia išraiška veide, įrėmintame ilgų šviesių plaukų, ir stovi prieš jį, nuleidusi rankas. Jis ją pasodina, švelniai prabyla.

Baranas. - Jūs man padėsite?

Vaterlo tyli.

Baranas (paaiškina). - Ta pavardė - Izabelė Moro, jos darbas "SINTEKO" bendrovėje, adresas, kurį ji man davė... viskas buvo akių dūmimas! Ji viską apgalvojo, kad negalėčiau aptikti jos pėdsakų. Tik užmiršo vieną dalyką! Kad praėjo medicinos apžiūrą! Turėjo uniformą ir kortelę, kaip ir kiti tarnautojai!... Ir aš turiu liudytoją - jus!

Vaterlo lėtai purto galvą. Jos akyse šmėsteli baimė.

Vaterlo. - Kaip aš galiu, jūsų manymu, atsiminti tą moterį? Juk praėjo dešimtys tokių!

Baranas. - Jos kortelė - štai kas jums primins! Įtraukėte ją į kartoteką, vadinasi, žinote, kur jos ieškoti. Na štai, man jos reikia!

Jaunoji mergina vėl atsistoja.

Vaterlo. - Ne... Šito aš nedarysiu!.. Ne!..

Ji staiga pasisuka ir šoka prie svetainės durų. Bet iki durų per didelis atstumas. Baranas pripuola prie durų anksčiau už ją, užstoja kelią.

Vaterlo. - Tai jūs nužudėte jį!.. Jūs!.. Esu tikra!..

Ji rėkia traukdamasi atbulom, sugniaužusi trapius kumštelius, paskui vėl staiga apsisuka ir bėga prie kitų durų.

Baranas, pasileidęs įkandin, parverčia ją, kaip regbio žaidėjas, kniūpsčiom ant kilimo.

Užgulęs dūstančią merginą, laiko jos riešus ir kojas, veidu prisispaudęs prie jos veido. Ji užsimerkia, kad jo nematytų.

Baranas. - Rytoj jūs nueisite į "SINTEKO" ir parnešite tą kortelę.

Vaterlo, užmerkusi akis, gulėdama ant grindų, purto galvą, kad ne.

Tada Baranas suima ją į glėbį, atsikelia ir nusineša.

Ji nesipriešina. Įsikniaubusi veidu Baranui į petį, kai jis žengia pro duris ir eina vestibiuliu, ji tyliai inkščia, tai ir viskas.

Vaterlo. - Paleiskite mane!.. Prašau jus... Paleiskite!..

Baranas paspiria koja pravertas duris į vieną iš kambarių, žvilgteli vidun, eina toliau vestibiuliu.

Kitas kambarys, kurio duris jis taip pat atlapoja paspyręs koja, aiškiai yra Vaterlo miegamasis. Čia matyti lova su baldakimu, žaisliukai, pliušiniai žvėreliai: jaunos, neseniai vaikystę pergyvenusios merginos pasaulis.

Vaterlo, prisispaudusi prie Barano, užmerkia akis. Dabar ji tyli.

Jis eina su ja ant rankų prie lovos su baldakimu, kuri apšviesta šviesos, krintančios iš vestibiulio.

Praeidamas nuspiria koja į šalį didelį pliušinį meškiną, ir šisai atsitrenkia į spintą, gailiai žaisliuko balsu suaikčiojęs.

61.

Vėlyva tos pačios nakties valanda.

Neji Kriminalinės brigados patalpose inspektorius Melutisas vienmarškinis sėdi prie stalo. Jis rūpestingai dėlioja tuščias degtukų dėžutes. Tuščios degtukų dėžutės - jo aistra.

Niaurus ir susimąstęs, jis vienas kabinete, kuriame dega tik viena lempa; už jo, anapus lango, žėri miesto žiburiai.

Jis neatsigręžia, kai atsiveria durys. Tarpduryje trypčioja Miuratis ir Godaras - baikščiai, žinodami, ką reiškia, kai šefas blogai nusiteikęs. Ilgai dvejojęs, Miuratis pirmas drįsta sutrikdyti tylą.

Miuratis. - Tai aš, šefe.

Melutisas (nepakėlęs akių). - Žinau, kad tu.

Miuratis. - Atnešu žinių. Visų pirma, Baranas buvo pasamdytas patikrinti personalo sveikatos pagal tarnybinę pažymą, pasirašytą generalinio direktoriaus. Paskaityti?

Melutisas (vis taip pat nepakeldamas akių). - Kam? Juk tas popierius padirbtas.

Miuratis. - Teisingai!.. Iš kur žinote?

Melutisas. - Toliau!

Jis vis dar dėsto savo degtukų dėžučių kolekciją, piktas, niūrus.

Miuratis. - Apžiūrėjome visą kiek ilga sugriautą ventiliacijos angą. Radome tik vieno žmogaus žymes.

Melutisas. - O atspaudai saugykloje?

Balsas. - Nerasta jokių atspaudų. Jis viską nutrynė.

Vyresnysis inspektorius staiga kilsteli galvą, tarsi musės įkąstas.

Melutisas (pataiso). - *Jie* viską nutrynė!.. *(Šiurkščiai)*. Viskas?

Abu pavaldiniai patvirtindami linkteli galvomis.

Melutisas staiga apsigręžia su savo sukamąja kėde ir įsižiūri į žiburius pastatuose už lango. Miuratis ir Godaras išeina ir uždaro kabineto duris. Jis lieka vienas, nebylus.

62.

Propas leidžia naktį koridoriuje, ant suolo. Dešinysis jo riešas prirakintas prie suolo antrankiais, šalia, jį saugodamas, sėdi vienas iš inspektorių.

Iš kabineto išeina lietpalčiu apsirengęs Melutisas ir pasuka jų link. Mosteli savo pavaldiniui, kad gali eiti, o pats sustoja prieš legionierių. Kai jie lieka dviese, Propas lėtai pakelia akis, nužvelgdamas vyresnįjį inspektorių nuo kojų iki galvos.

Propas. - Anksti keliesi, faraone.

Melutisas. - Ne, vėlai einu gulti.

Kalba jie tyliai, kaip kalbama trečią valandą ryto, kai visi aplinkui miega.

Vyresnysis inspektorius išsitraukia iš kišenės raktų ryšelį ir atrakina legionieriaus antrankius.

Melutisas. - Eime.

Trindamasis riešą, Propas eina paskui jį koridoriumi. Jis apsnūdęs, vos velka iš nuovargio kojas, bet lūpose tebeklaidžioja jo nerūpestinga pusiaušypsenėlė.

Jie įeina į inspektorių kambarį.

Dideliame kambaryje - nė gyvos dvasios. Rašomosios mašinėlės uždengtos, lempos užgesintos.

Inspektorius prieina prie kavos automato. Išsitraukia iš kišenės kelis žetonus ir įkiša į automatą. Du kartus. Paskui lėtu žingsniu, neskubėdamas grįžta prie Propo. Ištiesia jam popierinę stiklinę su karšta kava, žiūri, kaip tas nuryja gurkšnį.

Melutisas. - Pasakysiu tau vieną dalyką. *(Baksnodamas sau smilium į širdį)* Kažką, kas eina tiesiai iš širdies!.. Man patinka, kad tu neišduodi draugo... Labai patinka.

Propas. - Koks jis man draugas, šerife. Aš jo niekad nemačiau.

Legionierius ištiesia kairę ranką į inspektoriaus krūtinę, toje vietoje, kur šisai baksnojo pirštu.

Propas. - ...Beje, kas čia?

Kai jis paspaudžia lietpaltį, ten išryškėja pistoletas, gulintis vidinėje kišenėje.

Melutisas trukteli pečiais ir su stikline rankoje pasuka prie durų, vedančių į jo kabinetą. Uždega ant stalo lempą. Propas seka paskui jį.

Melutisas. - Sėskis.

Jis pats apeina aplink stalą ir atsisėda. Pastato stiklinę su kava, išsitraukia cigarečių pakelį. Propas paima vieną cigaretę, laukia tylėdamas.

Melutisas (atsidusęs). - Mėgstu šią valandą... Kur tu gimęs?

Propas. - Medyje.

Nė kiek nesupykęs Melutisas persilenkia per stalą ir uždega legionieriui cigaretę, paskui - sau.

Melutisas. - O aš Aveirone... Aš nepažįstu Amerikos, tu nepažįsti Aveirono.

Su kažkokia nostalgija išpučia dūmus po lempos gaubtu, bet šito neužtenka, kad išnyktų pašaipi legionieriaus šypsena.

Propas. - Drožk, ką turi pasakyti, faraone.

Dar vienas atodūsis: Melutisas išsiima iš vidinės kišenės pistoletą, ištraukia stalo stalčių ir įmeta ten ginklą. Paskui vėl baksteli į krūtinę smiliumi.

Melutisas. - Taigi kažką, kas eina tiesiai iš širdies! Iš tikrųjų!.. Man skaudu pagalvoti, kad tu baigsi gyvenimą cypėje. Iki gyvos galvos! Ir už nieką!

Propas. - Tuoj imsiu raudoti.

Atsidrėbęs kėdėje, jis pučia ir aušina savo kavą. Inspektorius staiga pakyla ir ima žingsniuoti po kambarį, sukdamas ratą aplink legionierių.

Melutisas. - Klausyk, Francai. Žinia, kad seifą atidarė Baranas. Žinia, kad revolveris yra jo. Tai kam neigti?.. O tavo byloje būtų įrašyta, kad pasistengei! Juodu ant balto, mano suredaguota!.. O tu žinai, kad aš turiu gerą vardą, manęs klauso... Palauk, padarysime dar geriau, šnektelsiu su teisėju! Turi tiek medalių, atsipirksi darbu fabrike!.. Duodu galvą nukirsti, kad būsi nubaustas sąlyginai!

Propas klausosi šios tirados neatsigręždamas, nežiūrėdamas į inspektorių. Kai tas baigia, pastato kavos stiklinę prieš save ant stalo.

Propas. - Apgailestauju, liurbi. Manęs tame rūsyje nebuvo. Bet aš tau pasakysiu kažką, kas eina tiesiai iš čia *(smiliumi jis taip pat baksteli, bet ne krūtinę, o sau į kaktą)*; jei tas Baranas buvo ten,

tai seifo jis neišlaužė, o atidarė jį. Vadinasi, turėjo kombinaciją. Kas jam davė ją?

Melutisas, žvelgdamas į jį, sėdasi už stalo.

Melutisas. - Turėjo tris dienas ir tris naktis, galėjo išbandyti visas galimas kombinacijas.

Propas. - Pabandyk suskaičiuoti. Jam būtų prireikę šešių mėnesių!

Melutisas mąsto, nenuleisdamas nuo jo akių. Matyt, ir jis galvoja, kad tai neįmanoma.

Propas tuo tarpu ruošiasi kažkokiam keistam žaidimui. Paėmęs inspektoriaus popierinę stiklinę, įpila iš jos į savąją kavos, kad stiklinė būtų sklidina. Plačiai nusišypso vyresniajam inspektoriui.

Propas. - Žiūrėk, faraone. Jei įdėsiu į ją penkias dideles monetas ir kava neišsilies, tu pagalvosi, kas pakišo tavo Baranui kombinaciją?

Melutisas, nerodydamas nuostabos, pasilenkia ir žiūri, ar stiklinė pripilta iki kraštų. Kilsteli akis ir meta klastingą žvilgsnį į Propą.

Melutisas. - O jei pralaimėsi?

Atsakymo nesulaukia. Inspektorius atsitiesia susimąstęs, įdūręs akis į legionierių.

Melutisas. - Klausyk, jei pralaimėsi, suteiksi man informaciją... tikrą informaciją! Pasakysi, kodėl tu šokai bėgti Orli aerouoste, kai tavęs niekas nė nemanė gaudyti.

Propas (linksmai). - Jei pralaimėsiu?

Jis ištiesia per stalą plačiai išskėstą plaštaką.

Melutisas pasirausia savo stalo stalčiuje, išsitraukia penkių frankų monetų ritinėlį, atimtą iš legionieriaus, ir įdeda jam jį į saują.

Propas išvynioja foliją, išrikiuoja penkias monetas ant stalo, prieš stiklinę. Nė žodžio daugiau netardamas, nuleidęs galvą, kad akys būtų sulig

stiklinės briauna, pradeda savo mėgstamą žaidimą, demonstruojantį jo miklumą.

Pirmoji moneta: kavos lygmuo pakyla, bet kava neišsilieja.

Antroji moneta: kava neišsilieja.

Trečioji moneta: kava neišsilieja.

Abu vyrai pasilenkę, kiekvienas iš savo pusės, įbedę žvilgsnį į popierinę stiklinę. Juodo skysčio kepuraitė, neįtikėtinai išsipūtusi, pakilusi virš krašto. Mirtinoje tyloje dešine ranka legionierius paima ketvirtą monetą, paneria ją į kavą, neleisdamas patekti orui. Iš stiklinės neišsilieja nė lašas.

Šią akimirką į kabinetą įeina Miuratis ir dar vienas inspektorius. Smakrą parėmęs ant sukryžiuotų rankų, Melutisas ženklu parodo jiems, kad nejudėtų. Propas beveik nekrypteli.

Propas (tyliai). - Paskutinė, faraone.

Prikandęs žadą, jis pamerkia monetą į skystį, truputį kilsteli ir paleidžia.

Ir kava staiga išsilieja.

Abu vyrai, pasilenkę virš stalo, akimirką sustingsta, sulaikę kvapą, tarsi būtų sustojęs laikas.

Melutisas pirmasis atsilošia kėdėje. Jis nesišypso. Neatrodo itin patenkintas. Dabar jis tenori vieno - žadėtos informacijos.

O Propas žiūri, įsmeigęs žvilgsnį, netikėdamas savo akimis, į išsiliejusį ant stalo skystį.

Melutisas (šiurkščiai). - Jei nepažįsti Barano, tai kodėl movei kaip galvą pametęs Orli aerouoste? Kodėl? Dėl ko buvo nerami sąžinė?

Kad priverstų Propą pažiūrėti į jį, inspektorius atgalia ranka nužeria stiklinę su kava per visą kambarį.

Melutisas. - Klok teisybę!

Jo abu pavaldiniai stovi nebylūs už legionieriaus. Šis, pagaliau atsitokėjęs, atgauna savo nerūpestingą povyzą: jei pralaimėjo, tai pralaimėjo...

Propas. - ...Ketvirtadienio naktį lėbavau su tokiais tipeliais Neji... Puota blogai baigėsi... Galite patikrinti.

Melutisas, įsmeigęs į legionierių akis, iš peties daužo stalą.

Melutisas (maurodamas). - Meluoji!

Propas abejingai gūžteli pečiais, tarsi sakydamas: "Nori tikėk, nori - ne". Jo krėslas, kaip ir inspektoriaus, sukiojasi. Nesidėdamas į širdį vyresniojo inspektoriaus nusiteikimo, jis atsispiria koja ir apsisuka, leisdamas suprasti, kad nenori jo matyti.

63.

Francas Propas, baigęs suktis ant kėdės, atsiduria veidu priešais kabineto duris. Bet dabar jau prašvitę, lempos užgesintos. Tarpduryje, atvesti inspektoriaus, stovi storulis su trumpa barzdike ir du jo bendrai, dalyvavę tą vakarą pasilinksminime.

Iš netvarkingų apdarų ir iš veidų matyti, kad jie buvo ištraukti iš lovų.

Kabinete, be jų, yra Melutisas ir Miuratis.

Akimirką tie trys liudytojai tylėdami, tarsi užburti, spokso į Propą. Legionierius skutasi elektrine mašinėle. Jo veidą puošia įprastinė šypsena, itin įžūli, itin patenkinta.

Storulis. - Tai jis.

Propas (nenatūraliu ir mechaniniu balsu). - ...Tėtės nėra! Tėtės nėra!..

Jis vėl apsisuka ant kėdės ir ramiai skutasi toliau. Storulis apsigręžia ir išeina. Du kiti vyriškiai, prieš išeidami paskui jį, tik pritariamai linkteli į vyresniojo inspektoriaus pusę.

Vyresnysis inspektorius uždaro paskui juos duris. Jis vėl vienas su Propu. Prieina susimąstęs prie stalo ir kreipiasi į jį šįsyk su kažkokiu neprofesiniu susidomėjimu, tarsi neįstengdamas kažkuo patikėti ar kažką suprasti.

Melutisas. - Ant besisukančio disko platformos garaže?

Jis pirštu vedžioja ant stalo ratus. Propas tvirtai linkteli, kad taip.

Melutisas. - Ir tu galėjai panorėjęs sustabdyti?

Propas vėl patvirtina galvos linktelėjimu ir vedžioja skustuvu aplink šypseną, kuriai nusispjaut į visą pasaulį.

Melutisas (aiškiai susižavėjęs). - O kokia buvo ta mergina?

Propas. - Per graži tau, faraone.

Nelaukta yra tai, kad Melutisas, toli gražu nesupykęs, pritariamai linguoja galva.

64.

Baranas staiga pabunda ir atsisėda panelės Austerlic lovoje su baldakimu.

Vaterlo šalia nėra.

Saulė veržiasi į miegamąjį pro langų užuolaidas. Lauke visai šviesu.

Baranas šoka iš lovos, jis apsirengęs pono Austerlico mėlyna pižama. Skubiai basnirčia perbėga per butą, ieškodamas merginos.

Jos nėra ir virtuvėje.

Baranas grįžta į svetainę. Lygiai tą akimirką atsiveria laukujės durys. Pasirodo Vaterlo, įsispraudusi į siaurą lietpaltį - skaisti, gražiai susišukavusi, džiugiai nusišypso ir, uždariusi duris, atsiremia į vieną sąvarą. Rankose laiko tos dienos laikraščius.

Vaterlo (švelniai). - Kodėl tu neatsiradai anksčiau?

Baranas. - Anksčiau negu kas?

Vaterlo. - Anksčiau negu visa šita... Prieš tris mėnesius, savaitę, pati nežinau kada!

Ji prieina prie jo, pasistiebia ant pirštų galų ir pabučiuoja į lūpas.

Baraną, atrodo, jos sugrįžimas tik pusiau nuramino.

Nė žodžio netardamas, pasuka vestibiulio link, atidaro duris į vonios kambarį. Atsuka vonios čiaupus.

Vaterlo atseka įkandin, nusivelka lietpaltį. Po lietpalčiu ji užsitraukusi tik juodą vilnonį triko, panašų į tuos, kuriuos dėvi gimnastai.

Žiūri į Baraną, sklaistantį švarius marškinius, kuriuos ji jam paruošė. Ji nusiteikusi jausmingai, bet dar truputį baiminasi.

Vaterlo. - Tai tėtės marškiniai.

Ji eina prie treniravimosi dviračio, stovinčio viename vonios kambario kampe. Padėjusi rankas ant vairo, ima lėtai minti pedalus.

Baranas prisėda ant vonios krašto ir tikrina vandens temperatūrą.

Baranas. - Koks tas tavo tėvas?

Vaterlo. - Įstabus. Kodėl?

Baranas. - O motina seniai mirusi?

Vaterlo. - Mirė, kai aš atėjau į pasaulį.

Baranas. - Jis antrąkart nevedė?

Vaterlo. - Ne... Bet kodėl tu klausi?

Ji liovėsi sukusi pedalus. Baranas trukteli pečiais, pakeičia pokalbio temą.

Baranas. - Ką rašo laikraščiai?

Mergina vėl ima minti kojomis.

Vaterlo (tarsi niekur nieko). - Amerikietis prisipažino, kad buvo rūsyje su tavimi.

Barano nereagavimas į tai, ką jis laiko absoliučiu dalyku, stulbinantis. Jis net negūžteli pečiais. Netiki, štai ir viskas. Tarsi būtų neišgirdęs, toliau leidžia vandenį į vonią: karštas vanduo, šaltas vanduo, o mintys kažkur kitur.

Baranas (romiu balsu). - Šiąnakt sapnavau vandenį... Visur buvo pilna vandens... *(Patylėjęs)* Pažinojau žmogų, kuris Indokinijoje išsėdėjo duobėje, pilnoje vandens... Aštuoniolika valandų... Vienas... Tai bent vyrukas.

65.

Beveik tuo pat metu, inspektorių kambaryje, Neji.

Lempa, kuria naudojamasi tardymo metu, nukreipta ne į kaltinamąjį, bet į policininką, sėdintį už stalo. Ji tai užgęsta, tai užsidega. Policininkas taiso laidą: kažkur dingsta kontaktas.

Sėdėdamas krėsle prieš jį, kramsnodamas sumuštinį ir gurkšnodamas alų, Propas skaito laikraštį.

Prie kito stalo inspektorius Gorikas šepetėliu valo rašomosios mašinėlės klavišus.

Propas (neutraliu balsu). - Šlykštu, kai spausdinami tokie melai!

Nusviedžia laikraštį toli nuo savęs. Į jo žodžius atsiliepia pašaipus balsas.

Melutisas. - Tai tam, kad įvarytume baimės tavo draugui Baranui.

Vyresnysis inspektorius stovi kambario tarpduryje, ką tik grįžęs iš lauko. Nusivelka lietpaltį. Atrodo pailsėjęs, pasitikintis savimi ir net šypsosi, artėdamas prie savo belaisvio.

Propas (gūžteli pečiais). - Koks jis man draugas! Užtat jam ir nusispjaut.

Legionierius žiūri Melutisui tiesiai į akis. Ir jo veidą vėl puošia šypsena.

Propas. - O jei, tarkim, jis mano draugas!.. Žinai, ką jis galvoja? Kad aš ne koks šunkara. Todėl jam vis tiek nusispjaut!..

Vyresnysis inspektorius linguoja galva, savaip įvertindamas šio samprotavimo teisingumą. Bet dabar jo eilė smogti smūgį. Jis išsitraukia iš viršutinės švarko kišenės popierių.

Melutisas. - O aš, kaip matai, paklausiau tavo patarimo. Liepiau dar kartą apžiūrėti seifą. *(Pauzė).* Iš niekur jis jokios kombinacijos negavo. Jei specialistas neapsirinka, jūs išbandėte jų tris ar keturis tūkstančius, kol suradote tikrąją. Teisingai?

Propas neatsiliepia, jo akys nieko nesako. Inspektorius numeta jam popierių, kurį laikė rankose. Jame raudonu rašalu įrašyti tik septyni kombinacijos skaitmenys.

1861815

Melutisas. - Atleisk, Francai, teks tave

nuliūdinti. Jei būtumėt ėmę visas galimas kombinacijas pagal eilę, būtumėte gerokai anksčiau užtikę gerąją. Pasirodo, čia reikia matematikos.

Nuleidęs akis, Propas žvelgia kurį laiką į popierių, paskui, užuot atsakęs, prapliumpa juoku.

Melutisas, kuris iki tol atrodė labai patenkintas savimi, išbąla ir įtariai žiūri į legionierių.

Propas perlenkia popierių du kartus, kad paaiškintų inspektoriui, kas jį taip pralinksmino. Jis daro tai taip, kad perlenkimais skaitmenų kombinacija pasidalija į tris dalis.

18/6/1815

Propas. - Tu išmanai istoriją, faraone?.. Lyg ir panašu į datą?

Melutisas paima popierių, žiūri į jį, į Propą. Atsako lengvai truktelėdamas pečiais, nes, šiaip ar taip, ši smulkmena neturi reikšmės jo vedamam tardymui.

Melutisas. - Vaterlo mūšis.

66.

Šaltas šviesus vidurdienis Orli aerouoste.

Aerouosto aikštelėje stovi plieninės spalvos automobilis "D. S.", už vairo sėdi Vaterlo. Ji dėvi tą patį šviesų lietpaltį, kaip rytą, kai grįžo namo, į savo butą, pas Baraną.

Žiūri pro priekinį stiklą, kaip mašinos link eina jauna moteris leopardo kailiniais, ką tik išėjusi iš muitinės salės su lagaminėliu rankoje - Izabelė.

Vaterlo pasilenkia atidaryti automobilio durelių. Izabelė sėdasi šalia jos ir užtrenkia dureles.

Iš pradžių jos tylėdamos žiūri viena į kitą. Jos puikiai viena antrą pažįsta, jas sieja ramus prieraišumo jausmas, bet šią minutę, šitaip susiklosčius įvykiams, jų žvilgsnyje atsispindi kažkoks liūdnas nerimas.

Vaterlo (tyliai). - Pinigai pas tėvą?

Izabelė tik linkteli galva, kad taip. Šalia Vaterlo, už kurią yra vyresnė keliolika metų, ji nė kiek nepanaši į tą Izabelę, kurią pažino Baranas, tai kita moteris.

Vaterlo. - Kaip jis?

Izabelė parodo laikraštį, kurį laiko rankoje - ji, matyt, bent keletą kartų jį perskaitė, skrisdama lėktuvu.

Izabelė. - Kas, tu manai, po viso šito bus?

Vaterlo nuleidžia galvą ant jaunosios moters peties. Ji aiškiai ieško paramos - motinos ar vyresnės sesers paramos. Izabelė, beje, kalba savo įprastu įsakmiu tonu.

Izabelė. - Tik ne čia, prašau tave. Laikykis tiesiai.

Mergina paklūsta. Ji vėl tvirtai įsitaiso prieš vairą, įjungia starterį ir lėtai vairuoja mašiną prie išvažiavimo iš aikštelės.

67.

Per "D. S." priekinį stiklą teka muilino vandens srautai. Mašina važiuoja pirmyn autoserviso automatinės mašinų plovyklos bėgiais. Apsirengę geltonais neperšlampamais drabužiais

vyrai pluša, mazgodami mašinos kėbulą, paskui ją ima šiūruoti didžiuliai elektriniai šepečiai.

Mašinoje, ant priekinių sėdynių, užsidariusios langus, sėdi Izabelė ir Vaterlo. Dabar jos gali visiškai saugiai kalbėtis, atskirtos nuo pasaulio labiau negu akvariume.

Vaterlo. - ... Aš nenorėjau žudyti to sargybinio. Bet jis mane užklupo, kai ėjau su pinigais iš saugyklos... Ėmė šaukti...

Izabelė. - Kodėl man nieko nesakei penktadienį vakare?

Vaterlo. - Kad imtų nerimauti tėvas?

Ji purto galvą, vos neraudodama. Izabelė, ramindama, uždeda jai ant peties ranką, valandėlę pamąsto, veide spindi ryžtas ir átkaklumas. To, kas padaryta, nebepakeisi. Dabar reikia ištaisyti Vaterlo klaidas.

Šoninius langus šluoja didžiulės baltų putų srovės.

Izabelė. - Tu, aišku, nežinai, kur dabar Baranas?

Dideliam jaunosios moters nustebimui, Vaterlo teigiamai linkteli galva.

Vaterlo. - Pas mane.

Izabelė. - Pas tave?

Vaterlo. - Taip, tėvo bute! Pas mus!.. Jis nori, kad atneščiau jam tavo medicinos kortelę.

Iš lauko pusės burgzdami šiūruoja stiklus dideli juodi šepečiai.

Izabelė. - Jeigu jis tiki ta kortele, tegul eina ir pats ją pasiima. Nusivesk jį šį vakarą į rūsį. *(Lyg ir suabejojusi akimirką, ryžtasi)* Kur jo revolveris?

Vaterlo persigandusi purto galvą. Nepajėgia ištarti nė vieno žodžio.

Izabelė (atšiauriau). - Kur jo revolveris?

Jaunoji mergina tebetyli, bet jos žvilgsnis nejučiomis nukrypsta į automobilio skyrelį pirštinėms. Izabelės žvilgsnis nuslenka ta pačia kryptimi.

Vaterlo (pati save padrąsindama). - O paskui važiuosime pas tėvą?.. Gyvensime kaip anksčiau?

Izabelė ištraukia iš skyrelio sunkų "Smito ir Vesono" revolverį, beveik nežvilgtelėjusi į jį, įsideda į lagaminėlį. O paskui žiūri į Vaterlo, užjausdama jos nostalgiją, liūdesį, kuriuos išsako dviem žodžiais, ištartais valdingu balsu.

Izabelė. - Kaip anksčiau.

68.

Tvyksint fotoaparatų blyksnėms, fotoreporteriai, bėgdami atbulomis, lydi būrį policininkų, apsupusių Propą ir Melutisą.

Viskas vyksta Kriminalinės brigados koridoriuose.

Legionierius ir vyresnysis inspektorius surakinti vienas su kitu antrankiais.

Nustelbdami blyksnių spragsėjimą, iš visų pusių aidi padriki klausimai: "Kas šovė į sargybinį?.." "Jie turėjo seifo kombinaciją?" "Ar tiesa, kad Baranas simpatizavo F. L. N.*?" "Ar jis buvo ultradešinysis fanatikas?"

Jie grūdasi pirmyn - aplinkui baisinga maišatis, žaibuoja blyksniai, vyrai stumdydamiesi stengiasi prasiveržti prie Melutiso, o policininkai šiurkščiai stumia juos šalin.

** F. L. N. - Nacionalinio išsivadavimo frontas Alžyre*

Vienas įžūlesnis žurnalistas čiumpa vyresnįjį inspektorių už peties.

- Inspektoriau!.. Barano lagamine rasta tik viena pora pirštinių. Vadinasi, jis buvo vienas!

Melutisas piktai kilsteli dešinę, ryškiai apšviestą ranką, tuo pačiu judesiu pakeldamas prirakintą prie jo kairę Propo ranką.

Kito atsakymo į žurnalisto klausimą nėra - tik tos dvi sukaustytos antrankiais rankos.

Paskui vėl ima blyksėti fotoaparatai, būrys žengia toliau, lydimas balsų klegesio.

Už poros žingsnių vėl sustoja. Apsuptas savo vyrų, kuriems vargais negalais sekasi skinti jam kelią, Melutisas persimeta keliais žodžiais su vienu savo kolega.

Melutisas. - Veduosi jį į apatinį aukštą... Jis įsivėlęs į dar vieną bylą.

O kreipdamasis į žurnalistus sako:

Melutisas. - Ponai, dėl Dievo meilės... Viską sužinosite, perskaitę savo įprastinį laikraštį!

Pro šitą pokalbį prasiveržia Propo balsas. Jis sužavėtas ir kalba garsiai, bet aiškiai nuskamba tik paskutiniai jo sakiniai.

Propas. - ...Aš nepažįstu Barano... Betgi paprašykite jį, kad susisiektų su manimi... Aš niekad nesiskiriu su šituo ponu, vyresniuoju inspektoriumi Melutisu!

Ir dabar jis linksmai kilsteli savo kairę ranką, o su ja ir dešinę Melutiso ranką, surakintas per riešus. Pasigirsta šaižus skambutis.

69.

Skambutis nutyla.

Vaterlo atidaro laukujes duris. Tarpduryje stovi kokių keturiasdešimties metų moteris - su paltu, rankoje laiko sulankstytą laikraštį.

Vaterlo, apsirengusi sijonu ir megztiniu, su akiniais ant nosies, rankoje laiko atverstą storą medicinos knygą, burnoje įsikandusi parkerį.

Vaterlo (išsiėmusi iš burnos parkerį). - Atleiskite, Žilberta, bet ruošiuosi baisiai sunkiam egzaminui. Sutvarkysite butą rytoj.

Žilberta. - Galėjote įspėti.

Vaterlo. - Man labai nemalonu, Žilberta.

Patarnautoja nustebusi, kad jai net neleidžiama įeiti. Vaterlo užstoja praėjimą, bet per šios petį ji meta nepatiklų žvilgsnį į butą.

Žilberta. - Atnešiau laikraštį. Ten rašo, kad jūs padėjote žudikui.

Vaterlo (suglumusi). - Aš?

Moteris. - Taip, kai jis tikrino tarnautojų sveikatą.

Vaterlo, ir pasijutusi nesmagiai, ir kartu su palengvėjimu, linguoja galvą, paima laikraštį.

Žilberta. - Gerai. Einu.

Ji nueina. Vaterlo uždaro duris. Už jos, prisispaudęs prie sienos, stovi Baranas, jo akis slepia tamsūs akinių stiklai, apsirengęs jis tamsiai mėlynu pono Austerlico apsiaustu.

Mergina jam nusišypso, nusiima akinius.

Čia pat kažkas vėl paskambina.

Vaterlo, susierzinusi, kad grįžo patar-

nautoja, atveria duris, vėl slėpdama už savęs Baraną.

Bet tarpduryje stovi ne patarnautoja, o du Melutiso pavaldiniai, inspektoriai Miuratis ir Godaras.

Miuratis. - Kriminalinė policija, panele.

Vaterlo staiga tarsi suakmenėja.

Miuratis. - Jūs - Dominika Austerlic, studentė medikė?

Mergina sustingusia iš siaubo širdimi neryžtingai linkteli galva.

Miuratis (įeidamas). - Norime užduoti jums keletą klausimų.

Vaterlo lieka tik žengti atatupstai, plačiau atlapojant duris, kurios slepia Baraną.

Inspektorius Godaras atsigręžia į duris, kurių ji neuždaro, siekia uždaryti jas pats.

Vaterlo (su nevilties įkvėpta drąsa). - Palikite!.. Tuoj grįš patarnautoja!

Ji ištaria šiuos žodžius truputį per garsiai, truputį per greitai, ir policininkai įdėmiai žiūri į ją, paskui į duris.

Jie taip pat pastebi, kad iš sutrikusios Vaterlo rankų ant grindų iškrito laikraštis, kurį jai buvo įdavusi patarnautoja.

Pagaliau jie įžengia į svetainę.

Miuratis. - Jūs tris dienas padėjote daktarui Dinui Baranui...

Svetainės durys užsidaro paskui abu vyrus ir Vaterlo, vidury žodžio nutraukdamos jų pokalbį.

Įsivyravusioje tyloje Baranas atstumia durų sąvarą, už kurios slėpėsi. Sustingęs, įsitempęs, su tamsiais akiniais ant akių, veidas it iš marmuro.

Baranas meta žvilgsnį į laikraštį, gulintį ant grindų.

Šisai sulankstytas taip, kad pirmame puslapyje matyti riebių raidžių antraštės galas ir didelė nuotrauka.

Štai tos antraštės galas:

PASKAMBINK MAN.

Fotografijoje - stambiu planu, juodoje, grūdėtoje - Propas Kriminalinės brigados koridoriuje, iškėlęs ranką, prirakintą prie Melutiso rankos.

Baranas tyliai apeina atvirąją durų pusę ir pasišalina.

70.

Inspektorių kambaryje Gorikas pakelia stovinčio ant stalo telefono ragelį. Sprendžiant iš veido išraiškos, jis girdi kažką didžiai nepaprasto.

Atsigręžia į Melutisą, kuris stovi prie lango, vienmarškinis, atleidęs kaklaraiščio mazgą.

Propas taip pat čia. Nusisukęs nugara, jis žvelgia pro langą į didžiuosius Defansos kvartalo pastatus, laisvus žmones namų narvuose.

Gorikas. - Šefe!.. Čia toks, kuriam jūros marios iki kelių! Mus su juo sujungė komutatorius. *(Smakru jis parodo į legionierių)* Nori pasikalbėti su juo.

Melutisas čiumpa telefono ragelį.

Melutisas. - Kas jūs?

Barano balsas. - O jūs?

Melutisas (nedvejodamas). - Francas Propas.

Kitame laido gale Baranas su tamsiais

akiniais ant nosies neatpažįsta nepakartojamo amerikietiško legionieriaus akcento, bet apsispręsti jam nereikia nė sekundės.

Baranas. - Laba diena, mesjė Propai. Man apmaudu dėl to, ką dėl manęs išgyvenate.

Melutisas atkelia ragelį nuo ausies, truputį nusivylęs, kad sumanyta klasta nepavyko.

Melutisas (Gorikui). - Ar jie komutatoriuje gali nustatyti, iš kur skambinama?

Gorikas patvirtindamas linkteli galva. Prie jų švytėdamas prieina Propas. Melutisas perduoda jam ragelį, o pats paima ausinę.

Propas (į ragelį). - Dabar jau ne jis, tai aš. Kas kalba?

Barano balsas. - Dinas Baranas.

Propas. - Aš tavęs nepažįstu, ponas Baranai, bet esu visa širdimi su tavimi.

Tai sakydamas legionierius, išsiepęs visus dantis, šypsosi vyresniajam inspektoriui, kuris klausosi mediniu veidu.

Propas. - ...Kuo galėčiau būt naudingas?

Barano balsas. - Koks jis, tas Melutisas?

Propas. - Būna ir blogesnių... Šiaip ar taip, jis dabar klausosi, ką tu sakai.

Iš tiesų, vyresnysis inspektorius nepraleidžia nė vieno jų pokalbio žodžio ir nenuleidžia nuo Propo įdėmaus, skvarbaus žvilgsnio.

Kitame laido gale, atsirėmęs į baltą telefono automato sieną - jo žvilgsnį slepia tamsūs akiniai - Baranas trumpam nutyla. Paskui:

Baranas. - Tegul jis ateina į Bovo kavinę, Bretejo aikštėje, ketvirtą valandą. Žinoma, vienas... kaip tau atrodo, ar tai įmanoma?

Pasilenkęs virš stalo, kur stovi telefonas, Propas žvilgsniu klausia Melutisą. Bet vyresniojo

inspektoriaus veidas nieko nereiškia, nebent vis blogėjančią nuotaiką.

Propas. - Pabandysiu jį įkalbėti... O dabar nešdinkis: jie tave suseks.

Barano balsas. - Išsisuksiu, neimk į galvą.

Propas (šypsodamasis). - Aš ir neimu.

Jau bedėdamas ragelį, legionierius žvilgteli į įsitempusį Melutiso veidą ir persigalvoja.

Propas. - Sakyk, kokios ten, laisvėje, merginos?

Kitame laido gale Baranas, nustebęs, bet su šypsena lūpose, atsigręžia kažko pasižiūrėti. Nusiima tamsius akinius.

Baranas. - Su kaukėmis. Inkognito. Neperprantamos.

Dabar mes matome, kad jis skambina iš tos rūbinės Val de Grase, kur prieš keletą dienų lankėsi legionierius, ieškodamas gydytojo, kuris sutiktų vykti į Kongą.

Šviesiaplaukė gailestingoji sesutė, Propo draugužė, stovi daugmaž kaip tada. Apsirengusi baltu chalatu, ji kilsteli marlinę kaukę, kurią buvo beužsidedanti, ir nusišypso Baranui.

Baranas (į ragelį). - Pasitaisau. Be kaukių! Perprantamos!

Propas. - *Yeahh!..*

Ir legionierius padeda ragelį, juo labiau patenkintas, kad iš to, kas buvo pasakyta, Melutisas nesuprato nieko.

Vyresnysis inspektorius taip pat padeda į vietą ausinę. Įsmeigia į Propą piktas, kerštingas akis, bet nešaukia, visą savo įsiūtį išsako prislopintu balsu:

Melutisas. - Ateityje atsimink, kad asmeniški pokalbiai telefonu draudžiami.

Bretejo aikštė. Popietis.

Inspektorius Melutisas su lietpalčiu žingsniuoja šaligatviu, stabteli, paspiria tuščią degtukų dėžutę į lataką, paskui įeina į Bovo kavinę.

Atsiremia nugara į bufetą, prie kasos.

Melutisas (šeimininkei). - Stiklinę baltojo.

Jam pripila. Melutisas nesidairo, neieško Barano. Laukia.

Šeimininkė, kelneris, lankytojai, sėdintys už stalo, įduria į policininką akis, tiksliai įspėję, kad tai policininkas.

Paskui suskamba telefonas. Šeimininkė pakelia ragelį ir atsigręžia į Melutisą, gurkšnojantį savo baltąjį vyną.

Šeimininkė. - Inspektorius Melutisas - tai jūs?

Melutisas, nieko neatsakydamas, paima ragelį, kurį ji ištiesia jam per bufetą.

Melutisas (į ragelį) - Kur tu, dakai?

Baranas. - Netoliese. Galite mane pamatyti.

Melutisas atsigręžia. Pro kavinės langus jis mato aikštėje telefono automato būdelę. Ir už šitos būdelės stiklų, penkiasdešimties žingsnių atstumu, stovi Baranas, tamsiai mėlynu pono Austerlico apsiaustu ir, prispaudęs ragelį prie ausies, žiūri į jį.

Šie du vyrai susitinka pirmą kartą. Jie stebi vienas kitą - per tuščią erdvę. Triukšmas kavinėje, triukšmas gatvėje jiems staiga nutilo.

Baranas. - Jei pajudėsite iš vietos, daugiau manęs nepamatysite.

Melutisas. - Aš nejudu, kalbėk.

Baranas. - Franco Propo su manim rūsyje nebuvo.

Melutisas. - Tai tu čia tik tam atsidanginai, kad šitą pasakytum?

Gydytojas būdelėje stebi ir Melutisą, ir aplinką.

Baranas. - Ne tik tam... Revolverio aš neturiu, sargybinio aš nenužudžiau, pinigų nepaėmiau. Kai seifą atidariau, jis buvo tuščias.

Melutisas dėbteli baisiomis akimis į besiklausančią kavinės šeimininkę. Ji nusigręžia. Jis vėl stebi Baraną pro stiklą.

Melutisas. - Jei visa tai tiesa, eime su manimi kabinetą!

Baranas. - Ateisiu. Tik duokite man laiko iki vidurnakčio.

Melutisas. - O kur tu eisi?

Baranas. - Į kiną.

Aplinkinis triukšmas staiga vėl pratrūksta. Bretejo aikštėje ir kavinėje įprastinis žiemos popietis.

Abu vyrai nenuleidžia vienas nuo kito akių. Paskui vėl stoja tyla.

Melutisas. - Sutinku, Pelene. Iki vidurnakčio. Bet įspėju: sulig mažiausiu bandymu į šalį - neišneši sveiko kailio!

Baranas. - Nejudėkite iš vietos, aš nešu savo kailį.

Gydytojas pakabina ragelį.

Stebi pro būdelės langus inspektorių, kuris taip pat pakabina ragelį ir stovi nejudėdamas prie kavinės bufeto.

Baranas išeina iš būdelės, perkerta aikštę, staiga vėl subildėjus eismui, ir nutolsta plačiais žingsniais.

Melutisas kavinėje išsitraukia iš vidinės lietpalčio kišenės mažytės racijos anteną. Kalba ramiu balsu.

Melutisas. - Sekite jį. Nelieskite.

Kitoje aikštės pusėje ant suolo sėdi Gorikas. Jis taip pat išsitraukia iš apsiausto anteną ir kalba stodamasis.

Gorikas. - Einu, šefe.

Kol jis atseka tarp praeivių Baraną, jį lydi prislopęs, bet atpažįstamas Melutiso balsas.

Melutisas. - Priešais jį eina Miuratis. Mikliau.

Baranas iš tiesų praeina, nieko nenumanydamas, pro inspektorių Miuratį, kuris dedasi sekąs akimis merginą gražiomis kojomis.

Iš antrojo pavaldinio kišenės pasigirsta Melutiso balsas:

Melutisas. - Tavo eilė, Miurati.

Šisai pasileidžia įkandin Barano, beveik lipdamas jam ant kulnų.

Melutisas. - Oo! Atsargiau!... Pamažiau!..

Ir Miuratis, sekdamas iš tam tikro nuotolio gydytoją, paklūsta Melutiso nurodymams, kaip orkestro muzikantas dirigentui.

72.

Ant šviečiančio ekrano - vienas šalia kito du didžiuliai pirštų atspaudai.

Mes patalpoje, kuri skęsta tamsoje.

Atspaudas kairėje labai ryškus. Atspaudas dešinėje išgleizotas, beveik neįžiūrimas. Tačiau viršutinėje tų dviejų šviečiančių atvaizdų dalyje yra panašumo.

Moteris. - Dešinysis atspaudas aptiktas ant vieno automato rūsyje. Bet tai negali būti įkaltis, jis per daug neryškus.

Melutisas. - Aš nugabensiu Propą į "SINTEKO" ir atnešiu jums gerą.

Šviesa užsidega. Tai kriminalinės ekspertizės laboratorija. Moteris pilku chalatu, kuri kalbėjo, atsigręžia į inspektorių Melutisą, stovintį už jos, įremia į jį žvilgsnį, kuriame atsispindi daugiau negu nepritarimas: lyg ir kokia baimė, sumišusi su pasidygėjimu.

Vyresnysis inspektorius puikiai tai jaučia. Akimirką nuleidžia akis, bet tuoj pat pakelia.

Melutisas (staiga įsiutęs). - Darau tai, ką privalau daryti! Net jei Baranas nenužudė sargybinio, jis buvo ten! Ir Propas buvo su juo! Ir žinote ką? Jie vėl pradės tą patį iš naujo! Vieną gražią dieną jie vėl pradės tą patį iš naujo!

Laborantė nusigręžia, nedrįsdama nieko sakyti viršininkui. Ji užgesina pirštų atspaudų atvaizdus.

Melutisas (ramiau). - Darau tai, ką privalau daryti.

73.

Vaterlo lovos su baldakimu galvūgalyje dega lempa.

Ant jos guli Baranas atmerktomis akimis.

Jis jau nusimetęs pono Austerlico drabužius, apsirengęs tais pačiais marškiniais, kostiumu, apsiaustu, kaip tada rūsyje.

Staiga jis strykteli kaip laukinis žvėris.

Pereina per miegamąjį, vestibiulį, didžiąją svetainę. Įžengia į virtuvę.

Vaterlo stovi ten prie atidaryto šaldytuvo. Laiko dešinėje rankoje kiaušinį. Ji tokia susinervinusi, jog, pasirodžius Baranui, sutraiško kiaušinį saujoje.

Apsirengusi baltu apsiaustu, pasiruošusi išeiti.

Žiūri į Baraną, apgraibomis ieško servetėlės rankoms nusišluostyti, stengiasi atrodyti rami.

Baranas. - Laikas, Vaterlo.

Atsakymo nelaukia. Pereina per svetainę ir pasuka prie laukųjų durų.

Vaterlo pirmoji atsiranda prie durų, kai Baranas prieina, ji stovi atsirėmusi į jas, išskėtusi kryžiumi rankas, veblena susijaudinusiu balsu, kuris pamažu užlūžta ir kurį pagaliau nuslopina rauda.

Vaterlo. - Neikime. Maldauju, neikime!.. Išvažiuokime toli, nesvarbu kur!.. Moku virti spageti. Galėsi rūkyti tėtės cigarus. Myliu tave... Laikysiu egzaminus. Skaitysiu Prustą. Kreipsiuosi į tave trečiuoju asmeniu, kaip į valdovą. Išmoksiu gerai mylėtis lovoje... Bet maldauju: neikime!

Baranas sustingsta ir porą sekundžių žiūri į ją, merginos akyse - ašaros ir baimė.

Baranas. - Man reikia tos kortelės.

74.

Defansos kvartalas, šviečia gatvės žibintai, bet šaligatviai ištuštėję. Judėjimas aprimęs, vienuoliktos valandos žiemos vakaro nuslopę garsai. Šalta.

Trisdešimtyje "SINTEKO" aukštų tamsu ir tylu.

Tuščioje gatvėje, už stiklinio pastato, užgęsta Vaterlo mašinos žibintai.

Baranas ir mergina išeina iš automobilio, kiekvienas iš savo pusės. Gydytojas, paėmęs Vaterlo po ranka, vedasi ją prie atsarginių durų, kurių raktą ji turi.

Jie įeina, paprasčiausiai uždarydami paskui save duris. Tyliai ima leistis laiptais žemyn, į rūsį.

Pusiaukelėje Baranas stabteli ties langeliu, iš kurio matyti didžiulis bendrovės garažas. Jis mato iš viršaus stiklinėje būdelėje sargybinį, skaitantį laikraštį.

Leidžiasi toliau žemyn.

Apačioje jie eina per katilinę, po milžiniškais raudonais ir baltais vamzdžiais, iki didelių sustumiamų plieninių durų.

Tuo pačiu raktu, kaip viršuj, Vaterlo atrakina siauras dureles šitose duryse. Jie patenka į raudonąjį labirinto kvartalą su ilgais tyliais koridoriais, apšviestais naktinių lempelių.

Iš vidaus sustumiamos durys - didžiulis, nuo grindų iki lubų, pano, reklamuojantis vieną lūpų dažų markę. Tai spalvota fotografija, vaizduojanti milžinišką moters veidą su bučiniui praverta burna. Taigi meilužiai įeina į labirintą pro vieną šios burnos, šio veido dalį.

Šiek tiek vėliau kambaryje, kuriame ji dirbo medicinos apžiūros metu, Vaterlo naršo po stalčius, traukia kaip pakliuvo iš lentynų aplankus, nevykusiai apsimeta ieškanti Izabelės Moro medicinos kortelės.

Jos rankos tirta. Per skubą jai iš rankų ant

grindų iškrinta kažkokie popieriai, ji puola jų pakelti, niekaip neįstengia įkišti jų į vietą.

Ji taip baisiai sutrikusi, jog viską meta šalin ir susineria rankas, kad jos netirtėtų.

Čia ji nukreipia žvilgsnį į Baraną, kuris stovi nejudėdamas tarpduryje, susikišęs rankas į apsiausto kišenes.

Įsmigęs į ją gydytojo žvilgsnis griežtas ir kartu ramus. Kaip ir balsas, kuris nuskamba pagaliau kambario tyloje.

Baranas. - Tu nuoširdžiai padirbėjai, Vaterlo. Bet mes einame į pabaigą, na, pirmyn.

Mergina baltu apsiaustu, išblyškusi kaip numirėlė, stengiasi susitvardyti. Ji pasilenkia ties kartoteka. Ją tebekrečia drebulys.

Baranas. - Tu taip pat jaudinaisi, kai šovei į sargybinį?

Vaterlo, tarsi elektros nutrenkta, su siaubu atsigręžia į jį. Nepajėgdama ištarti nė žodžio, ji purto galvą, stengiasi paneigti. Paskui staiga neištveria, griebia abiem saujom plaukus ir raudodama atatupsta atsitrenkia į kabineto sieną.

Tada ji aiškiai išgirsta koridoriumi artėjančius žingsnius. Lėtai pakelia ašaromis apsipylusį veidą, jos akyse - siaubas.

Kažkas sustoja už Barano. Jam į nugarą įsiremia melsvas revolverio - jo revolverio - vamzdis. Jis neatsigręžia, net neišsitraukia rankų iš apsiausto kišenių.

Baranas. - Kam tu jai įdėjai į rankas mano revolverį, Izabele?

Izabelė. - Kad ji paliktų čia tave apkaltinantį įrodymą. O ne tam, kad iššautų.

Abu kalba natūraliais balsais, beveik mandagiai.

Baranas lėtai apsigręžia.

Izabelė, dešinėje rankoje laikanti sunkų revolverį, apsirengusi tais pačiais leopardo kailiniais, kaip ir per pirmą jų susitikimą Marselyje. Bet tai kita moteris. Toji ten buvo sunerimusi, nuolanki, sentimentali, šitoji - atšiauri, žvilgsnyje - šaltas ryžtas.

Izabelė. - Šiaip ar taip, ji pasielgė teisingai.

Baranas nuleidžia akis į nutaikytą į jį revolverį. Mato priešais žvilgantį būgnelį su tuščiais, be šovinių lizdais, išskyrus vieną - tą, kuris tuoj pasisuks, kai kirs dūžiklis, ir kuriame blizga varinis smaigalys.

Blykstelėjęs akimis, gydytojas pakelia jas į Izabelę, kuri taiko į jį mažiau negu per metrą.

Baranas. - Turi tik vieną šovinį. Įsivaizduok, kad nepataikysi.

Ji atkerta čia pat, ramiai.

Izabelė. - Įsivaizduok, kad pataikysiu.

Paklusdamas Izabelės įsakymui, kai ji šaltai kilsteli ginklo vamzdį, Baranas lėtai traukiasi apžiūros kabineto durų link.

Viena durų pusė pravira ir sudaro statmeną kampą su kitos patalpos siena.

Baranas atatupstas įžengia į kabinetą, kur lempos užgesusios ir viskas išlikę taip, kaip buvo tada, kai, ilgai kalėjęs, jis išėjo iš šito rūsio.

Jam ir į galvą neateina, kad jis artėja prie kito į jį atstatyto pistoleto, kurį laiko vyro ranka. Nutaikytas vamzdis, kol jis traukiasi atbulas kabineto prieblandoje, juda kartu su juo.

Izabelė. - Stok čia. Gerai.

Baranas sustingsta kabineto viduryje, veidu į jaunąją moterį. Staiga jis pastebi,

neišsiduodamas žvilgsniu, kad Melutisas ir vienas jo inspektorių, Miuratis, stovi prisišlieję prie sienos su pistoletais rankoje už atlapų durų, slepiančių juos nuo Izabelės.

Ji sustojo tarpduryje, tiesi su savo leopardo kailiniais. Už jos nebyli, tarsi apkerėta, stovi Vaterlo.

Izabelė. - Kada tu supratai, kad Vaterlo dirba su manimi?

Baranas. - Kai ji man pasakė savo pravardę. Tai buvo seifo kombinacija. Aišku, jums ją davė jos tėvas?

Izabelė. - Ir tai viskas?

Baranas. - Ne. Aš pasirausiau jos bute. Ir radau štai šitą.

Baranas nežymiai makteli smakru Izabelės link.

Policininkai už durų, užgniaužę alsavimą, klauso prisipažinimų, kuriuos išgauna iš Izabelės gydytojas.

Izabelė. - Ką "šitą"?

Baranas. - Savo revolverį. Golfo maiše.

Izabelė. - Ir palikai jį ten?

Baranas. - Norėjau išsiaiškint iki galo.

Tyla. Jaunoji moteris suima "Smitą ir Vesoną", kurį laiko dešinėje rankoje.

Izabelė. - Truputį per daug matei. Man labai gaila.

Gydytojas, įsmeigęs į ją žvilgsnį, jaučia, kad ji tuoj šaus, bando kiek galėdamas laimėti laiko.

Baranas. - O tau buvo gaila, kai lėkei tiesiai ant manęs garaže?

Vaterlo priėjo prie Izabelės su nutekėjusių ašarų žymėmis ant veido. Gal ji nori sustabdyti

pirštą, besitaikantį paspausti revolverio gaiduką? Ji skubiai atsako už draugę.

Vaterlo. - Tai buvo ne ji, tai buvau aš.

Izabelė. - Aš jau buvau Šveicarijoje su pinigais.

Baranas. - Pas Vaterlo tėvą?

Izabelė. - Ne tavo reikalas.

Baranas. - Aš vis dėlto taip pat šios šeimos narys. Paklausk ją.

Jis parodo į Vaterlo, vos ne vos pastebimai linktelėjęs galva. Izabelė nejučiomis sekundei nukreipia akis į merginą. Baranas spėja nerti į šalį, paspnukdamas iš jos šaunamojo lauko linijos. Izabelė kaipmat iššauna. Kulka pataiko į inspektorių Miuratį, staiga iššokusį iš už durų. Jis griūva. Visa tai įvyksta vienu akies mirksniu, kiek reikia nuaidėti šūviui, bet šis mirksnis ištįsęs, kaip esti tada, kai žmogų kankina košmaras.

Vaterlo suklinka iš siaubo, atšokdama atgal. Izabelė čiumpa ją už rankos ir išbėga iš kabineto.

Baranas leidžiasi prie kitų durų į koridorių.

Melutisas puola ant kelių prie nušauto inspektoriaus. Jis šaukia kaip beprotis į savo mažytę raciją.

Melutisas. - Ji šovė į Miuratį! Ji šovė į Miuratį!

Baranas, bėgdamas per baltąjį koridorių, taip pat šaukia visa gerkle:

- Revolveris tuščias!.. Revolveris tuščias!..

Bet jo balsą tuoj pat nustelbia kitas garsas.

Bėgdamos raudonojo kvartalo link, moterys peržengė signalizacijos šviesos pluoštą, ir per visą pastatą nuaidėjo kurtinantis skambutis.

Staiga užsidega lempos. Ūždamos atsidaro išėjimų iš rūsio durys. Į koridorius puola ginkluoti policininkai. Vaterlo ir Izabelė, pasukusios vienoje labirinto kryžkelėje, bėga kiek kojos neša. Susitaršiusiais plaukais, paklaikusios dėl to pavojaus signalo, jos mato, kaip priešais išdygsta vienas Melutiso pavaldinys.

Izabelė tebelaiko dešinėje rankoje Barano revolverį. Visai pametusi galvą, nutaiko tuščią ginklą į policininką, kuris laiko rankoje pistoletą - automatą. Jis metasi šalin, prie sienos, ir paleidžia šūvių papliūpą per koridorių.

Akimirką Izabelė ir Vaterlo sustingsta stačios tarp dūmų ir sienų tinko skeveldrų. Paskui abi tarsi pakirstos krinta ant žemės.

Pavojaus signalas pastate nutilo. Po ką tik čia vyravusios maišaties stoja gūdi tyla.

Šioje tyloje Baranas koja paspiria revolverį, iškritusį iš Izabelės rankos.

Gydytojas stovi žvelgdamas į abi moteris, gulinčias iš abiejų koridoriaus pusių, beveik galva prie galvos taip, kad jų plaukai susipynę ant grindų.

Mato, kad jos negyvos. Nusigręžia. Už poros žingsnių sustingęs ir toks pat nebylus stovi Melutisas, apsuptas savo vyrų.

Vienas jų, Gorikas, prieina prie Barano, paima po ranka ir vedasi baltojo kvartalo link. Praeidamas pro vyresnįjį inspektorių, gydytojas stabteli ir kreipasi į jį lediniu balsu:

Baranas. - Žadėjai iki vidurnakčio. Žinai, kaip vadinasi tas, kuris nesilaiko duoto žodžio?.. Šunkara!

Ir nužygiuoja, apsuptas jį lydinčių policininkų.

Įsižeidęs Melutisas pasižiūri pirmiausia į šalia jo pasilikusius vyrus, automatiškai pasitaiso uniformą, timpteli kaklaraiščio mazgą. Ir staiga, siusdamas iš pykčio, atsigręžia į tolstantį Baraną ir prapliumpa:

Melutisas. - A tau ne geroji fėja! Ne skautas! Pašvilpt man ant tavęs, girdi? Pašvilpt!..

75.

Praėjus pusvalandžiui, nedideliame policininkų būrelyje ant krėslo baltajame koridoriuje, kur savo eilės pas gydytoją laukė tarnautojai, sėdi Baranas.

Melutisas išeina iš kabineto su kokių penkiasdešimties metų vyru, kuris spaudžia jam ranką. Juos lydi "SINTEKO" personalo viršininkas.

Melutisas (kreipiasi į jį lydintį vyrą). - Mano raportą gausite rytoj rytą.

Kol aniedu eina koridoriumi prie liftų, vyresnysis inspektorius ilgai žiūri į Baraną. Pyktis jam dar nepraėjo.

Melutisas. - Eikš čia.

Baranas atsikelia ir eina paskui jį iki saugyklos. Melutisui davus ženklą, vienas policininkas pastumia pano "Visi kartu" ir nuspaudžia rankenėlę, atidarančią šarvuotąsias duris.

Betoninėje skrynioje, parietęs kojas ir apkabinęs jas rankomis, nuleidęs galvą, visiškai nejudėdamas, ant grindų sėdi Propas. Griežtu galvos linktelėjimu Melutisas parodo jį Baranui.

Melutisas. - Jūs turbūt turite baisiai daug ką vienas kitam pasakyti!

Propas akimirką kilsteli akis ir vėl sėdi kaip sėdėjęs, kažko laukdamas. Jo veide - jokios išraiškos.

Baranas. - Kas jis?

Melutisas (suirzęs). - Žmogus, su kuriuo kalbėjai telefonu.

Baranas abejingai palinguoja galva ir ramiai grįžta į koridorių.

Melutisas (Propui). - Kelkis.

Legionierius stojasi ant kojų vikriai kaip žvėris, nepalietęs rankomis grindų. Pašaipiai šypsodamasis, žiūri į vyresnįjį inspektorių ir pirštu apveda ratą aplink, rodydamas į saugyklos sienas.

Propas. - Nesivargink, ieškodamas mano pirštų atspaudų: jų čia nėra.

Melutisas. - Nejaugi tu manai, kad aš ką nors panašaus darysiu?

Propas. - Manau.

Melutisas ženklu parodo savo vyrams, kad įeitų į saugyklą, ir praleidžia juos. Kol Propui dedami antrankiai, vyresnysis inspektorius prieina prie Barano, kuris laukia, atsirėmęs į koridoriaus sieną.

Kreipiasi į jį konfidencialiu, beveik draugišku tonu.

Melutisas. - Kadangi tai nebeturi reikšmės, daktare, galite dabar man pasakyti, kad buvote drauge.

Baranas. - Kam? Kad jis būtų griežčiau nubaustas?

Vyresnysis inspektorius nesusivaldęs pakelia balsą.

Melutisas. - Kad išaiškėtų teisybė!

Baranas išsitraukia iš kišenės degtukų dėžutę ir susimąstęs žaidžia ja, gardžiuodamasis, kad verčia policininką laukti.

Baranas. - Teisybė yra ta, kad aš buvau vienas... Jei ne, pasakyčiau, juk taip?

Melutisas žiūri į jį negeromis akimis.

Šią minutę iš saugyklos su antrankiais ant riešų išeina legionierius. Atsigręžia ir ištraukia iš vieno jį vedančių policininkų burnos cigaretę.

Su šita užgesusia cigarete burnoje, jis žengia pirmyn koridoriumi savo lengva ir nerūpestinga eisena, nežiūrėdamas nei į Baraną, nei į Melutisą. Kai eina pro Baraną, šisai brūkšteli degtuką ir, taip pat nepakeldamas akių, nežiūrėdamas į jį, ištiesia jam ugnies.

Propas sustoja ties degančiu degtuku, pasilenkia. Savo surakintomis rankomis trumpą akimirką, - tiek, kiek reikia cigaretei uždegti, - palaiko Barano ranką.

Tai viskas.

Eina toliau su policininkais iš šonų.

Įdėmiai, kaip medžiotojas, Melutisas stebi čia tą, kuris tolsta, čia tą, kuris liko, stengdamasis sugauti bent žvilgsnį, paprasčiausią žvilgsnį, kuris patvirtintų jo teigimą, kad ten darbuotasi dviejų vyrų.

Bet jie nežvilgteli vienas į kitą.

Propas nutolsta koridoriumi, kerta kryžkelę, sustoja prie liftų. Jis norėtų atsigręžti, vos ištveria nepasižiūrėjęs.

Jo toks pat šiek tiek įsitempęs veidas, kaip ir gydytojo, kuris taip pat neleidžia sau pasukti galvos ir stovi atsirėmęs į koridoriaus sieną, įsmeigęs akis į grindis, įdėmiai klausydamasis žingsnių, kurie išeina iš jo gyvenimo.

Baranas girdi, kaip susiveria lifto durys ir jis pakyla aukštyn.

Tada jis staiga atsigręžia į Melutisą, jo veidas - grobuonio žvėries, jame ir kartėlis, ir viltis, ir maištas, ir nieko nesuprantančio vyresniojo inspektoriaus akivaizdoje dabar, kai nuotykis baigtas, šį sykį iš jo lūpų nuaidi Propo šūksnis:

- *Yeahh!...*

Ir žinote ką? Melutisas neklydo. Po kurio laiko jie susitiko ir pradėjo viską iš naujo. Šį sykį seifas buvo pilnas, ir reikalas pavyko.

Žaprizo S.
Ža 52 Sudiev, draugužl: Detektyv. apysaka; ["Apie aut.", p. 3-4] /S.Japrisot; Iš pranc. k. vertė R. Ramunienė. - V.: Žaltvykslė, 1993. - 160 p.

Šiuolaikinio garsaus prancūzų rašytojo S. Žaprizo detektyvinė apysaka, pasakojanti intriguojančią dviejų likimo suvestų žmonių - Dino Barano ir Franco Propo - istoriją.

UDK 840-3

Sébastien Japrisot

SUDIEV, DRAUGUŽI

Iš prancūzų kalbos vertė
RAMUTĖ RAMUNIENĖ

Redaktorė AGNĖ IEŠMANTAITĖ.
Techniniai redaktoriai JUOZAS KRIVAS ir
VIDAS VALUNTONIS.
Komercijos direktorius ALGIMANTAS VARNAS.
Dailininkė ELZĖ GRAFAITĖ.

SL 034. 1993 01 . Leidyb. apsk. l. 7,71.
Tiražas 15 000 egzempliorių. Užsakymas Nr. 32.
Leido "Žaltvykslės" leidykla, Laisvės pr. 43 - 89, 2044 Vilnius.
Spausdino Valstybinės įmonės "Spauda" spaustuvė,
Laisvės pr. 60, 2044 Vilnius.

93'ŽALTVYKSLĖ'21

